

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Hospodářská fakulta

*Zahranicejší investice jako významný faktor
ekonomického růstu a jejich vliv
na rozvoj regionů*

DIPLOMOVÁ PRÁCE

*Foreign investment as a significant factor
of the economic growth and their influence
on regional development*

2001

HOFMAN David

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Hospodářská fakulta

Studijní program: 6208 – Ekonomika a management

Studijní obor: Podniková ekonomika

***Zahraniční investice jako významný faktor
ekonomického růstu a jejich vliv
na rozvoj regionů***

***Foreign investment as a significant factor
of the economic growth and their influence
on regional development***

DP – PE – KEK – 2002 04

David HOFMAN

Vedoucí diplomové práce: Ing. Lenka Sojková

Konzultant: Ing. Blanka Lesáková

Počet stran: 72 Počet příloh: 4

Datum odevzdání diplomové práce: 4. 1. 2002

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Hospodářská fakulta

Katedra ekonomie

Akademický rok: 2001/2002

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

pro

Davida Hoffman

obor č. 6208 T Podniková ekonomika

Vedoucí katedry Vám ve smyslu zákona č. 111 / 1998 Sb. o vysokých školách a navazujících předpisů určuje tuto diplomovou práci:

Název tématu:

Zahraniční investice jako významný faktor ekonomického růstu a jejich vliv na rozvoj regionů

Pokyny pro vypracování:

1. Stanovení hypotéz a cílů práce
2. Strukturální politika, úloha regionální politiky, podpůrné fondy EU
3. Charakteristika investičních pobídek a podpory vzniku průmyslových zón v ČR
4. Hodnocení přitažlivosti města Liberce pro investory
5. Průmyslové zóny města Liberce
6. Zhodnocení dosažených cílů práce

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury pod vedením vedoucího a konzultanta. Byl jsem seznámen s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 o právu autorském, zejména §60 (školní dílo) a §35 (o nevýdělečném užití díla k vnitřní potřebě školy). Beru na vědomí, že TUL má právo na uzavření licenční smlouvy o užití mé práce a prohlašuji, že souhlasím s případným užitím mé práce (prodej, zapůjčení apod.) Jsem si vědom toho, že užití své diplomní práce či poskytnutí licenci k jejímu užití mohu jen se souhlasem TUL, která má právo ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, vynaložených univerzitou na vytvoření díla (až do její skutečné výše). Po pěti letech si mohu tuto práci vyžádat v Univerzitní knihovně TU v Liberci, kde je uložena, a tím výše uvedená omezení vůči mé osobě končí.

V Liberci dne 11. 12. 2001

Hofman David

RESUMÉ

V poslední době zaznamenává České hospodářství zvýšený příliv zahraničního kapitálu. V důsledku globalizace ekonomiky se zvyšuje zájem investorů, kteří zahajují útok na trhy střední a východní Evropy. Příliv přímých zahraničních investic do českého hospodářství je způsoben výhodnou geografickou polohou v centru Evropy, ovšem také zvýšenou podporou zahraničních investic ze strany vlády.

Následující práce hodnotí aktuální postoje České republiky k zahraničním investicím, posuzuje stav investičních pobídek a existující bariéry, které brání dalšímu zvyšování přílivu investic. Analyzuje stav průmyslových zón v ČR, zabývá se regionální politikou ČR a její návazností na strukturální politiku EU. V souvislosti s budováním průmyslové zóny Liberec JIH hodnotí atraktivnost města Liberce pro strategické investory a zkoumá některé možné dopady vzniku tohoto průmyslového parku.

SUMMARY

The raising foreign direct investment has appeared in the czech economics recently. In consequence of globalization the investor's interest has been increasing. These investors have started their attack on central and east european markets. The inflow of foreign direct investment into czech economics is brought about the profitable location in the center of Europe, and of course by the raised encouragement of foreign investments too.

The following thesis evaluates the current attitudes of the Czech republic towards the foreign investment, criticizes the situation of the investment incentives and the existing barriers, which protects additional increasing of investement inflow. Thesis analyzes the situation of industrial zones in the Czech Republic, it goes into the regional politics and its continuity on structural politics of the European Union. In context with building-up of the industrial zone Liberec JIH, thesis evaluates the attraction of Liberec for strategic investors and examines any possible impacts which will bring this industrial park.

OBSAH

PŘEHLED ZKRATEK	4
1 PRŮMYSL ČR.....	12
1.1 PŘEHLED VÝVOJE PRŮMYSLU V LETECH 1994 - 1999.....	12
1.1.1 Strukturální změny průmyslové základny realizované v letech 1994-1999	13
1.2 CO ČEKÁ NA ČESKÝ PRŮMYSL PO VSTUPU ČR DO EU?	14
1.3 VLIV PŘÍMÝCH ZAHRANIČNÍCH INVESTIC NA EKONOMIKU ČR	14
1.3.1 Český internetový servis pro komplexní informace investorům.....	16
2 PRŮMYSOVÉ ZÓNY V ČR.....	18
2.1 INVESTIČNÍ POBÍDKY	19
2.1.1 Daňová pobídka.....	22
2.1.2 Podpora zainvestování pozemků	23
2.1.3 Granty na školení a rekvalifikaci.....	23
2.1.4 Granty na vytváření pracovních míst.....	24
2.1.5 Ostatní formy státní podpory.....	25
2.1.6 Investiční pobídky pro oblast strategických služeb	27
2.1.6.1 IBM - první investice do služeb s přímou podporou vlády	28
2.1.7 Podpora firemního výzkumu v rámci systému investičních pobídek.....	29
2.1.8 Bariéry přílivu přímých zahraničních investic	30
2.1.9 Systém podpory průmyslových zón.....	31
2.1.9.1 Zdokonalování podpory zón.....	33
2.1.10 Program podpory subdodavatelů.....	35
2.2 CZECHINVEST.....	37
2.2.1 Možnosti širšího zapojení agentury CzechInvest do podpory regionálního rozvoje v problémových regionech.....	38
2.2.2 Programy CzechInvestu.....	39
3 STRUKTURÁLNÍ POLITIKA	40
3.1 ÚLOHA REGIONÁLNÍ POLITIKY V ROZVOJI REGIONŮ	40
3.2 STRUKTURÁLNÍ POLITIKA EU, PODPŮRNÉ FONDY EU	42
3.2.1 Strukturální fondy.....	43
3.2.1.1 Územní statistické jednotky NUTS	44
3.2.1.2 Agenda 2000	45
3.2.1.3 Kohezní fond.....	46
3.2.2 Půjčky od Evropské investiční banky a Evropského investičního fondu	47
3.2.3 Jaké podpory poskytuje EU a jaké stát?.....	48
3.2.3.1 Podpory průmyslu a podnikání ze zdrojů EU.....	49
3.2.3.2 Evropské a mezinárodní programy otevřené i pro ČR.....	49
3.2.3.3 Předpřístupové fondy, příprava na strukturální fondy.....	49
3.2.3.4 Spolufinancování s mezinárodními bankami a institucemi	50
3.3 REGIONÁLNÍ OPERAČNÍ PROGRAM VLÁDY ČR.....	50
3.4 ASPEKTY VSTUPU ČR DO EU Z HLEDISKA REGIONALIZOVANÉ STRUKTURÁLNÍ POLITIKY.....	51
4 LIBEREC – PŘITAŽLIVOST MĚSTA PRO INVESTORY	52
4.1 OBECNÉ ÚDAJE	53

4.2	DEMOGRAFICKÉ ÚDAJE	53
4.2.1	Vzdělání.....	54
4.2.2	Nezaměstnanost.....	54
4.3	DOPRAVA.....	55
4.4	BYTOVÁ VÝSTAVBA.....	56
4.5	ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	56
4.6	ANALÝZA MĚSTA LIBERCE O JEHO PŘITAŽLIVOSTI PRO POTENCIÁLNÍ INVESTORY	57
4.6.1	Vnitřní analýza - pozitivní a negativní stránky.....	57
4.6.1.1	Přímý vliv na investice	57
4.6.1.2	Nepřímý vliv na investice	58
4.6.2	Vnější analýza - hrozby a příležitosti.....	59
5	PRŮMYSLOVÁ ZÓNA – LIBEREC JIH.....	61
5.1	VYUŽITÍ ÚZEMÍ PRŮMYSLOVÉ ZÓNY LIBEREC JIH.....	61
5.2	PODNIKATELSKÉ AKTIVITY V PŘIPRAVOVANÉ PRŮMYSLOVÉ ZÓNĚ LIBEREC JIH	62
5.3	SHRNUTÍ	63
6	TCHAJ-WAN, ZEMĚ PRŮMYSLOVÝCH PARKŮ	66
6.1	SÁZKA NA PRŮMYSLOVÉ OBLASTI A PARKY	66
6.1.1	Typy průmyslových zón na Tchaj-wanu.....	67
6.1.2	Exportní zóny na Tchaj-wanu	67
6.2	PŘEMĚNA TCHAJ-WANU NA ASIJSKO-TICHOMOŘSKÉ VÝROBNÍ CENTRUM	68
ZÁVĚR		70
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....		73
SEZNAM PŘÍLOH.....		75

PŘEHLED ZKRATEK

CI	CzechInvest
CT	CzechTrade
DPH	Daň z přidané hodnoty
EIB	Evropská investiční banka
EIF	Evropský investiční fond
ES	Evropské společenství
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt
IT	Informační technologie
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MSP	Malé a střední podniky
NUTS	Územně statistické jednotky v rámci EU
OKEČ (NACE)	Odvětvová klasifikace ekonomických činností
PZ	Průmyslová zóna
PZI	Přímé zahraniční investice
RDP	Národní rozvojový plán
ROP	Regionální operační program
SOP	Sektorový operační program
VÚSC	Vyšší územně správní celek
ZPF	Zemědělský půdní fond

ÚVOD

V posledních desetiletích se výrazně změnil postoj řady zemí k zahraničním investicím. Dokonce i nejvíce „uzavřené“ země otevřely své hranice pro zahraniční kapitál. Proto také existuje v současné době na trhu zahraničních investic velmi ostrá konkurence a státy se snaží všemožně získat důvěru zahraničních investorů. Velké investice tradičně směřují do průmyslově vyspělých zemí světa. Avšak zesílení konkurence v tomto segmentu trhu nutí mnohé potenciální investory přeorientovat investice na země s transitivní ekonomikou.

Česká republika musela přijít přinejmenším o několik stamilionů USD, než přijala pravidla hry, kterou hraje celý liberalizovaný svět. Svým postojem k případným zahraničním investorům patřila ČR ještě v polovině devadesátých let spíše mezi méně atraktivní lokality, v každém případě ji nabízenými pobídkami předstihlo Polsko i Maďarsko.

Následující práce analyzuje aktuální postoje České republiky k zahraničnímu kapitálu, ale také samotnou atraktivitu státu pro strategické zahraniční investory a možnosti investování v ČR. Velká pozornost je věnována systému investičních pobídek, stavu průmyslových zón v České republice a snaze státu o podporu budování dalších vhodných lokalit ke vzniku nových firem na zelené louce a v již existujících volných výrobních kapacitách. Byly stanoveny následující čtyři hypotézy:

1. **Hypotéza – „Potřeba vzniku Českého internetového servisního serveru pro zvýšení informovanosti investorů“**
2. **Hypotéza – „Investiční pobídky jsou dostatečné“**
3. **Hypotéza – „V ČR je již dostatek vhodných lokalit pro strategické investory“**
4. **Hypotéza – „Liberec, vhodné místo pro investování“**

V první části textu je uvedena situace, ve které se nacházelo hospodářství a průmysl České republiky v době zavádění masivnější podpory zahraničních investic do ČR. Okolnosti, které vedly k přehodnocení postojů k zahraničním finančním zdrojům. Dopady očekávaného vstupu ČR do EU na české podniky. Vliv přímých zahraničních investic na naši ekonomiku. Potřeba informovanosti potenciálních investorů a to jak domácích, tak zahraničních. V souvislosti s tímto problémem byla stanovena **hypotéza č. 1** o potřebě vzniku virtuálního místa, které by shromažďovalo všechny potřebné informace o podnicích, obcích, krajích, průmyslových zónách apod.

Následující kapitola se věnuje průmyslovým zónám v ČR, investičním pobídkám, agentuře pro podporu zahraničních investic CzechInvest, bariérám přílivu investic. Pro účely ověření **Hypotézy č. 2** je provedena analýza existujících pobídek a zájmu investorů o ČR. **Hypotéza č. 3** se zaměřuje na existenci připravených území pro investory, kteří mají zájem o průmyslové zóny velikostí přesahující 100 ha.

Dalším okruhem, který s touto tematikou úzce souvisí, je strukturální politika státu a s ní spojená existence regionální politiky. Její návaznost na strukturální politiku EU a možnosti využití finančních prostředků předvstupních fondů a následně po vstupu do EU také strukturálních fondů Unie.

Čtvrtá a pátá kapitola se týká průmyslové zóny Liberec Jih a analýz atraktivity města Liberce pro investory. K tomuto tématu byla vyslovena **hypotéza č. 4**.

V poslední kapitole je popsána strategie vzniku tzv. inteligentních parků (kvalitativně vyšší úroveň průmyslových zón) na Tchaj-wanu. Jedná se o stát, který se díky tomu, že vsadil na budování průmyslových parků, přetransformoval z chudé agrární země v technické a průmyslové centrum a stal se silnou základnou vědy a výzkumu.

Tabulka 1: Průměrná roční produkce v letech 1991 - 1997

Průmyslová zóna	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Liberec Jih	100	100	100	100	100	100	100
Liberec Sever	100	100	100	100	100	100	100
Liberec Východ	100	100	100	100	100	100	100
Liberec Západ	100	100	100	100	100	100	100
Liberec Střed	100	100	100	100	100	100	100
Liberec Jihozápad	100	100	100	100	100	100	100
Liberec Jihovýchod	100	100	100	100	100	100	100
Liberec Severovýchod	100	100	100	100	100	100	100
Liberec Severozápad	100	100	100	100	100	100	100
Liberec Jihozápad	100	100	100	100	100	100	100

1 PRŮMYSL ČR

Hospodářství České republiky je učebnicovým příkladem malé otevřené ekonomiky. Působí na něj všechny vnější vlivy spojené s globalizací světové ekonomiky. Svou velikostí představuje česká ekonomika poměrně malý trh, je odkázána na dovoz řady surovin, ale i sofistikovanějších komodit, nezbytných pro další výrobu a investiční účely. Výroba samotná pak musí být směřována nejen na onen malý trh: dlouhodobě udržitelný růst ekonomiky typu České republiky je v podstatě nemyslitelný bez odpovídajícího růstu exportní výkonnosti.

V období transformace byl hlavní důraz kladen na privatizaci a vytvoření podnikatelského prostředí. Formování vlastnických vztahů bylo téměř dokončeno. Nepodařilo se v plné míře vyloučit vliv spekulativního kapitálu a docílit toho, aby vlastníci měli dlouhodobý zájem na prosperitě svých podniků. Způsob privatizace se také stal jednou z příčin nedostatku vlastních finančních zdrojů. Omezené finanční zdroje bránily rychlejšímu tempu restrukturalizace průmyslu.

1.1 Přehled vývoje průmyslu v letech 1994 - 1999

V průběhu let 1990 až 1999 se zásadně změnila struktura české ekonomiky. Zvýšil se podíl terciálního sektoru (služeb) na úkor primární (zemědělství a dobývání surovin) i sekundární sféry (průmysl, energetika a stavebnictví) – viz. **tabulka 1**.

Tabulka 1: Podíl jednotlivých sektorů na tvorbě HDP

Název sektoru	Podíl sektorů na tvorbě HDP (%) z s.c.	
Rok	1989	1999
Primární sektor	15	6,9
Sekundární sektor	47	39,7
Terciální sektor	38	53,4

Zdroj: ČSÚ, převzato: MPO, <http://www.mpo.cz>

Po poklesu HDP v letech 1990 až 1992 došlo v roce 1993 k obratu a nejvýraznější růst o 5,9 % byl dosažen v roce 1995 (ve stálých cenách 1995). V dalších letech se tempo růstu HDP snižovalo a v roce 1997 a 1998 dochází dokonce k jeho poklesu. V průběhu roku 1999 nastává mírné oživení hospodářství, ale HDP v meziročním vyjádření zaznamenal ještě pokles 0,2 % (ve stálých cenách 1995).

V české ekonomice v zásadě proběhlo přerozdělení pracovních sil mezi primárním, sekundárním a terciálním sektorem ještě před započítáním restrukturalizace průmyslové základny. Proces přesunu zaměstnanců z průmyslové výroby do sektoru služeb se zdá být, z hlediska vývoje v letech 1996 - 1998 ukončený. Schopnost sektoru služeb absorbovat stávající nabídku pracovních sil je zdánlivě vyčerpána. Také tvorba

nových pracovních příležitostí při tlaku na zvyšování produktivity práce má své bariéry. Další růst zaměstnanosti v průmyslu a službách je možný v důsledku růstu ekonomiky v návaznosti na nově budované výrobní kapacity (investiční pobídky) a v důsledku růstu poptávky po tuzemských výrobcích a službách na domácím trhu. Kromě toho také zlepšením prodejnosti českých výrobků a služeb v zahraničí v souvislosti se zvýšením konkurenceschopnosti průmyslové základny.

1.1.1 Strukturální změny průmyslové základny realizované v letech 1994-1999

V počátečním období transformace došlo k přechodnému prudkému poklesu vnitřní poptávky a měnila se struktura výroby. Zahraniční obchod se přeorientoval na náročné trhy zemí s vyspělou tržní ekonomikou. Vývoz v té době přispěl ke zmírnění poklesu průmyslové produkce, i když značnou část vývozu tvořilo zboží s nižší přidanou hodnotou. Podíl průmyslu na tvorbě HDP poklesl ze 41,6 % v roce 1990 na 36,8 % v roce 1999 (s.c. 1995).

Strukturální reformy uskutečněné v průběhu privatizace sice změnily vlastnické vztahy, avšak měly za následek i atomizaci velkých průmyslových podniků a mnohdy narušily historicky vzniklé výrobní řetězce. V transformačním období se také postupně snižoval podíl přidané hodnoty na tržbách, jako důsledek prohlubující se dělby práce a nárůstu objemu průmyslových kooperací.

Změna struktury průmyslové výroby pokračovala i v letech 1994 až 1999. K největším změnám došlo v hutnictví, elektrotechnice, dopravním strojírenství, v textilním a kožedělném průmyslu. Vznikaly nové výrobní kapacity vyrábějící nový, na trhu konkurenceschopný sortiment komponentů a subdodávek pro automobilový a elektrotechnický průmysl. Byla vybudována celá řada nových výrobních kapacit na základě přímých zahraničních investic.

Na podporu přílivu zahraničních investic byla založena agentura **CzechInvest**, která poskytuje zahraničním zájemcům rozsáhlé poradenské služby. Zahraniční zastoupení CzechInvestu poskytují potřebné informace o podmínkách a možnostech investic v České republice.

Významné státní podpory se dostalo malému a střednímu podnikání. Prostředky uvolňované ze státního rozpočtu pro oblast vědy, pro oblast dlouhodobé spolupráce výzkumných pracovišť, výzkum a vývoj, pomáhají při zakládání a provozování vědeckotechnických parků a projektových týmů a napomáhají zvyšovat exportní výkonnost českého průmyslu. Na pomoc MSP byla založena **Agentura pro rozvoj podnikání**.

Pro podporu exportu byla založena agentura **CzechTrade**. Úspěšně plní svoji informační a poradenskou funkci pro české exportéry, zejména pro MSP, které mají omezené možnosti vlastního průzkumu trhu. Na podporu finančních služeb byly založeny **Exportní, garanční a pojišťovací společnost a Česká exportní banka**.

1.2 Co čeká na český průmysl po vstupu ČR do EU?

Vstup České republiky do Evropské unie bude mít celkově pozitivní vliv na podporu průmyslu a podnikání. Státní správa v současné době usiluje o to, aby rozložila případné negativní dopady vstupu ČR do EU na delší časové období (žádostmi o přechodná období). Konkrétně koordinuje implementaci legislativy EU do českého právního řádu, jedná s EU o přechodných obdobích pro splnění nároků práva EU v některých oblastech, cíleně informuje podnikatelskou sféru o pravidlech fungování jednotného trhu EU. Za hlavní změny, a to jak pro jednotlivé podniky, tak i pro průmysl jako celek, lze považovat následující:

- Jakákoli podpora, ať již ve formě prostředků z programů, resp. fondů EU, nebo vlastní státní pomoc bude muset být "evropsky standardní". Skončí výjimky, které jsou až dosud ze strany EU u přidružených zemí tolerovány. Právo a pravidla EU na nás budou aplikovány přinejmenším stejně přísně jako na hospodářsky slabší členy současné EU.
- Zvýší se zhruba desetkrát celkový objem dostupných finančních prostředků ve srovnání s množstvím prostředků čerpaných z předvstupních fondů (po vstupu do EU budou automaticky zpřístupněny českým podnikatelům všechny programy a podpory EU).
- Zvýší se nároky na kvalitu projektů (jakýkoli projekt, žádající o financování ze zdrojů EU, bude vstupovat do otevřené soutěže na celoevropské úrovni).
- Zvýší se nároky na schopnost domácích subjektů spolufinancovat předkládané projekty.
- Všichni nositelé projektů budou muset prokázat existenci "evropsky standardní", tj. transparentní a důvěryhodné struktury pro efektivní a řádné užití a vykázaní finančních prostředků poskytnutých z EU.
- Ve větší míře budou moci jednotlivé podniky těžit z partnerských vztahů s firmami i výzkumnými pracovišti z ostatních členských zemí EU (české podniky získají možnost být nositelem, tj. hlavním příjemcem projektu se všemi přednostmi tohoto postavení).
- Česká strana získá nejen právo účasti v asistenčních programech EU, ale i právo spolurozhodovat o jejich zřízení a fungování.

Vzroste potřeba kvalitní ekonomické diplomacie a lobbyingu na evropské úrovni (to znamená intenzivní komunikaci s orgány EU, včasné získávání informací o nových programech, iniciativách, jasná formulace a obrana zájmů...).

1.3 Vliv přímých zahraničních investic na ekonomiku ČR

Přímé zahraniční investice (dále jen „PZI“) a jejich základní formy jsou v ČR definovány devizovým zákonem č. 219/1995 Sb. PZI se rozumí takové vynaložení peněžních prostředků nebo jiných peněží ocenitelných majetkových hodnot nebo majetkových práv, jehož účelem je založení, získání nebo rozšíření trvalých ekonomických vztahů investujícího tuzemce na podnikání v zahraničí nebo investujícího cizozemce na podnikání v tuzemsku. PZI se rozumí deseti procentní a vyšší podíl zahraničního investora na základním

jmění společnosti, přičemž podmínkou je trvalý zájem investora na společnosti a jeho podíl na řízení. Přímý investor však nemusí získat kontrolní podíl nebo většinový podíl na vlastnictví společnosti. Za součást PZI je považován kromě podílu nerezidentské společnosti na základním jmění také reinvestovaný zisk a ostatní kapitál, zahrnující úvěrové vztahy s přímým investorem.

Celkový příliv PZI do České republiky dosáhl v roce 1997 výše 1,3 mld. USD, v roce 1998 2,5 mld. USD, v roce 1999 to bylo již 5,1 mld. USD. V roce 2000 dosáhly PZI 4,6 mld USD [21]. Konečné číslo bylo menší než odhady z počátku roku 2000, což zavinilo odložení některých velkých transakcí jako například prodej státního podílu v Českém Telekomu, Českých Radiokomunikacích nebo Komerční bance. To jsou investice, o které jsme nepřišli, jen se odložila jejich realizace. Důležitější je rostoucí příliv investic na zelené louce. Z celkové částky 4,6 mld. USD proinvestovali v roce 2000 pobídkoví investoři 1 mld. USD, což znamená, že více než 20 % celkových PZI roku 2000 zprostředkoval CzechInvest. V 1. pololetí 2001 se příliv PZI zvýšil meziročně o 6 % na 2,317 mld. USD. Na zahraničních investicích měla největší podíl SRN (41 %) a Nizozemí (22 %) a nejvíce jich směřovalo do průmyslu (30 %), dopravy a spojů (30 %) a dále do obchodu a služeb na rozšíření sítě hyper a super marketů (23 %) [39].

Příliv zahraničního kapitálu, k němuž došlo ke konci 90. let přispěl k tomu, že si ČR udržuje již od r. 1998 v žebříčku zemí s tranzitivní ekonomikou stále 1. příčku v přepočtu PZI (za rok 1990 až 2000) na 1 obyvatele [36]. To je signál příznivé perspektivy růstu ekonomiky, zvyšování její konkurenceschopnosti v období přípravy vstupu do EU.

Tabulka 2: PZI na 1 obyvatele vybraných zemí s tranzitivní ekonomikou

Země	Stav PZI ke konci roku 2000 na 1 obyvatele (v USD)
ČR	2233
Maďarsko	2059
Estonsko	1800
Slovinsko	1350
Chorvatsko	854
Polsko	777
Slovensko	648

Zdroj: Business Central Europe, převzato: MPO

Ještě přibližně dva roky můžeme očekávat pokračující zájem o výrobní investice na zelené louce, i když bude vzrůstat podíl investic do strategických služeb. Pak se těžiště investic přesune do expanzí a reinvestic současných investorů. Samozřejmě dojde i k přestěhování investorů, jejichž výroba je závislá na levné pracovní síle, dále na východ či jihovýchod. To je přirozený proces a tyto výroby však bude možné nahradit výrobami s vyšší přidanou hodnotou a investicemi v sektoru služeb. V současnosti se to děje v zemích jako je například Irsko nebo Singapur. CzechInvest se tedy bude více věnovat aktivitám v oblasti tzv. aftercare, to

znamená péči o stávající investory s cílem zachovat jejich spokojenost a konkurenceschopnost u nás tak, aby v ČR maximálně reinvestovali, případně expandovali. Také se budou moci rozšiřovat aktivity, které podporují zvýšení podílu českých subdodavatelů u zahraničních firem. V oblasti průmyslových nemovitostí to bude zejména regenerace nevyužívaných průmyslových objektů či podpora vzniku tzv. Centers of Excellence, což jsou úzce specializované průmyslové parky kombinované s inkubátory. Všechny tyto aktivity se již připravují v rámci pilotních projektů, z nichž některé jsou připravovány v rámci programu PHARE financovaném EU.

Zahraníční výrobci transformují českou ekonomiku. Podle odhadu se výrobci se zahraničním kapitálem podílejí 65-70% na celkových exportech zpracovatelského průmyslu. V současné době působí v České republice zhruba 800 firem se zahraniční majetkovou účastí [36]. Přímě zaměstnávají 280 000 pracovníků (podniky v zahraničním vlastnictví s více než 100 pracovníky zaměstnávají více než 25% celkové české zaměstnané pracovní síly zpracovatelského průmyslu v podnicích podobné velikosti). Podle odhadů společně vytvoří v průběhu roku 2001 asi 22 500 nových pracovních míst a zapojí zhruba 10 000 českých dodavatelů v oblasti zpracovatelského průmyslu a služeb, čímž nepřímě zajistí minimálně 500 000 pracovních míst v místních dodavatelských společnostech, což je asi 10 % celkové zaměstnané pracovní síly v České republice [33].

Přímé zahraniční investice jsou důležitým zdrojem kapitálu, technologií a exportních příležitostí pro český průmysl. Mají výrazný vliv na průmyslový rozvoj v regionech. Systém investičních pobídek zlepšuje atraktivitu podnikatelského prostředí pro tuzemské i zahraniční investory. Byla by ovšem žádoucí vyšší koordinace systému investičních pobídek s rozvojem průmyslové spolupráce, podporou subdodavatelů a rozvojem lidských zdrojů v daném regionu. Negativní je, že příležitosti PZI nejsou dosud optimálně využívány potencionálními dodavateli subdodávek a služeb a že existuje nežádoucí vliv administrativních bariér v oblasti celní a finanční. Nevyjasněnost majetkových vztahů u nemovitostí využitelných pro průmyslové investory má také špatný vliv další rozvoj investic. Ohrožením pro příliv PZI může být například negativní vliv reálných podmínek pro podnikání na investory, regionální nedostatek příslušně kvalifikované pracovní síly a dále pomalý průběh restrukturalizace tradičních oborů těžkého průmyslu.

Bude nutno vkládat prostředky ve prospěch komplexní přípravy různých typů průmyslových nemovitostí (pozemků, budov) určených pro investory, do rozvoje lidských zdrojů, na zvyšování kvalifikace a zkušenosti zaměstnanců i pracovníků managementu.

1.3.1 Český internetový servis pro komplexní informace investorům

Při zakládání průmyslových parků se Regionální rozvojové agentury potýkají především s problémem roztržičnosti „vlastníků“ informací o konkrétních průmyslových zónách, nedostatečnou aktualizací těchto údajů, ne vždy dokonalou koordinací subjektů sestavujících komplexní informační balík ke konkrétní zóně, stejně jako faktickou neexistencí koordinátorů projektů zón. Vedle těchto skutečností jsou dále

problémem nepřípravené územní plány v některých lokalitách a faktická neexistence jednoduchého několikabodového hodnocení připravenosti jednotlivých zón pro potenciální investory.

Lze zajistit firmám informace a to ať už jde o malou, střední firmu nebo velký podnik? Zřejmě ano a není to ani příliš složité. Je třeba si uvědomit, že Internet a jeho celosvětová síť je dnes rozšířena téměř po celém světě, a pokud budeme brát v úvahu i satelitní přenos, tak můžeme konstatovat, že se svým PC jsme schopni pohybovat se na webových stránkách skutečně kdekoliv na Zemi. Problém je v tom, jak se orientovat v takovém množství informací.

Využitím Internetu můžeme ulehčit potenciálním investorům orientaci v nabídce ploch pro investování, ale také přispět k rozvoji malého a středního podnikání v České republice zjednodušením průniku malých a středních podniků do této světové sítě, a to tak, že vytvoříme Český internetový servisní server. Tato služba by umožňovala kterémukoliv MSP z ČR být na internetové stránce a komukoli, kdo má zájem nějakým způsobem vyvíjet aktivity právě v ČR, dozvědět se něco více o našem podnikatelském prostředí. Tisíce stránek by byly nahrazeny virtuálním prostorem. Na přehledných webových stránkách by se zájemce dozvěděl více o samotné struktuře státu, krajů, obcí, úřadů, firem, hotových i připravovaných průmyslových parcích a dalších informacích o naší republice. Současně každá firma nebo obec by zde zveřejňovala své standardizované zprávy, čímž by si každý mohl vytvořit svůj vlastní názor na situaci v daném regionu, obci, firmě, úřadu apod.

Servis by poskytoval nejen informace příznivé, ale také ty méně chvályhodné, které se objevují v našich národních informačních kanálech. Samozřejmě by tyto informace musely mít svého správce (středisko zpráv), který by je shromažďoval a současně odpovídal za jejich serióznost. Samotné informace by bylo možné vyhledávat tak, aby byly co nejrychleji a nejjednodušeji přístupné, to znamená rozdělení republiky na kraje, okresy, obce. Rozdělení podle zaměření jednotlivých podniků a firem, dle jejich oblasti působení, velikosti firmy, množství zaměstnanců, finanční síly, podnikatelské strategie by mělo specifickou formu. Je třeba podotknout, že zmiňované strategie a vize firem a podniků by mohly případnému zájemci zvažujícímu o vynaložení investic pomoci v rozhodnutí, který podnik či firmu si zvolí. Pro zájemce o investice na „zelené louce“ by zde byla nabídka průmyslových zón s kompletními informacemi a dokumentací. Vhodné by bylo zapojení CzechInvestu do tohoto programu, což by zajistilo další zvýšení důvěryhodnosti i komplexnosti dostupných informací.

Otázkou je, kdo by tento zdroj informací finančně zajišťoval? Nabízí se úvaha, že stejně jako u neplacených virtuálních internetových služeb v USA si systém na sebe vydělá nepřímo přes komerční reklamy, příspěvky telekomunikací a podobně. Proto by jednotlivé firmy působící na území naší republiky mohly přispívat pouze jakýmsi malým registračním paušálem. Tento paušál by byl vypočten s ohledem na velikost každé firmy tak, aby neplatily všechny stejně, ale každá firma dle své velikosti, případně svých možností.

Zavedení tohoto systému by zpočátku vyžadovalo velké úsilí, ale v další fázi by mělo přinášet značný užitek. Hlavní iniciativu před vstupem do Evropské unie by měl v této aktivitě převzít stát a nově vzniklé kraje.

2 PRŮMYSLOVÉ ZÓNY V ČR

Nedostatečná nabídka investičně připravených ploch k průmyslovému využití v minulosti vedla mnohdy ke ztrátě zájmu zahraničních investorů a lokalizaci jejich projektů do jiné země. Inicie a realizace programu na podporu rozvoje průmyslových zón představuje v tomto smyslu rozhodující impuls ke zvýšení konkurenceschopnosti ČR na poli přímých zahraničních investic.

Nové investiční prostředí vytvořené systémem investičních pobídek učinilo ČR konkurenceschopnou s ostatními státy střední a východní Evropy, zejména s Maďarskem a Polskem. Státy se ve středoevropském regionu začínají výrazně diferencovat podle úrovně přílivu PZI a ČR se díky růstu PZI může řadit mezi nejlepší.

Zajištění trvalého a vzrůstajícího přílivu PZI, potřebného pro další etapu rozvoje českého hospodářství, bude proto možno dosáhnout jen důsledným sledováním všech nových trendů, vyhodnocováním současného systému investičních pobídek a jeho neustálým vývojem. Zvláště významné je neustálé zdokonalování systému investičních pobídek, a to především urychleným zavedením pobídek pro sektory s vysokou přidanou hodnotou. Další zdokonalování systému podpory rozvoje průmyslových zón, který vytváří základní podmínky pro příliv PZI, stejně tak jako další implementace a rozšíření programu podpory subdodavatelů. Kontinuální zlepšování celkového investičního klimatu ČR, a to především odstraňováním existujících bariér bránících dalšímu zvyšování přílivu PZI.

Nejvýznamnější dokončenou průmyslovou zónou zatím stále ještě zůstává průmyslová zóna Borská Pole v Plzni. Město tento průmyslový park začalo budovat již předtím, než do Plzně přišla japonská Matsushita Television Central Europe s výrobou televizorů Panasonic. Dnes je v této zóně více než deset investorů, kteří nabídli pracovní uplatnění dvěma tisícům zaměstnanců. Další tisícovku slibuje zaměstnat mexická firma Nemark. Ta sice již svou investici ve výši 166 mil. USD (během pěti let) přislíbila, nyní však vede spory se svými odpůrci o to, zda její výroba (má produkovat hliníkové části motorů pro automobilový průmysl) není škodlivá pro životní prostředí. Borská pole získala v loňském roce dotaci 56 mil. Kč na dokončení infrastruktury ve zbytku zóny.

Průměrná velikost průmyslové zóny v ČR je v současnosti asi 50 ha. Plzeňská Borská pole zabírají 120 ha. Jediný průmyslový park, který s nimi snese svou rozlohou srovnání je připravovaná průmyslová zóna Liberec Jih. O té bude pojednáno v samostatné kapitole

2.1 Investiční pobídky

Až donedávna byl závažným handicapem české ekonomiky, na rozdíl od ekonomiky polské či maďarské, nedostatek dostatečně systematických a hlavně účinných pobídek, které by do ČR lákaly především přímé zahraniční investice. To se také nepříznivě projevilo zprvu na stagnaci a pak i na krizovém poklesu v české ekonomice - je obecně známo, že ta k nastartování růstu a modernizaci potřebuje investice, jenomže domácích finančních zdrojů bylo a je málo, a kapitál ze zahraničí nepřitékal v minulých letech v dostatečném množství. A pokud přitékal, tak to bylo převážně do finančnictví a služeb, zatímco ovšem základem výkonnosti české ekonomiky byla, jsou i do budoucna mají být průmyslová zpracovatelská odvětví.

Agentura CzechInvest sledovala už od roku 1994 tak zvané ztracené projekty. Tedy ty investice, které nezůstaly v České republice pravděpodobně právě z důvodu absence investičních pobídek. Během krátkého období (1993 – 1996) ukázalo toto číslo 2 mld. USD [33].

Poskytování investičních pobídek investorům začalo na základě usnesení vlády č. 298 ze dne 29. dubna 1998. Díky získávání zkušeností s poskytováním investičních pobídek se dospělo k závěru, že by bylo vhodné provést určité změny (viz. dále), které by vedly k zdokonalení a rozšíření celého systému. Tyto změny byly realizovány usnesením vlády č. 844 ze dne 16. prosince 1998. Vyvrcholením celé snahy o ucelený systém investičních pobídek bylo schválení zákona č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách, který nabyl účinnosti dne 1. května 2000. Zákon byl akceptován Evropskou komisí, čímž došlo k vytvoření transparentního a plně důvěryhodného prostředí pro zahraniční investory. V systému investičních pobídek probíhá nepřetržitá spolupráce MPO se zainteresovanými resorty, zejména s Ministerstvem financí a Ministerstvem práce a sociálních věcí, ale i s Ministerstvem zahraničních věcí, Ministerstvem zemědělství, Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvem životního prostředí, Ministerstvem pro místní rozvoj, Ministerstvem dopravy a spojů a Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže.

Fáze uvádění systému do života

Uvádění příslušného usnesení vlády ČR (č. 198/98) do života se předpokládaly tři fáze:

- tzv. pilotní fáze - příprava dokumentů pro jednotnou aplikaci podmínek resp. pobídek ještě v době předcházející přijetí příslušného zákona o investování, tedy opatření prováděná k tomu, aby se pobídky vešly do rámce platných právních norem. Souběžně s tím se přijímaly určité projekty a byly udělovány pobídky pro některé pilotní projekty, v nichž se celý uváděný systém testoval;
- v další fázi šlo o přijetí a začátek uplatňování tzv. manuálu. To je dokument, který měl celý systém definovat před přijetím zákona v určitých přesných limitech;
- třetí fáze nastala začátkem roku 2000 přijetím zákona.

V rámci tohoto systému získalo do konce října roku 2001 investiční pobídky celkem 78 investorů, z toho 65 společností bylo zahraničních a 13 českých. V současné době projednávají příslušné státní orgány žádosti dalších 53 společností [33].

Investiční pobídky jsou jednou z forem veřejné podpory a jako takové podléhají rovněž režimu zákona č. 59/2000 Sb., o veřejné podpoře, dle kterého je udělováno povolení výjimky ze zákazu veřejné podpory Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže. Tento Úřad stanovuje mj. i přípustnou míru veřejné podpory z hodnoty investičních nákladů vhodných na poskytnutí veřejné podpory a vztahujících se k investičnímu projektu žadatele. Veřejná podpora udělovaná formou investičních pobídek je tak plně kompatibilní s příslušnými předpisy Evropské unie.

V rámci systému investičních pobídek byly přijaty dva doprovodné programy - Program podpory subdodavatelů a Program podpory rozvoje průmyslových zón. První přispívá ke zvýšení konkurenceschopnosti českých dodavatelů zprostředkováním informací mezi nimi a investory. Program podpory rozvoje průmyslových zón je každoročně schvalován vládou a jeho cílem je prostřednictvím podpory obcím přispět k zajištění investiční přípravy území pro konkrétního investora, který uplatnil nárok na investiční pobídky. V tomto případě se jedná o tzv. pobídkové projekty, které jsou určeny pro přípravu území pro konkrétního investora. Program současně umožňuje za předem stanovených kritérií, podpořit investiční přípravu území průmyslové zóny již v předstihu, aniž by byl znám konkrétní investor a tedy i zaručen konečný uživatel průmyslové zóny - zde se jedná o tzv. rozvojové projekty. Program podpory rozvoje průmyslových zón je již třetím rokem nedílnou součástí investičních pobídek. V letech 1998 – 2000 byl zaměřen pouze na výstavbu a technickou obnovu inženýrských sítí. Počínaje rokem 2001 se dělí na čtyři podprogramy:

1. Příprava průmyslových zón
2. Regenerace průmyslových zón
3. Výstavba a rekonstrukce nájemních hal
4. Akreditace průmyslových zón

Systém investičních pobídek pro investory, který schválila Tošovského vláda v dubnu 1998 a zavedla dvěma pilotními projekty. Šlo o investiční stimuly, jež měly přilákat zájemce o investování v českém průmyslu, a to buď v již existujících firmách anebo v nově zakládaných společných podnicích (joint-ventures) s českými partnery a investicích “na zelené louce”.

Od dubna 1998 samozřejmě vývoj neustrnul na místě. Z mimořádných voleb vzešla nová vláda, menšinová vláda sociálnědemokratické strany, která si podporu hospodářského růstu a v rámci toho oživení investiční činnosti uložila jako jednu z priorit svého programu. Není ani tak důležité, jak silnou má současná vláda celkovou podporu; důležité je, že její program získal v parlamentě důvěru a že na potřebě zesílení přílivu přímých investic ze zahraničí k nám se vláda shoduje s opozicí.

Zájem vlády na tom, aby zesílil proud investic do ČR, se projevil naprosto konkrétně v tom, že soubor pobídek byl ještě posílen resp. rozšířen, či - ještě jinak řečeno - určitá jeho kritéria vůči potenciálním investorům byla změkčena. Systém pobídek byl rozšířen o další bod, kterým se v podstatě zkrátily odpisové

lhůty, což je výrazný stimul. O této otázce se sice diskutovalo ještě za Tošovského vlády v první polovině roku 1998, nicméně dotáhnout ji do konce se podařilo až ke konci roku 1999.

Dále: byla přijata vyhláška o bezcelním dovozu, kterou připravilo Ústřední ředitelství cel a kterou vydalo Ministerstvo financí ČR. Limit pro poskytnutí pobídky, tj. minimální výše investice, při níž pobídka připadá v úvahu, byl snížen ze 25 na 10 milionů dolarů (350 mil. Kč). Pro investory se počítá s prodejem vhodných pozemků z Pozemkového fondu a Fondu národního majetku za symbolickou cenu. Byl zaveden systém podpory průmyslových zón, v nichž se počítá s obecně příznivějšími podmínkami pro investory než v jiných lokalitách v ČR. Maximální částka poskytovaná investorovi při zřizování nového pracovního místa pro občana ČR (viz výše) byla zvýšena z původních 80 na 100 tisíc korun. Byla zavedena investiční pobídka pro výzkum a vývoj, a rovněž pro případy, kdy jsou zaváděny technologie šetrné k životnímu prostředí. Ke standardním pobídkám tedy patří:

- Úleva na dani z příjmu právnických osob po dobu deseti let (nově vzniklé společnosti) nebo částečná sleva na dani z příjmu právnických osob po dobu pěti let (společnosti již existující), případně prominutí daňového dluhu.
- Dotace na vytváření pracovních příležitostí.
- Dotace na školení a rekvalifikace.
- Poskytnutí průmyslového pozemku za nízké ceny a/nebo podpora zainvestování; inženýrských sítí.

Investiční pobídky jsou navrženy tak, aby měly maximální dopad na počáteční etapy projektu, kdy jsou pozitivní přínosy v peněžních tocích nejvíce patrné.

Systém platí samozřejmě i pro tuzemské investory, ovšem z důvodů zmíněných v úvodu této podkapitoly je zřejmé, že v nejbližší době s investicemi českých podnikatelských subjektů nelze ve větším měřítku zatím počítat. Tento systém se netýká akvizicí domácích firem zahraničními společnostmi.

Pobídky jsou nabízeny s podmínkou splnění následujících kvalifikačních kritérií, která jsou jasně stanovena v zákoně o investičních pobídkách jako všeobecné podmínky:

- Částka musí být investována do výrobního sektoru, přičemž nejméně 50% nákladů na výrobní linku musí představovat zařízení uvedená na vládou schváleném seznamu high-tech zařízení.
- Částka musí být investována do koupě nebo výstavby nového výrobního závodu nebo do rozšíření či modernizace stávajících výrobních zařízení k zahájení nové výrobní činnosti.
- Investor musí investovat minimálně 350 milionů Kč, přibližně 10 milionů dolarů. Tento limit byl v oblastech, kde je míra nezaměstnanosti nejméně o 50% vyšší než průměrná míra nezaměstnanosti, snížen na 100 milionů Kč.

- Investice nejméně 145 miliónů Kč, tj. přibližně 4 miliony dolarů, popřípadě 50 miliónů, musí být kryta vlastním jměním investora. Za krytí stanovené části investice vlastním kapitálem nebude na rozdíl od dosavadní úpravy považováno vynaložení investičních prostředků vytvořených ze zisku dosaženého z investiční akce.
- Investice do strojního zařízení musí představovat nejméně 40% celkové investované částky.
- Navrhovaná výroba, činnosti, procesy, stavby a zařízení musí splňovat všechny ekologické normy ČR.

Všechny tyto podmínky musí být podle novely zákona o investičních pobídkách [10] splněny do 3 let od vydání rozhodnutí o příslibu – dosud bylo nutné v této době splnit pouze podmínku minimálního vynaložení investičních prostředků.

2.1.1 Daňová pobídka

Daňová pobídka je dostupná jak pro výrobní firmy investující v České republice poprvé, tak pro firmy rozšiřující své investice.

Ústředním bodem balíčku pobídek české vlády je sleva na dani z příjmu právnických osob pro výrobní investorské firmy po dobu deseti let za podmínek stanovených Zákonem o investičních pobídkách. K získání způsobilosti pro tuto pobídku musí být založen nový právní subjekt.

Existující firmy nebo fyzické osoby rozšiřující své investice. Mohou žádat o částečnou slevu na dani z příjmu právnických osob. Tato pobídka je v podstatě krokem vlády ke snížení celkové částky daně z příjmu právnických osob uhrazené společnostmi rozšiřující své investice během pětiletého období po této rozšiřující investici.

Vzorec pro výpočet daňové úlevy: nově vzniklá společnost

$$DÚ = ZD - (X1 + X2 + X3) S : 100$$

DÚ = daňová úleva

ZD = základ daně

X1 = daňově odpočitatelné položky podle zákona č. 34, o daních z příjmu

X2 = daňově odpočitatelné dary (dary na charitativní účely, sponzorství a další)

X3 = výnos z úroku převyšující související náklady

S = daňová sazba (%)

Prvním zdaňovacím obdobím, v němž je možné uplatnit slevu na dani, je zdaňovací období, ve kterém poplatník splnil všeobecné a zvláštní podmínky, nejpozději však zdaňovací období, ve kterém uplynuly 3 roky od doručení rozhodnutí o příslibu [10].

2.1.2 Podpora zainvestování pozemků

Tato investiční pobídka je dostupná celostátně, za předpokladu vhodných pozemků, a je třeba ji dohodnout s příslušným orgánem místní správy ještě před zasláním žádosti o pobídky.

Tato pobídka je poskytována prostřednictvím příslušných orgánů místní správy, nikoli přímo investorovi. Obec, kde má být realizován investiční projekt, obdrží dotace na rozvoj infrastruktury na pozemku, kde má být umístěna výroba, a v případě, že je o to požádána, převede pozemky ve vlastnictví Pozemkového fondu České republiky za nominální cenu. To obci umožní prodat investorovi plně zasítovanou stavební parcelu za příznivou cenu.

Balíček investičních pobídek obsahuje dvě pobídky související se zaměstnaností:

- granty na vytváření pracovních míst ve výši 80.000 až 200.000 Kč na zaměstnance.
- granty na školení a rekvalifikaci pokrývající až 35 % nákladů na získání kvalifikace na jednoho zaměstnance.

2.1.3 Granty na školení a rekvalifikaci

Granty na školení a rekvalifikaci pokrývají procentuální část stanovených nákladů na zaškolení zaměstnanců. Granty jsou statisticky vážené, aby nabízely investorům maximální výhody v oblastech relativně vysoké nezaměstnanosti. Okresy České republiky jsou rozděleny do čtyř skupin, A - D. Nejnižší úroveň podpory ve skupině C (25% celkových nákladů na získání kvalifikace) je v nabídce pro okresy, kde míra nezaměstnanosti je o 1 až 25 procent nad celostátním průměrem*. Nejvyšší úroveň podpory ve skupině A (35% celkových nákladů na získání kvalifikace) je dostupná v okresech, kde je nezaměstnanost o 50% a více nad celostátním průměrem. Investice lokalizovaná v jednom z okresů skupiny B může získat na rekvalifikační program dotaci pokrývající až 30% celkových nákladů na získání kvalifikace. Oblasti s podprůměrnou nezaměstnaností (pásmo D) nemohou získat žádnou podporu v podobě grantů na školení a rekvalifikaci.

Tabulka 3: Rozdělení regionů pro granty na školení a rekvalifikace

Skupina okresu	Míra nezaměstnanosti	Granty na rekvalifikaci
A	přes 50% nad průměrem	35% nákladů na získání kvalifikace
B	25% - 50% nad průměrem	30% nákladů na získání kvalifikace
C	0% - 25% nad průměrem	25% nákladů na získání kvalifikace
D	pod celostátním průměrem	žádný

Zdroj: CzechInvest, http://www.czechinvest.org/ci/ci_cz.nsf

* Průměrná míra nezaměstnanosti ke konci června roku 2001 byla 8,1%.

2.1.4 Granty na vytváření pracovních míst

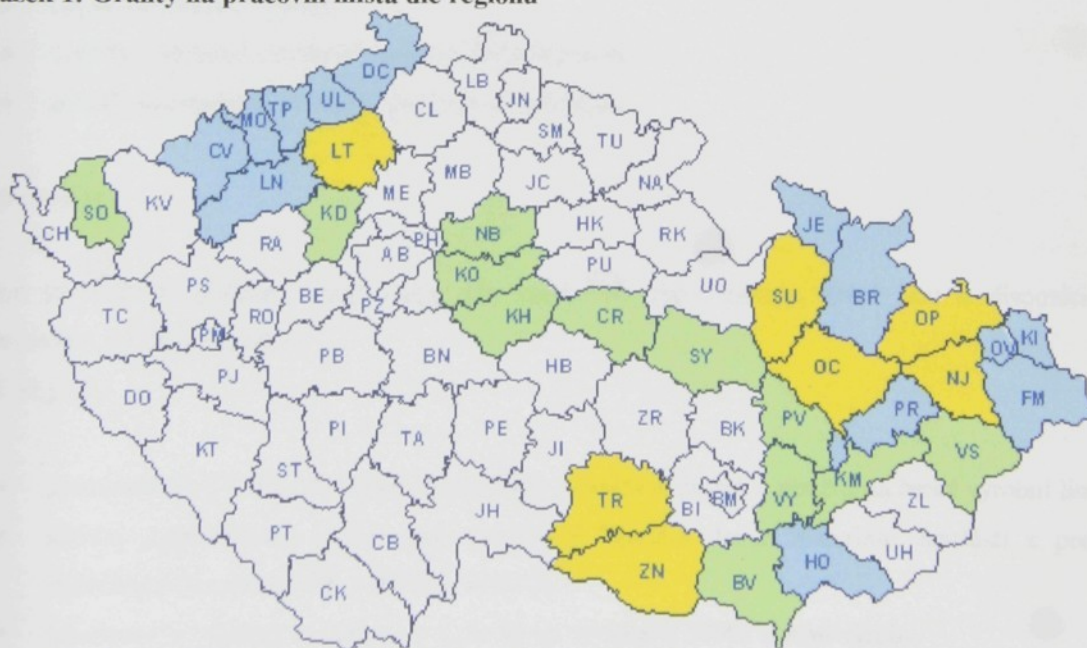
Granty na vytváření pracovních míst jsou statisticky vážené, aby nabízely investorům maximální výhody v oblastech relativně vysoké nezaměstnanosti. Okresy České republiky jsou rozděleny do čtyř skupin, A - D. Nejnižší úroveň podpory, ve skupině C (do 80.000 Kč na zaměstnance), se nabízí v okresech, kde míra nezaměstnanosti je o 1 až 25 procent nad celostátním průměrem. Nejvyšší úroveň podpory, 200.000 na zaměstnance, je dostupná v okresech skupiny A, kde je nezaměstnanost 50% a více nad celostátní průměrem. Investice lokalizované v okresech skupiny B mohou získat 120.000 Kč na zaměstnance. Oblasti s podprůměrnou nezaměstnaností (skupina D) se nemohou ucházet o podporu ve formě dotace na vytváření pracovních příležitostí.

Tabulka 4: Rozdělení regionů pro granty na vytváření prac. míst

Skupina okresu	Míra nezaměstnanosti	Grant na vytvořené pracovní místo
A	Přes 50% nad průměrem	200 000 Kč
B	25% - 50% nad průměrem	120 000 Kč
C	0% - 25% nad průměrem	80 000 Kč
D	pod celostátním průměrem	žádný

Zdroj: CzechInvest, http://www.czechinvest.org/ci/ci_cz.nsf

Obrázek 1: Granty na pracovní místa dle regionů

Zdroj: CzechInvest, http://www.czechinvest.org/ci/ci_cz.nsf

Mapa zobrazující současnou skladbu grantů na vytváření pracovních míst se aktualizuje každých šest měsíců, v lednu a v červenci. Přestože v praxi se skupiny okresů mění každý půlrok pouze u několika ze všech 77

okresů ČR, je doporučováno investorům, aby pečlivě kontrolovali aktuální statut svého vybraného okresu po celou dobu jednání s vládou.

Oba granty se udělují investorům jako půjčky s konkrétními písemnými podmínkami stanovenými ve smlouvě s MPO. Jakmile je potvrzeno splnění daných podmínek, vláda změní tuto půjčku v dotaci. U investorů, kteří vytvoří více než 1 000 nových pracovních míst se pro poskytování dotace na vytváření nových pracovních míst a na rekvalifikace nově posuzuje také průměrná míra nezaměstnanosti ve spádové oblasti – tedy ve větší územní oblasti než je území okresu [10].

Největším problémem firem, které chtějí využít tyto granty je to, že pro splnění nároku musí do investičního záměru uvést, kolik zaměstnanců přijme v době tří let. Po poskytnutí grantu musí dané pracovní místo udržet minimálně po dobu tří let. Pro investory jsou však takové podmínky paradoxně brzdou ve vývoji, a tak nechtějí-li narušit pružnost výroby a flexibilitu firmy, raději se grantů zreknuou.

2.1.5 Ostatní formy státní podpory

Dále byly vládou připraveny čtyři oblasti výhod mimo rámec oficiálního balíčku investičních pobídek. Mezi ně patří:

- celní výhody;
- regionálně cílené výhody;
- výhody z vytváření místních pracovních příležitostí;
- výhody související s malým a středním podnikáním.

Celní výhody

Kromě investičních pobídek česká vláda dále nabízí tři celní výhody, které jsou k dispozici všem společnostem v České republice.

Mezi ně patří:

- prominutí cla a DPH z dovážených strojních zařízení určených k použití na české výrobní lince;
- aktivní zušlechťovací režim, který umožňuje bezcelní dovoz materiálu, součástí a podsestav dovážených ke zpracování a dalšímu vývozu;
- lokalizace ve zvláštní bezcelní zóně pro firmy vyvážející 100% vlastní výroby.

Kritéria způsobilosti pro tyto pobídky jsou odlišná od kritérií pro investiční pobídky. Je možné požádat o prominutí cla a DPH z dováženého strojního zařízení v hodnotě nejméně 10 milionů Kč (Vyhláška ministerstva financí č. 313).

Regionálně cílené výhody

Tyto výhody jsou zaměřeny především na vytváření pracovních příležitostí v domácích společnostech, ale není důvod, proč by o ně nemohly žádat zahraniční firmy. Je nepravděpodobné, že by se taková žádost zvažovala, pokud žadatel dostává některou z hlavních investičních pobídek, a CzechInvest neví o žádné firmě, která o tyto výhody skutečně požádala. Tyto krátkodobé programy platí pouze pro regiony severních Čech a jižní Moravy. Kterákoli společnost lokalizovaná v těchto regionech může požádat o různá podpůrná opatření, jako např. investiční dotace pokrývající až 50 % celkových investičních nákladů (nejvýše 200 milionů Kč). Tyto prostředky vyplácí MMR.

Výhody z vytváření místních pracovních příležitostí

Investoři mohou žádat o různé dotace na vytváření místních pracovních příležitostí pouze v regionech postižených vyšší nezaměstnaností. Mezi takové mohou patřit dotace určené na zaměstnávání osob, které jsou v současné době registrovány jako nezaměstnané na místním úřadu práce, dotace na zaměstnávání nových absolventů středních škol, učilišť a univerzit, a dotace na zaměstnávání postižených osob.

Výše nabízené dotace závisí na několika faktorech, jako např. míra nezaměstnanosti v místě, typy vytvářených pracovních míst a dostupnost prostředků v daném finančním roce na konkrétním místním úřadu práce. Maximální výše dotace je 80.000 Kč na zaměstnance. Žádosti se uplatňují přímo na jednotlivých místních úřadech práce.

Výhody související s malým a středním podnikáním

Kromě čtyř státních, tří celních výhod a výhod z vytváření místních pracovních příležitostí nabízí česká vláda také řadu dalších výhod, které se zaměřují na malé a střední podniky s méně než 250 zaměstnanci (sektor MSP).

Ačkoli tyto služby jsou technicky dostupné zahraničním investorům, v praxi je pravděpodobnější jejich získání malými domácími firmami. Většinou jsou cíleny do regionů procházejících výraznou ekonomickou proměnou.

Otázkou zůstává, zda jsou aktuální investiční pobídky dostatečné pro to, aby byla Česká republika úspěšná v lákání investorů ve veliké konkurenci a to nejen mezi středoevropskými transformujícími se ekonomikami. Díky systému investičních pobídek, Programu na podporu rozvoje průmyslových zón a Programu podpory subdodavatelů došlo k výraznému zlepšení investičního prostředí v ČR a k následnému zvýšení přílivu zahraničních investic. Přijetím výše jmenovaného zákona se zvýšila také konkurenceschopnost ČR - v oblasti přílivu zahraničních investic - vůči ekonomikám dalších středoevropských států. Celý systém investičních

pobídek má významný vliv na hospodářství ČR, podporuje hospodářské oživení a napomáhá růstu zaměstnanosti i v regionech postižených restrukturalizací.

Podle všech ukazatelů se systém investičních pobídek osvědčil. K dosažení konkurenceschopnosti ČR je přesto nezbytné jeho neustálé zdokonalování a přizpůsobování měnícím se podmínkám. Jedině tak bude možné zajistit jeho fungování i v budoucnu. Celý systém by se proto měl v budoucnosti vyvíjet a to na základě tří kritérií. Budou sledovány systémy investičních pobídek nabízené sousedními státy, které jsou našimi největšími konkurenty v lákání zahraničních investorů. I nadále budou všechny změny systému konzultovány s Evropskou unií tak, aby byly v souladu s pravidly poskytování veřejné podpory platnými v Unii. No a v neposlední řadě budou hrát důležitou roli potřeby zahraničních investorů.

2.1.6 Investiční pobídky pro oblast strategických služeb

Systém investičních pobídek podle zákona č. 72/2000 Sb. je určen pouze pro obory zpracovatelského průmyslu. V současné době se ale ve světě stále více prosazuje trend výrazného posilování a investování do oblasti informačních technologií a strategických služeb. Strategickými službami jsou vybrané typy služeb (především centra zákaznické podpory, centra sdílených služeb, centra pro vývoj softwaru, expertní a řešitelská centra a servisní centra), jejichž rozvoj v České republice přinese zrychlení zavádění principů informační společnosti tj. rozvoj informačních technologií včetně rozvoje infrastruktury a lidského kapitálu. Celosvětově roste jejich význam i jejich podíl na tvorbě hrubého domácího produktu. Rychlý rozvoj v oblasti informačních technologií, telekomunikací, internetu, center sdružených služeb, softwaru i výzkumu a vývoje přispívá u vyspělých států světa k mnohem dynamičtějšímu rozvoji těchto služeb než samotného tradičního zpracovatelského průmyslu.

Zahraniční investice do České republiky přicházejí již několik let, většinou se ale jedná o výrobní kapacity. V západní Evropě však již převažují investice do služeb. Přes 70 procent přímých investic je směřováno především do vybudování center podpory zákazníků.

V případě investic do služeb se již stírají rozdíly mezi jednotlivými lokalitami co do geografické výhodnosti. Pro call centrum není třeba vybudované příjezdové komunikace pro kamióny, informační infrastruktury. V případě transitivity ekonomiky je samozřejmě nutná restrukturalizace průmyslu a nastartování konkurenceschopné výroby. Další etapou by ovšem mělo být právě zavádění vývojových center a center podpory. Na tyto investice by se měla ve větší míře zaměřit i státní podpora. Často zmiňovaným příkladem hodným následování je Irsko, které se právě výhodnými daňovými podmínkami a podporou investic vyšvihlo mezi významné IT země.

Při rozšiřování systému investičních pobídek je nutno zohlednit odlišnosti v charakteru projektů zpracovatelského průmyslu od investic do strategických služeb. Projekty z oblasti strategických služeb jsou

v zásadě méně náročné na počáteční investice do hmotného investičního majetku. Naopak vysoké nároky jsou kladeny na pracovní sílu. Tomu odpovídají vysoké mzdové náklady, dané nadprůměrným finančním ohodnocením pracovníků, a vysoké náklady na rekvalifikace, nutné k udržení resp. zvyšování odbornosti pracovní síly. Důležitým jádrem těchto projektů je také proces koncentrace aktivit z různých zemí do jednoho centra, které následně obsluhuje širší mezinárodní trh. V souvislosti s tím dochází k odlivu pracovních míst ze zemí obsluhovaných tímto vzdáleným centrem ve prospěch teritoria, kde je toto centrum fakticky umístěno.

Nově vytvářená pracovní místa budou přínosná zejména svojí kvalitou. Umožní českým odborníkům najít odpovídající zaměstnání přímo na českém trhu práce. Ti pak nebudou nuceni opouštět ČR v návaznosti na vyhlášené atraktivní nabídky od okolních států, které se potýkají s nedostatkem těchto odborníků. Vzdělanostní úroveň české pracovní síly bude také dále zdokonalována prostřednictvím rozsáhlých rekvalifikačních kurzů, které jsou nutnou součástí profesního růstu v těchto moderních multinacionálních společnostech.

Investice do strategických služeb přinesou také výrazné pozitivní dopady do platební bilance České republiky z důvodů převažující exportní orientace těchto společností. Nejen přímé dopady, ale i výrazný multiplikační efekt lze očekávat vstupem těchto investorů. Projeví se hlavně tvorbou nepřímých pracovních míst v domácím sektoru a růstem počtu nově zakládaných domácích společností v souvislosti s osamostatňováním nově vychovaných expertů. Významným faktem je i značný zájem investorů zejména z oblastí telekomunikací a vývoje software na spolupráci s univerzitami, která je prospěšná jak pro investora tak i pro studenty a zejména pro univerzity samotné.

Na základě ověření více jak dvouletého fungování systému investičních pobídek a z důvodu nezbytnosti pružné reakce na vývoj v oblasti informačních technologií a strategických služeb, je nutné vytvořit v České republice prostředí, které bude přitažlivé pro zahraniční investory i v této oblasti. Na základě zkušeností s přípravou zákona č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách se předpokládá, že v období do schválení potřebné legislativy budou pobídky pro investiční projekty v oblasti strategických služeb realizovány formou pilotních projektů, které budou individuálně navrhovány vládě ke schválení. Každý projekt by tak musel splňovat některé podmínky (např. výši vynaložení investičních prostředků na pořízení hmotného a nehmotného investičního majetku, vytvoření a udržení určitého minimálního množství nových pracovních míst s pracovní smlouvou na dobu neurčitou, vytvoření nové organizační složky za účelem získání investičních pobídek atd.).

2.1.6.1 IBM - první investice do služeb s přímou podporou vlády

Díky IBM dochází k významné investici právě v oblasti strategických služeb. V průběhu dalších pěti let je IBM připravena investovat do nového centra 360 miliónů korun. V průběhu roku 2001 se počítá

zaměstnáním minimálně 200 českých IT odborníků, zejména počítačových operátorů a odborníků na softwarové a zálohovací systémy. K těmto lidem se ještě přidá doplňující personál pro zajištění chodu centra, což bude znamenat dalších zhruba 300 míst. Zákaznické centrum bude umístěno v brněnském technologickém parku, kde má IBM pronajatou plochu o rozloze 1 000 metrů čtverečních. Park je vybudován v těsném sousedství univerzitního areálu VUT a samotné centrum bude s univerzitou úzce provázáno v rámci výběru absolventů a studijních oborů s plánovaným využitím studentů pro práci v centru.

První jednání ohledně zákaznického centra IBM proběhla v srpnu 2000. Vše bylo tedy dohodnuto v poměrně krátké době. Mezi další kandidáty na umístění center bylo Maďarsko, Estonsko a Slovensko. Maďarsko mělo šanci díky dřívějším investicím IBM do výrobních kapacit, nicméně Maďarsko již trpí nedostatkem vhodné pracovní síly. V České republice se pak váhalo mezi Prahou a Brnem. Brno nakonec vyhrálo nejen, ale díky nižším nákladům na vybudování centra, díky vhodné kombinaci univerzit a chybějících možností většího uplatnění odborníků u zahraničních firem. Palackého Vrch, přezdívaný Silicon Hill, kde je technologický park umístěn, je také významným internetovým uzlem.

Náklady na rekvalifikaci a školení budou tvořit významnou součást investice IBM. Ze strany České republiky vláda schválila pro IBM 50 % úlevu na dani z příjmu na dobu deseti let a bude také hradit část nákladů na školení. Podmínkou je, aby bylo 40 procent služeb poskytováno pro zahraničí.

Pro brněnský region je příchod IBM pozitivní zprávou. Řada IT specialistů nechce Brno opouštět a současně se chce dobře uplatnit v oboru. S IBM budou mít šanci k seberealizaci u velké zahraniční firmy.

IBM není rozhodně první firmou, která by do ČR umístila vývojové centrum nebo centrum podpory, stejně tak není investicí největší. IBM je ale první investicí tohoto typu s přímou podporou vlády a další budou brzy následovat, zejména v oblasti vývoje. IBM by měla být pro Českou republiku významnou referencí a měla by pomoci přitáhnout další podobné investice.

2.1.7 Podpora firemního výzkumu v rámci systému investičních pobídek

V souvislosti s dalším rozšiřováním podpory investování v České republice, zkušenostmi s podporou investování v jednotlivých oborech zpracovatelského průmyslu a trendu směřujícímu k zavádění sofistikovanějších výrob bude vytvořen program podpory aplikovaného (firemního) výzkumu určeného investorům v rámci systému investičních pobídek. Bude se jednat především o podporu souboru aktivit směřujících k získání nových poznatků, které mají prospěšný význam a mohou vést k podstatnému vylepšení produktů, procesů nebo služeb společnosti. Dále se může jednat o aplikaci a implementaci výsledků firemního výzkumu do dokumentace, plánů či designu pro nový, upravený nebo vylepšený produkt, proces nebo službu. Aby se činnost firmy kvalifikovala jako výzkumná aktivita musela by splňovat některé základní podmínky (např. činnost musí být organizována v ČR, musí směřovat k vědecko technickému výzkumu

nových technologií, výrobků a výrobních procesů, činnosti by musela předcházet studie dokazující proveditelnost projektu atd.).

V této souvislosti bude posuzována možnost vytvoření předpokladů pro realizaci této pobídky, tak aby tato podpora vyhovovala všem předpisům platným v EU.

Tak jako v případě strategických služeb budou vládě předkládány návrhy na podporu firemního výzkumu formou pilotních projektů. Na základě získaných poznatků a zkušeností budou posouzeny další možnosti úpravy poskytování předmětného druhu podpory a také formy, ve které by měla být poskytována.

2.1.8 Bariéry přílivu přímých zahraničních investic

Na základě dosavadních jednání MPO a CzechInvestu s řadou zahraničních investorů byly identifikovány některé překážky pro další růst přílivu PZI do ČR.

Jedná se zejména o následující bariéry:

Nedostatečná dopravní infrastruktura

Pokračování v budování dopravní sítě je jednou ze základních podmínek pro udržení a získání dlouhodobých investic, resp. využití jedné z největších komparativních výhod ČR, její geografické polohy. V současné době chybí výraznější napojení na dálniční síť okolních států, což významně omezuje participaci některých problémových regionů na současném přílivu zahraničních investic.

Administrativní překážky

Zahraniční investoři poukazují na časté administrativní překážky, ať již se jedná o zdlouhavé vyřizování registrace firmy v ČR, územní řízení, stavební povolení i posuzování vlivu nových výrobních kapacit na životní prostředí. Zjednodušení a zrychlení administrativních procedur výrazně napomůže ke zvýšení konkurenceschopnosti investičního prostředí v ČR.

Podmínky pro pobyt zahraničních pracovníků v ČR

Za určitou překážku při svém rozhodování o umístění investice považovali zahraniční investoři, dle svého vlastního vyjádření zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR. V jeho důsledku se zahraniční investoři, jejich pracovníci i rodinní příslušníci ocitali v postavení, ve kterém vážně pochybovali o zájmu ČR na působení zahraničních investorů v České republice. Pro získání zahraniční investice je přitom velice důležitý pružný přístup místních orgánů a jejich schopnost řešit vstřícně a pozitivně otázky související s pobytem investorů na našem území. Problematické případy byly řešeny individuálně, spoluprací

Ministerstva vnitra a Ministerstva průmyslu a obchodu. V listopadu 2001 byla Parlamentem ČR přijata novela tohoto zákona, která přináší v této věci zlepšení. Zjednodušení administrativy a časové zkrácení procesu povolování a prodlužování přechodného pobytu na území ČR u expertů a dalších pracovníků zahraničních firem a jejich rodinných příslušníků bude mít významně pozitivní vliv na celkové investiční klima v ČR.

Jak uvádějí samotní investoři, je jedním z důležitých faktorů, které rozhodují o umístění jejich investičních záměrů v regionech, zajištění odpovídajících standardů kvality života pro zahraniční management. Limitujícím faktorem v této oblasti je nedostatek škol s výukou v anglickém jazyce na všech stupních základních a středních škol. Vzdělávací zařízení s rozšířenou výukou cizích jazyků přitom nelze považovat za odpovídající náhradu. Značný zájem investorů o okolí Prahy je způsoben mimo jiné i soustředěním uvedeného typu škol do Prahy, kde byly v minulosti ze stejného důvodu zřízeny pro potřeby diplomatických služeb. Školy s výukou v anglickém jazyce by, podle jejich názoru, měly mít dnes sídlo minimálně v každém z nově vzniklých regionálních center, čemuž současný vývoj napomáhá a počet škol tohoto typu postupně roste i v těchto centrech.

Nedostatek technicky vzdělaných zaměstnanců

Součástí systému opatření k rozvoji strategických sektorů průmyslu ČR by se měla stát podpora a zatraktivnění vzdělávání v technických oborech, které mají největší potenciál pro PZI včetně podpory programů vzdělávání zaměstnanců – pracovníků průmyslových podniků. V poslední době se projevuje pokles procenta absolventů v technických oborech na všech úrovních výuky a oslabuje se tím jedna z nejvýznamnějších komparativních výhod ČR. V této souvislosti je nutno dodat, že vedle výrazné kvality výuky na technických oborech se zvyšuje i spolupráce mezi odbornými školami technického zaměření a jednotlivými výrobními podniky, čímž dochází ke zvyšování atraktivity technických oborů pro studenty.

2.1.9 Systém podpory průmyslových zón

Jedním ze stimulů, které mají zvýšit zájem zahraničních investorů o podnikání v ČR, je systém podpory průmyslových zón schválený usnesením vlády č. 298/98 a následně upravený zákonem č. 72/2000 Sb. Úroveň podpory státu v této oblasti byla do té doby nedostatečná a vzhledem k propadu HDP, nízké konkurenceschopnosti a nízkému exportnímu potenciálu byl stav neudržitelný. Faktem je, že kromě jiných okolností, které ještě v nedávné minulosti případně zahraniční investory u nás odrazovaly, hrála svou roli i poměrně nízká úroveň investiční připravenosti některých průmyslových lokalit, v nichž investice přicházely v úvahu. V tomto směru byla situace např. v Polsku či Maďarsku výrazně lepší než u nás.

Peníze vynaložené vládou na podporu projektů investic v průmyslových parcích se poměrně rychle vracejí, a to jednak formou daní z příjmů fyzických osob, jednak tím, že se takto daří omezit peníze vydávané jako

podpora v nezaměstnanosti. 80 % příjmů ze zón připadalo státu, a ten už z tohoto důvodu musel povzbudit obce, aby všemožně podporovaly budování zón na svých katastrech. Z rozpočtu MPO byla za uplynulé tři roky dokončena investiční příprava průmyslových parků o velikosti 630 ha a dalších 335,6 ha je v různých fázích přípravy ve 46 lokalitách ČR [34].

Průmyslové zóny byly v ČR na konci roku 2000 zaplněny z 41%. Míra obsazenosti se u jednotlivých lokalit liší v závislosti na jejich atraktivitě. Lze vysledovat přímou vazbu na úroveň dopravní infrastruktury. Na územích připravených se státní dotací ve výši 602 mil. Kč bylo do konce roku 2000 ohlášeno vytvoření 12 856 přímých pracovních míst. Výdaje na jedno nově vytvořené pracovní místo činí prozatím 47 tis. Kč [34]. Tato částka se bude v rámci nových průmyslových zón ještě snižovat s ohledem na postupnou realizaci nových investičních záměrů na území připravených průmyslových parků, avšak v kontextu programu podpory rozvoje průmyslových zón pro období let 2001 – 2006, který je rozšířen o kvalitativně vyšší podprogramy bude tato částka vykazovat spíše růstovou tendenci.

Průměrné celkové investiční náklady na přípravu území činí přibližně 400 Kč/m², přičemž větší území vykazují nižší náklady na jednotku plochy. Z této hodnoty reprezentuje celkem 200 Kč/m² náklady na pořízení technické infrastruktury a 200 Kč/m² náklady na výkupy pozemků [34]. Bohužel lze očekávat, že ceny pozemků v souvislosti s příchodem významných investorů porostou.

Prostředky státního rozpočtu tvoří přibližně 49% nákladů na výstavbu technické infrastruktury a pouze asi 25% celkových nákladů na pořízení investičně připraveného území průmyslových zón při započítání nákladů na výkupy pozemků. Výše státní podpory na jednotkovou plochu se u jednotlivých průmyslových zón výrazně liší vzhledem k rozdílným výchozím podmínkám a rozdílným nárokům investorů na inženýrské sítě. Průměrně dosahuje zhruba 100 Kč/m². Poměr mezi investicemi státního rozpočtu a investicemi výrobních společností dosahuje hodnoty přibližně 1 : 79 (tj. na 1 Kč výdajů státního rozpočtu připadá 79 Kč investic do výroby) [34].

Hlavní formou podpory pro zóny je bezúročná půjčka poskytovaná na 5 let. Prostředky z ní jsou určeny na terénní úpravy, stavby přístupových komunikací, vodovodů, kanalizace, čističek odpadních vod, plynovodů a elektrických přípojek včetně trafostanic. Půjčka se poskytuje až do 60 % rozpočtových nákladů na vytvoření té které průmyslové zóny. O prostředky resp. půjčku musejí obce požádat. O přidělení půjčky rozhoduje hodnotitelská komise jmenovaná ministrem průmyslu a obchodu ČR.

Další možnou formou pomoci je převod pozemků ve správě Pozemkového fondu do vlastnictví obcí, a to za cenu zemědělské půdy.

Základní podmínkou pro poskytnutí dotace obci je vymezení průmyslové zóny ve schválené územně – plánovací dokumentaci, dále vyjasněné majetkové vztahy k pozemkům zóny a stavební povolení na technické vybavení území. Vzhledem k omezeným finančním prostředkům nemohou být uspokojeni všichni

žadatelé. Na některé se dostane v dalším rozpočtovém období, jiní zůstanou bez podpory, neboť nesplní přísná kritéria programu. Jde o to, že průmyslové zóny má smysl budovat na místech, která vyhovují z hlediska atraktivity, úrovně nezaměstnanosti a ekonomické náročnosti a v jejichž okolí je nedostatečná úroveň nabídky investičně připravených území. Přednost mají či budou mít ty projekty průmyslových zón, v jejichž případě už obec zahájila sama přípravu, a to nejen dokumentační, nýbrž i praktickou. Hlavními kritérii při posuzování a poskytování podpory jsou: objem exportu ze zóny, úroveň technologií v ní instalovaných a produkujících, výše přidané hodnoty v ní vytvářené, počet vytvořených pracovních míst, využívání potenciálních okolních místních subjektů, hlavně pro účely subdodávek pro zónu.

Z výše uvedeného plyne, že průmyslová zóna musí sloužit buď výhradně anebo převážně výrobním účelům. Platí zde však určitá omezení, takže existují určité obory, které by v průmyslových zónách naopak být neměly, a to z důvodů úspor národního přírodního bohatství, ekologických aj. Jde tu o obory zaměřené na prvotní zpracování surovin jako jsou hutě, slévárny, chemie, dále stavební dvory, betonárky, obalovny šterků apod.

Vkládání prostředků do přípravy průmyslových zón je činnost, která je ve vyspělých zemích obvyklá, a prostředky se státu v pořádku vrací. Pozitivním příkladem z české praxe, může být případ Kladna. Na rozvoj této lokality stát vynaložil 22,7 mil. Kč a samotné město Kladno vložilo 16,7 mil. Kč [21]. Výsledné investice se v této zóně pohybují kolem 55 milionů dolarů; jde tedy o příklad, jak stát a obec může úspěšně rozjet fungování průmyslové zóny, byť to není samozřejmě zadarmo, a jak takováto snaha přináší ovoce.

2.1.9.1 Zdokonalování podpory zón

Jaká je v České republice nabídka lokalit pro strategické investice? Jedním z hlavních faktorů pro vytváření podmínek pro příchod strategických investorů, kteří hledají lokalitu pro nový výrobní závod, je připravenost vhodného strategického území v rozsahu 100 až 200 ha. Takto rozsáhlé oblasti připravené pro příchod investorů u nás zatím stále ještě citelně chybí. Je zřejmé, že příprava vhodné plochy nemůže být ponechána jen na vůli měst popřípadě obcí, ale měla by být zajištěna z vládní úrovně s využitím všech dostupných nástrojů na podporu vzniku takovéto lokality (zařazení území do územního plánu vyššího územního celku včetně zajištění souhlasu s vynětím ze ZPF, spolupráce se zemědělskou prvovýrobou, možnost uplatnění formy výkupu pozemků ve veřejném zájmu a v konečné fázi dotace na výstavbu inženýrských sítí). Koncepce připraveného systému rozvoje průmyslových zón na roky 2001 - 2006 klade důraz i na přípravu území pro velké investory, kteří proinvestují desetinásobek základního limitu, který je uváděn v zákoně o investičních pobídkách, tedy 3,5 mld. Kč.

Ministerstvo průmyslu a obchodu hodlá programem podpory rozvoje průmyslových zón prosadit masivnější podporu státu při budování průmyslových zón. Zatímco v roce 2000 stát na jejich rozvoj přispěl částkou 400,5 milionů korun, měl by v letech 2001 – 2006 do podpory vložit 4,12 miliardy Kč. Přímou ze státního

rozpočtu to bude 2,7 miliardy korun. Dále program počítá od roku 2003 s využitím 1,42 miliardy Kč z prostředků Evropské unie [21]. Ve státním rozpočtu na rok 2001 bylo na podporu rozvoje průmyslových zón schváleno celkem 520 miliónů Kč.

Doposud stát přispíval pouze na technické infrastruktury průmyslové zóny. Nově to bude v rámci regenerace starých průmyslových areálů, nájemních výrobních hal a v neposlední řadě akreditace průmyslových zón. Rovněž se rozšiřují formy podpory, například i o dotaci na úroky bankovních úvěrů. Dále se rozšiřuje okruh příjemců u finanční podpory. Původně to byla pouze obec, nyní to může být kraj a zcela nově také soukromý sektor. Tedy developeři, se kterými se počítá zejména v rámci podprogramu výstavby a rekonstrukce nájemních hal.

V rámci podprogramu na přípravu průmyslových zón, bude předmětem podpory výkup pozemků průmyslové zóny, výstavba, rekonstrukce a přeložky technického vybavení území, terénní a sadové úpravy. Střednědobým cílem tohoto podprogramu je ucelená nabídka kompletně zainvestovaných území ve všech krajích ČR, tj. nabídka jednoho rozsáhlého území o rozloze minimálně 50 ha v sousedství metropole příslušného kraje a další dvě až tři průmyslové zóny o rozloze cca 20 ha v blízkosti dobře dopravně dostupných okresních měst.

Negativním jevem při umísťování PZI v České republice je nedostatečná schopnost realitního a stavebního sektoru reagovat na striktní požadavky bezodkladného zahájení výroby některých zahraničních investorů. Příčinou je jednak nízká úroveň nabídky stávajících vhodných výrobních objektů, jednak časově náročný proces povolování nové výstavby. Z těchto důvodů se nabízí možnost stimulovat výstavbu nájemních výrobních hal v rámci příslušného podprogramu systému podpory rozvoje průmyslových zón. Nájemní hala by měla vytvořit jakousi vstupní bránu do průmyslové zóny, tedy jakýsi inkubátor, ze kterého budou výrobní společnosti přecházet do vlastních provozů vystavěných na území zóny. Tím se zvýší efektivnost a využití průmyslových zón. Bude možné lépe reagovat na požadavek zahájení výroby některých investorů. Především formou výstavby či rekonstrukcí výrobních hal. Realizátorem výstavby bude soukromý sektor, developer, kde je hlavním předmětem podnikání stavba a pronájem nemovitostí.

K dalšímu zefektivnění zón je zapotřebí zabezpečení jejich profesionální správy, a to formou nově implementovaného podprogramu akreditace průmyslových zón. To povede i k jejich větší obsazenosti. Podprogram by měl zahrnout všechny etapy ekonomického rozvoje města (zpracování strategického plánu, schválení územního plánu, majetkoprávní ošetření rozvojových území, výstavba inženýrských sítí, marketing města, prezentace investičních příležitostí, součinnost při řízeních o povolení investiční výstavby, následná péče o výrobní podnik ve městě). Ve své podstatě se jedná o množinu podpůrných opatření ke zvýšení šancí té které průmyslové zóny přilákat kvalitního investora. K tomuto účelu budou v rámci akreditace průmyslových zón proškolení pracovníci. Stát by měl dotovat až 80 % nákladů vynaložených na školení pracovníků, programové vybavení a marketingové materiály. Nejvíce však může být uděleno 400 tisíc Kč na

jeden projekt akreditace. Tento úkol vyplývá také z doporučení Delegatury EU, která podobný program v minulosti spolufinancovala a má zájem na jeho zachování a rozšíření.

Negativním jevem jinak pozitivního oživení investiční výstavby je téměř výlučná orientace na „výstavbu na zelené louce“. K tomuto trendu dochází v situaci, kdy v souvislosti s pokračujícím procesem restrukturalizace průmyslu přestávají plnit svoje funkce početné a mnohdy rozlehlé zastaralé průmyslové areály. Přes obrovskou finanční náročnost procesu revitalizace území, je nezbytné stimulovat sanaci průmyslových areálů ve stávajících průmyslových zónách. Tato snaha je dalším bodem podpory, který je v programu MPO novinkou a ministerstvo mu hodlá v budoucnu věnovat zvláštní pozornost. Jedná se o velmi nákladnou záležitost, proto se v této souvislosti počítá s využitím prostředků Evropské unie.

Zvláštní důraz je kladen i na budování infrastruktury. Především dopravní, pokud totiž není dostatečně kvalitní, je daná zóna velmi neefektivní. Z toho důvodu je třeba zainvestovat průmyslovou zónu a vytvářet přitom všechny předpoklady pro její budoucí obsaditelnost. V této souvislosti lze zmínit projekt městské průmyslové zóny v Brně, který byl schvalován vládou v roce 2000. Zde bylo ministerstvu dopravy a spojů uloženo zajistit napojení uvedené zóny na dálnici D 1. To samozřejmě zvyšuje výrazným způsobem atraktivitu lokality.

Program řeší i usnadnění procesu povolování a prodlužování přechodného pobytu na území ČR pro specialisty a další pracovníky cizích firem, kteří budou pobývat v ČR za účelem realizace nebo provozu jejich investičních projektů.

Jeden z akcentů je kladen i na snahu podpořit určitou regionální vyváženost průmyslových zón. Například v Jihlavském kraji, kde je 8 průmyslových zón, a v Karlovarském, kde není ani jediná. Tato nevyváženost by měla být eliminována budoucím fungováním programu, ostatně počet zón v daném regionu je jedním z kritérií daného programu.

2.1.10 Program podpory subdodavatelů

V roce 1999 zahájila agentura CzechInvest činnost v rámci realizace nového Programu podpory subdodavatelů. Hlavním cílem tříletého programu je pozvednout celkovou úroveň domácích subdodavatelů a pomoci vybraným podnikům tak, aby se mohly stát dodavateli nadnárodních firem.

Agentura vypracovala databázi více než 1000 podniků, které se nabízejí jako subdodavatelé pro více oborů nebo jako partneři pro společný podnik. Z tohoto celkového počtu 236 podniků potvrdilo zájem o pomoc při hledání zahraničního strategického partnera pro vytvoření společného podniku. Celá databáze těchto domácích podniků byla umístěna na webovou stránku CzechInvestu a je již volně dostupná všem

zahraničním i českým zájemcům. Na základě této databáze poskytl CzechInvest od 1. 1. 2000 do 1. 9. 2001 potenciálním zahraničním investorům 4 860 profilů domácích subdodavatelů.

Program podpory subdodavatelů je v této pilotní fázi zaměřen na elektrotechnický a elektronický průmysl. Důvodem výběru tohoto sektoru je skutečnost, že dnešní podíl českých výrobků ve finálních výrobcích zahraničních firem v ČR se odhaduje na 5-6 %, zatímco nadnárodní společnosti sídlící v ČR chtějí tento podíl zvýšit na 30-35 %, některé i na více jak 50 % v následujícím období. Dalším důvodem je, že se jedná o nejrychleji rostoucí obor.

Pro specifikaci potřeb zahraničních investorů byl po jednání se 16 nadnárodními společnostmi v ČR sestaven přehled jejich požadavků na domácí subdodavatele. Největší zájem je v současné době o vyhledání dodavatelů plastových součástek, desek plošných spojů, aktivních a pasivních součástek, obalových materiálů a přesného zpracování plechů. CzechInvest ve spolupráci s nadnárodními společnostmi lokalizovanými v ČR vytipoval 57 českých podniků, které připadají v úvahu jako účastníci a vyzval je k aktivní účasti na programu. V současné době probíhají hloubkové audity u celkem 45 společností z elektrotechnického sektoru, které umožní stanovit jejich slabé i silné stránky. Na tomto základě pak budou společně vytvořeny plány pro zlepšení v prioritních oblastech, které pomohou splnění požadavků nadnárodních společností. Zpočátku budou zúčastněné společnosti podporovány formou pracovních setkání a seminářů na klíčová témata, později, když se projeví výsledky této činnosti, bude pro každou z firem vypracován podpůrný program odpovídající jejím individuálním potřebám. V budoucnu bude tento program realizován také v dalších sektorech průmyslu.

Další nově zahájenou činností je i tzv. „Twinningový program“, jehož realizace bude zajištěna dvěma dlouhodobými poradci a několika krátkodobými experty z Velké Británie. Program si rovněž klade za cíl zvýšit konkurenceschopnost českých podniků.

Dosavadní zkušenosti potvrzují značný zájem zahraničních investorů o tento program a jeho aktivní využívání. ČR je jedinou zemí ve střední a východní Evropě, která takový program realizuje. Tato skutečnost výrazně posiluje, spolu se systémem investičních pobídek, postavení ČR v celoevropské soutěži o získávání přímých zahraničních investic.

Za účelem zajištění trvalého zkvalitnění sítě domácích subdodavatelů bude nezbytné vytvořit předpoklady pro další pokračování a rozvíjení tohoto programu, jeho dalšího financování ze státního rozpočtu a to i po skončení pilotní fáze. Program by měl být v následných fázích rozšířen, kromě doposud sledovaného oboru elektrotechniky a elektroniky, na další rozvíjející se nosné sektory (výroba automobilových komponentů, přesné strojírenství, kvalifikovaná chemie).

2.2 CzechInvest

Agentura CzechInvest byla založena jako specializovaná agentura na investice. Byla založena Ministerstvem průmyslu a obchodu v roce 1992 a je jeho příspěvkovou organizací. Původně byla ustavena jako marketingová organizace, jejímž posláním bylo - a stále je - prosazovat ČR jakožto místo vhodné k investování na zahraničních trzích investic a vůči významným zahraničním strategickým korporacím. Cílem je vystupovat vůči těmto potenciálním investorům tak, aby se u nich vytvořil přirozený zájem lokalizovat jejich finanční resp. investiční rezervy právě v ČR.

Postupem doby, a hlavně po přijetí systému pobídek pro investory a jeho rozšíření a prohloubení v minulých letech, se ukázala naléhavá potřeba toho, aby k marketingové činnosti přibýly také aplikační programy. Nejde totiž pouze o to, aby zahraniční investor byl přiveden do ČR, ale i o to, aby se zde setkal s připraveností území a podmínek na určité přijatelné úrovni, aby zde našel místní subdodavatele atd. Právě tyto věci jsou náplní programu, který CI připravil ve spolupráci s EU (resp. s programem PHARE) a se Světovou bankou. Řečeno jinými slovy: CI přestal být agenturou ryze marketingovou a stal se agenturou rozvojovou. CI má hlavní kancelář v Praze a zahraniční kanceláře ve Spojených státech, Japonsku, Velké Británii, Německu, Francii a Belgii. Agentura má také 14 regionálních zástupců ve všech nově ustavených krajích České republiky.

Kromě svého původního poslání, jímž bylo a zůstává zvyšování objemu bohatství ČR pomocí přílivu přímých zahraničních investic do českého zprivatizovaného zpracovatelského průmyslu, (pomocí joint-ventures a investic "na zelené louce"), se CI zabývá i kultivací tohoto svého úsilí resp. "produktu" svých aktivit na investičním trhu. V tomto směru CI počítá i s využíváním strukturálních fondů EU ve prospěch revitalizace české ekonomiky v programu oživení starých průmyslových lokalit v ČR pro nové využívání. Na území ČR existuje hodně velice starých průmyslových objektů, zejména v menších městech. Tyto objekty jsou často v dosti špatném stavu, neudržovány a často i opuštěny. Je třeba je radikálně přestavět pro jiné účely, mnohé je třeba zbourat a nahradit novými stavbami. Právě na takových místech je možno zřizovat průmyslové parky. Tak se to ostatně děje už dnes v členských zemích EU, takže v tomto směru lze od EU očekávat pochopení.

CzechInvest se dnes dostává do podobné či stejné situace a polohy, v jaké je např. v Irsku Development Agency of Ireland nebo v jaké jsou rozvojové agentury v jiných západoevropských zemích.

V roce 2000 a 2001 získal CzechInvest prestižní cenu „Nejlepší evropská investiční agentura roku“. Toto ocenění je vyhlašováno každoročně časopisem Corporate Location, který patří prestižní evropské skupině Euromoney a nabízí profesionálně zpracované informace a mezinárodní srovnávací studie pro potenciální investory. CI je vůbec první agenturou v historii udílení tohoto ocenění, která jej získala dvakrát za sebou.

V roce 2000 získal CI na každou korunu vynaloženou na provoz agentury ze státního rozpočtu 11,1 USD přímých zahraničních investic. V průměru každý zaměstnanec přilákal přímé zahraniční investice v hodnotě téměř 34,4 milionů USD.

2.2.1 Možnosti širšího zapojení agentury CzechInvest do podpory regionálního rozvoje v problémových regionech

CzechInvest, v rámci své působnosti příspěvkové organizace Ministerstva průmyslu a obchodu zřízené za účelem podpory přímého vstupu zahraničních investic, má značný potenciál institucionálních a pobídkových nástrojů k vyrovnávání rozdílů mezi úrovněmi rozvoje jednotlivých územních celků. V návaznosti na usnesení vlády č. 682/2000 Sb., o Strategii regionálního rozvoje České republiky, je v této souvislosti třeba zvýraznit zapojení agentury do podpory regionálního rozvoje v problémových oblastech prostřednictvím dalšího zdokonalování personálního a finančního zajištění činností všech odborných útvarů agentury tak, aby se ve větší míře mohly zaměřit na vytváření investičních příležitostí v problémových regionech, na propagaci investičních příležitostí v zahraničí i tuzemsku, na umísťování investorů do těchto regionů při současném zapojení místních subdodavatelů.

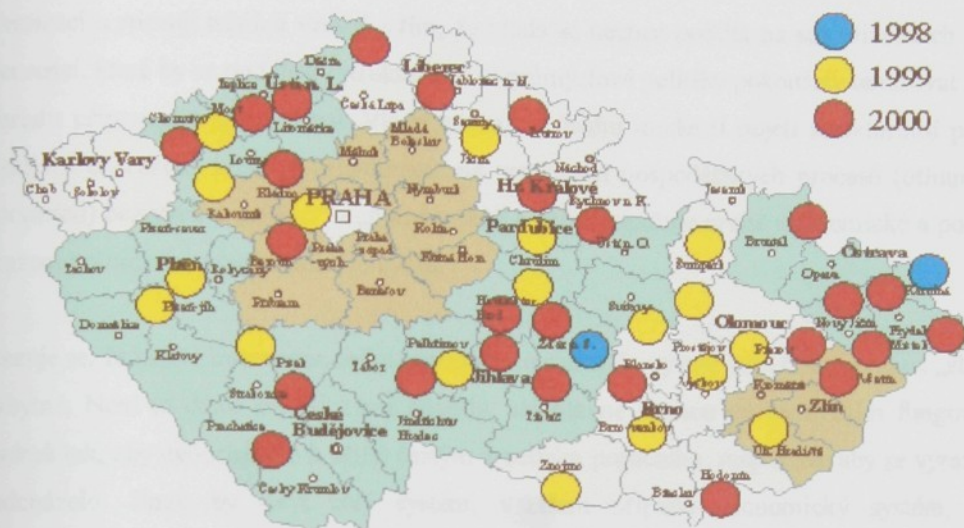
Od roku 1995 CzechInvest spravuje nejrozsáhlejší databázi zasítovaných pozemků na zelené louce a existujících areálů v ČR. V každém z 8 euroregionů Čech a Moravy byl lokalizován strategický pozemek a jeho rozvoj je podporován vládními fondy. Každý region je podporován řadou ostatních pozemků ve stejné lokalitě, které se mohou stát základnou pro dodavatele investora. CzechInvest každý pozemek vložený do databáze prověřuje, aby zajistil splnění následujících stanovených předpokladů:

- čistý právní titul k pozemku, buď ve vlastnictví jednotlivce anebo pokud pozemek vlastní obec a podepsala předběžné kupní smlouvy se soukromými vlastníky pozemků;
- územní rozhodnutí k dané lokalitě pro lehké průmyslové nebo průmyslové využití;
- minimální velikost 10 hektarů;
- přístupnost těžkými nákladními automobily;
- hlavní inženýrské sítě přivedeny k hranici pozemku.

CzechInvest má k dispozici podrobné údaje o více než 200 pozemcích. Navíc ve vládním programu investičních pobídek mohou výrobní investorské firmy využívat dva typy podpory pozemků. Předem vybrané zasítované průmyslové pozemky jsou dostupné za formální ceny; obce mohou žádat o podporu na rozvoj svého pozemku (při dodržení stanovených podmínek), jakmile výrobní investorská firma oznámí zájem na něm investovat.

Obrázek 2: Státní podpora rozvoje průmyslových zón 1998 – 2000

Podpora rozvoje průmyslových zón 1998 - 2000

Zdroj: CzechInvest, http://www.czechinvest.org/ci/ci_cz.nsf

Tato mapa ukazuje vybrané zóny, které dostaly vládní dotace pro podporu rozvoje.

2.2.2 Programy CzechInvestu

Pomocí Programu rozvoje průmyslových zón se CI podílel na zainvestování 46 městských průmyslových zón, z nichž asi třetina byla připravována už pro určitého investora. Vzhledem k tomu, že tyto zóny nabízejí plochy o rozloze nad 10 ha, kompletní infrastrukturu dostatečně silnou pro průmyslovou výrobu a vstřícné jednání ze strany obce, těší se značnému zájmu investorů, kteří tak mají záruku rychlého a bezproblémového umístění svého nového závodu. Největší zájem bývá zpravidla o nemovitosti logisticky dobře dostupné, ale úplně zveřejnit to nelze. Některý investor potřebuje rychlé dopravní spojení, jiný hledá dostatek pracovních sil, jiný preferuje dostatečně silnou dodavatelskou základnu v místě.

Šance zaujmout investora je přímo úměrná atraktivitě dané lokality. Rozhoduje dopravní infrastruktura, cena a kvalifikace pracovní síly a kulturní a sociální zázemí. Investor vždy uvítá kvalitní prezentaci zóny nebo výrobního areálu, solidní a profesionální jednání ze strany vlastníka – ať už obce nebo soukromých majitelů – a jeho ochotu vyjít vstříc investorovým požadavkům.

CI při výběru investorů preferuje vyspělé technologie s vysokou přidanou hodnotou; investory, u kterých je velká pravděpodobnost, že za nimi v budoucnosti přijdou jejich dodavatelské firmy nebo investory schopné získávat maximum subdodávek a služeb v rámci republiky. Ke každé poptávce ovšem přistupuje individuálně dle potenciálního přínosu, přičemž přednost dostávají strategické investice, které svým uskutečněním mohou významně pomoci oživení průmyslu v určitém regionu nebo konkurenceschopnosti České republiky.

3 STRUKTURÁLNÍ POLITIKA

Koncepce strukturální politiky české vlády podle programového prohlášení z roku 1992 byla založena na privatizaci a rozvoji tržních vztahů s tím, že vláda se nechce podílet na socializujících praktikách státních intervencí, které by se pod hesly strukturální či průmyslové politiky pokoušely omezovat nebo dokonce zcela nahradit přirozené tržní procesy. Vláda nevzala v úvahu moderní pojetí strukturální politiky, která nemá selektivní charakter, která je orientována na usnadnění hospodářských procesů (útlumových, inovačních, exportních) bez výběru „vítězů“ a „poražených“ a která naplňuje určité ekonomické a politické cíle, jež jsou výrazem politického hospodářského cyklu.

Ukazuje se, že určité intervence celku (rozumějme státu) do vývoje jeho částí i pomoc „slabším“ částem jsou nezbytné. Není to dáno jen etickými důvody, ale hlavně snahou po efektivním fungování společenských systémů tak, aby nedocházelo k příliš častým a velkým poruchám, respektive aby se výrazným disproporcím předcházelo. Jinak by totiž celý systém, v našem případě ekonomický systém, vytvořený mnoha komplikovanými a někdy navzájem ne zcela kompatibilními částmi a procesy, inklinoval k monopolním tendencím a tím by de facto následně popíral to, co je mu vlastní – konkurenční prostředí. Narušeny by byly kooperace, dělba práce i jistá míra sociální solidárnosti.

Studium těchto otázek včetně rozhodovacích procesů by mělo být vlastní i regionální politice. Tato vědecká disciplína však bývá často izolována od problematiky poznání živelně se rozvíjející reality.

Každý rozvoj, platí to i pro rozvoj regionů, má potenciální variantní formy, což znamená, že každou věcnou i organizační změnu je možno provést různými technologiemi. A právě poznání těchto možností by mělo sloužit kompetentním subjektům pro rozhodování, co by se například mělo nebo mohlo změnit a co nikoliv. V tomto smyslu by měla být koncipována i regionální politika, především jako přizpůsobovací proces a nikoliv pouze jako konstruktivní proces [5].

3.1 Úloha regionální politiky v rozvoji regionů

Regionální politika bývá ponejvíce chápána jako vzájemně koordinovaná činnost orgánů státní správy a samosprávy, která si klade za cíl dosažení vyváženého rozvoje regionů. Je zabezpečována především nástroji prostorového a regionálního plánování s využitím analýz demografického vývoje, sídelního vývoje a dalších dokumentů [7].

Přestože byly v roce 1992 vypracovány zásady regionální politiky, prakticky až do roku 1997 postrádala ČR nezávislou politiku regionálního rozvoje. Podcenění regionálních otázek a problémů, dlouhodobá absence komplexněji pojaté regionální politiky, nedocení hospodářské politiky a sociální soudržnosti byly způsobeny následujícími okolnostmi [14]:

- Malými meziregionálními rozdíly v počátečních letech transformace
- Nízkou mírou nezaměstnanosti v průběhu první poloviny 90. let
- Přeceňováním úlohy trhu a neochotě ke státním zásahům do ekonomiky
- Chybějící politické vůli zahrnout do tržní ekonomiky i sociálně lidské hledisko.

Skutečná vládní politika se pohybovala mezi dvěma krajnostmi: na straně jedné se odmítala politika zasahování do procesů restrukturalizace podniků, na straně druhé byla vláda praktickým vývoje vtlačována do situací, v nichž musela zasahovat a řešit problémy odvětví a velkých podniků. Zkušenosti z transformačního procesu ukazují, že strukturální problémy jsou natolik obrovské, že nelze očekávat jejich uspokojivé řešení pouze působením trhu a privatizací. Koneckonců, i když vláda neměla strukturální politiku explicitně definovanou, ve skutečnosti ji prováděla.

Silící zahraniční kritika české regionální politiky na počátku 90. let například v souvislosti s neochotou vlády zabývat se regionálními nadnárodními aspekty, pomalým vytvářením euroregionů nebo rozvíjením přeshraniční spolupráce zejména ale vznik Ministerstva pro místní rozvoj i pozdější následná příprava ČR na vstup do Evropské unie, vedly k radikálním změnám v přístupech k regionům a regionální politice vůbec.

Klíčový význam pro účinnost regionální politiky má pojetí a vymezení regionů. Rozlišujeme tři typy regionů:

Rozvojové regiony

Jsou charakterizovány trvale nízkou nezaměstnaností s relativně rozvinutou sférou obchodu a služeb, většinou s úspěšně se rozvíjejícím cestovním ruchem. Jsou atraktivní pro vstup zahraničního kapitálu, je zde relativně málo problémových podniků a podmínky pro rozvoj podnikání jsou dobré (Praha, aglomerace Brno, Plzeň, České Budějovice, Liberec, Hradec Králové, Pardubice, západočeské lázeňské oblasti a některé příhraniční oblasti).

Strukturálně postižené regiony

Tyto regiony jsou charakteristické útlumem těžkého průmyslu, který měl v minulosti značnou váhu a zaměstnával mnoho pracovníků i ze vzdálenějšího okolí. Je zde vysoká míra nezaměstnanosti, která má dlouhodobý charakter. V těchto regionech bývají i větší ekologické problémy (okresy Děčín, Most, Chomutov, Teplice, Kladno, Karviná, Ostrava).

Hospodářsky slabé (zaostávající) regiony

Jejich ekonomická výkonnost je nízká, nízká je i životní úroveň dokladovaná HDP na jednoho obyvatele. Zhoršené jsou podmínky pro rozvoj malého podnikání. Obvykle se jedná o regiony s dřívější silnou vazbou na zemědělskou činnost. V hospodářsky slabých regionech dochází často k vysídlování horských oblastí a

zaostávání venkova (okresy Bruntál, Louny, Jeseník, Břeclav, Klatovy, Český Krumlov, Prachatice, Svitavy, Tachov, Třebíč, Znojmo).

Hospodářsky problémové oblasti jsou v ČR vymezovány na základě ukazatelů, které byly vládou definovány už v roce 1992. Vycházejí především z oblasti trhu práce a demografických faktorů, ekonomické struktury, ekonomické a životní úrovně regionu.

Regionální politika je v ČR institucionálně prováděna ze dvou úrovní, z úrovně republikové a regionální – krajské.

Starý průmyslový region

V diskusích o regionální politice a ekonomice, regionalizaci území a podobně nelze nezmínit pojem „starý průmyslový region“, který je tak hojně užívaný v zahraničí. Přestože u nás je uvedený termín méně frekventovaný, měl by mít své místo vedle pojmů „strukturálně postižený region“ či „hospodářsky slabý region“.

Tento pojem lépe charakterizuje specifika některých regionů a jemněji i přesněji je definuje ve srovnání s používanými pojmy pro zavedené dva typy regionů. Základním odlišením je už to, jak název napovídá, že se jedná o region průmyslového zaměření, ve kterém je průmysl výrazně profilující, kde se průmyslová struktura vytvářela velmi dlouho, řadu desetiletí a dokonce staletí. Další zvláštností je skutečnost, že se jedná o region jak strukturálně postižený, tak zároveň (mimo jeho průmyslové jádro) hospodářsky slabý. S určitým zjednodušením můžeme tedy tvrdit, že staré průmyslové regiony jsou víc „problémové“ než jednotlivě uváděné dva typy regionů a to nejen z hlediska hloubky a intenzity negativních důsledků rozvoje, ale i z hlediska časového, vzhledem k období revitalizace. Navíc k revitalizaci starých průmyslových regionů nestačí jen jejich vnitřní síly a zdroje. Pomoc centra, respektive okolí, je nezbytná [6]. Do kategorie staré průmyslové regiony lze zařadit regiony severních Čech – okresy Chomutov, Most, Teplice a Ústí nad Labem.

Přestože v ČR stále ještě neexistuje regionální politika v takové podobě, jako je chápána v EU, zaujímá již pevné místo v rámci hospodářské politiky a stává se jednou z hlavních složek strukturální politiky. Je naděje, že i česká hospodářská politika přispěje v příštích letech k harmonickému vývoji společnosti, k prosazování integračních evropských procesů, k posilování ekonomické a sociální soudržnosti.

3.2 Strukturální politika EU, podpůrné fondy EU

Ve vyspělých tržních ekonomikách západní Evropy se strukturální politika v poválečné historii konstituovala na bázi sociálního státu a stala se podstatnou součástí jeho filosofie a způsobu organizace.

Strukturální politika je v posledních letech jedním z hledisek sporů mezi představiteli dvou hlavních proudů v ekonomice, to je neoklasický či monetaristický přístup a keynesiánský přístup, jež nacházejí svůj odraz v adekvátních politikách a politických rámcích, to znamená konzervativní politický rámec a sociálně demokratický politický rámec.

V praxi vyspělých tržních ekonomik nelze najít „čistý model“ ekonomiky, v níž by neměla strukturální politika své místo. Důvody pro to jsou především politické, protože ekonomická teorie nedokáže uspokojivě specifikovat odvětví, obory, území a podobně, které by měly být podporovány a které nikoliv. Široká motivační škála, zasahující značně za hranice ekonomiky, neumožňuje dosahovat rozhodnutí nositelů hospodářské politiky o použití určité strukturální politiky v určitém časovém období pouze na ekonomicky fundované bázi.

Ve většině zemí Evropské unie je v současné době aplikována strukturální politika podle tak zvaného západoevropského modelu, který lze charakterizovat propojením tržního mechanismu s prvky sociální spravedlnosti, rozsáhlými sociálními programy, aktivní průmyslovou a regionální politikou a dosahováním konsenzu snižujícího napětí mezi různými vrstvami obyvatelstva a vytvářejícím stabilitu a makroekonomickou rovnováhu.

Základní principy uplatňované ve strukturální politice EU jsou princip soudržnosti (koheze), subsidiarity, koordinace a harmonizace; hlavními nástroji jsou pak strukturální fondy, kohezní fond a pobídková politika národních vlád. Pokud jde o rozšiřování EU o nové státy, hovoří se o koncepci tak zvané diferencované integrace.

Strukturální a regionální politika zaujímá jedno z dominantních postavení v rámci celkové hospodářské politiky EU. Již článek 130a Smlouvy (od 1.5.1999 je tento článek přečíslován na článek 158) říká, že na podporu svého celkového harmonického rozvoje EU rozvíjí a sleduje činnost, která vede k posilování hospodářské a sociální soudržnosti v rámci všech 15 zemí EU. Úsilí je zaměřeno především na snižování rozdílů mezi jednotlivými regiony EU, což v praxi znamená, že je podporován rozvoj nejvíce znevýhodněných regionů (nízká zalidněnost, odlehlé kraje, vysoká nezaměstnanost, špatná infrastruktura...), ostrovů a venkovských oblastí členských zemí.

3.2.1 Strukturální fondy

Strukturální politika a využívání Strukturálních fondů vychází z pěti základních principů:

1. princip koncentrace

Jde o koncentraci úsilí, tj. prostředky jsou využívány pouze k realizaci projektů podle předem stanovených cílů. Prostředky jsou navíc nacíleny do regionů s největšími problémy a jsou přidělovány na projekty maximálně napomáhající řešení těchto problémů.

2. princip partnerství

Na základě tohoto principu dochází k navázání velmi úzké spolupráce mezi orgány na všech úrovních (tj. mezi Evropskou komisí, orgány na národní, regionální a místní úrovni, jednotlivými podniky a osobami), které společně rozhodují o alokaci finančních prostředků z fondů.

3. princip programování

Prostředky fondů jsou programově vkládány do víceletých a víceoborových programů, jejichž vypracováním jsou pověřeny vlády jednotlivých členských zemí. Při udělování prostředků je důraz kladen na co možná nejkomplexnější přístup k řešení problémového regionu.

4. princip adicinality (doplňkovosti)

Prostředky fondů mají pouze doplňovat investice vynakládané jednotlivými členskými státy, tj. nesmí docházet k snižování investičních výdajů ze státního rozpočtu členského státu do určených problémových oblastí.

5. princip monitorování a vyhodnocování

Před schválením konkrétního projektu musí být podrobně vyhodnoceny jeho dopady, velký důraz se klade také na průběžné monitorování realizace a následné zhodnocení skutečných přínosů projektu.

3.2.1.1 Územní statistické jednotky NUTS

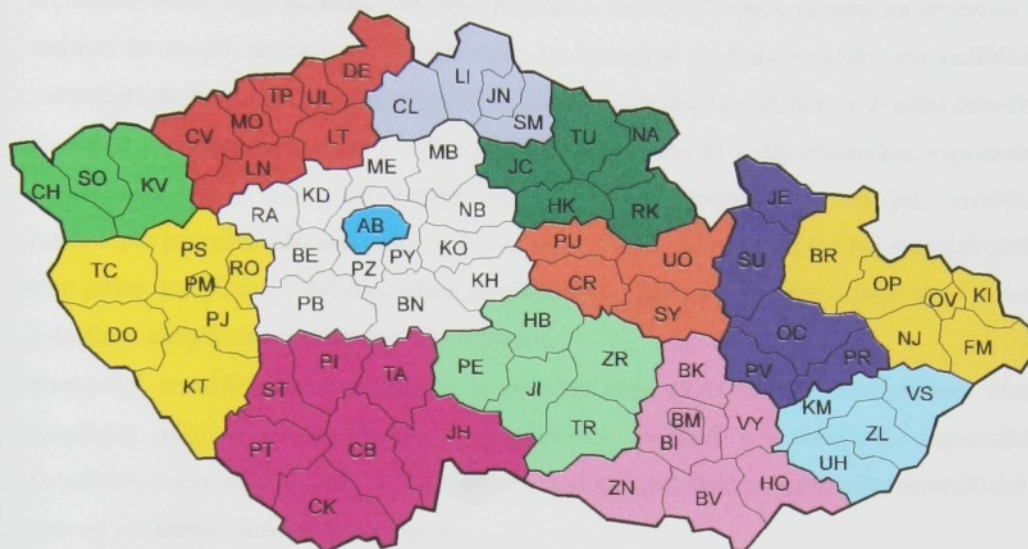
V Evropské unii se používá dělení na územní statistické jednotky, tzv. NUTS¹. Pro potřeby strukturální a regionální politiky jsou důležité tzv. NUTS 2 (kterých je v ČR osm a zhruba odpovídají území s 1 milionem obyvatel) a NUTS 3, kterých je v ČR 14 (kraje/VÚSC). Takto definované územní jednotky mají přímou vazbu na čerpání prostředků ze Strukturálních fondů EU.

Regionální politika EU 15 zaměřuje především na regiony úrovně NUTS 2. Převaha krajů v České republice s počtem obyvatel menším než milion byla důvodem toho, že EU nemohla uznat kraje na úrovni regionů NUTS 2 a bylo nutno je zařadit na úroveň regionů NUTS 3. Lze říci, že při návrhu na vymezení regionů NUTS 2 metodou sdružování krajů se podařilo Českému statistickému úřadu vymezit regiony nejen dostatečně velké (více než milion obyvatel), ale také dostatečně stejnorodé. Jejich podíly na počtu obyvatel ČR se pohybují v intervalu od 11 % (Střední Čechy) po 16 % (Jihovýchod).

Územně správní rozdělení ČR na 14 krajů je zřejmé z mapky na **Obrázku 3**.

¹ z francouzského *Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques*

Obrázek 3: Územně správní členění ČR na 14 krajů

zdroj: MPO, <http://www.mpo.cz>

3.2.1.2 Agenda 2000

Agenda 2000 naplňuje novou podobu strukturální politiky, která platí od 1.1.2000. Podle této nové koncepce jsou prostředky Strukturálních fondů v letech 2000-2006 rozdělovány podle tří cílů (anglicky *objectives*), přičemž dva cíle jsou regionální a jeden horizontální, zaměřený na podporu lidských zdrojů.

Cíle jsou následující:

- **Cíl 1** – Pod Cíl 1 jsou zahrnovány pouze regiony (na úrovni NUTS 2) s HDP na hlavu měřeným v posledních třech letech nižším než je 75% průměru EU. Dále jsou podporovány regiony s velmi nízkou hustotou obyvatelstva, velmi odlehlé regiony a regiony postižené vysokou nezaměstnaností. V rámci tohoto cíle bude čerpáno 69,7% všech prostředků ze Strukturálních fondů (tj. pro období 2000-2006 to znamená cca 135 mld.EUR).
- **Cíl 2** – Podle Cíle 2 mohou čerpat finanční prostředky regiony, s HDP vyšším než 75% průměru EU, ale čelící rozsáhlým ekonomickým a sociálním problémům, a to jak v průmyslových regionech, tak i ve venkovských, městských oblastech či v rybářství. V rámci tohoto cíle v letech 2000-2006 bude čerpáno 11,5% strukturálních fondů (cca 22,5 mld.EUR).
- **Cíl 3** – Do financování podle nového souhrnného, horizontálního Cíle 3, zaměřeného na lidské zdroje, jsou začleněny ty regiony, které se potýkají s velkými problémy na trhu práce a s nezaměstnaností. Cílem je napomáhat adaptovat a modernizovat systém zaměstnanosti, vzdělávání, odborného výcviku a vzdělávacích programů. V rámci tohoto cíle v letech 2000-2006 bude čerpáno 12,3% strukturálních fondů (cca 24 mld.EUR).

V současné době jsou k financování projektů sledujících dané cíle využívány následující čtyři strukturální fondy:

- **Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF)** – Prostředky jsou určeny na investice do výroby vedoucí ke tvorbě nových pracovních míst, na investice do infrastruktury, do vzdělání a zdraví, rozvoje místního potenciálu, rozvoje MSP, VaV, na investice zaměřené na životní prostředí.
- **Evropský sociální fond (ESF)** – Prostředky tohoto fondu by měly především napomoci integraci nezaměstnaných a osob dlouhodobě nezaměstnaných, rychlejšímu zapojení mladých lidí do pracovního procesu, adaptaci pracovníků na průmyslové změny, uplatňování stejných příležitostí na trhu práce, stabilizaci a dalšímu růstu zaměstnanosti, podpoře lidských zdrojů ve výzkumu a vývoji a dalšímu zkvalitnění vzdělávání a kvalifikace.
- **Evropský zemědělský usměrňovací a záruční fond (EAGGF)** – Usměrňovací část fondu je zaměřena na podporu zemědělství v horských a podhorských oblastech, napomáhá mladým farmářům, ustavení producentů asociací, optimalizaci struktury a kvality zemědělské produkce, rozvoji venkovské infrastruktury apod
- **Finanční nástroj na podporu rybolovu (FIFG).**

Kromě podpor vázaných na iniciativu členských států (prostředky jsou přidělovány na základě tzv. Regionálních rozvojových plánů - RDP), existovalo až do roku 1999 13 iniciativ, rozpracovaných do 400 specifických programů, jejichž prostřednictvím EU poskytovala prostředky na opatření tzv. zvláštního zájmu. Šlo například o programy přeshraniční spolupráce INTERREG, dále programy REGIS, ADAPT a mnohé další. Obsahově existují i nadále, došlo však v souladu s reformou obsaženou v Agendě 2000 k jejich přeskupení do tří hlavních oblastí. První je koncentrována na přeshraniční spolupráci směřující k harmonickému a vyváženému plánování a rozvoji území (program INTERREG). Druhou oblastí je rozvoj venkovských území s dominantní zemědělskou prvovýrobou (program LEADER) a třetí směřuje do rozvoje lidských zdrojů a potírání jakékoli diskriminace na trhu práce (program EQUAL). Koordinací těchto aktivit je i nadále pověřeno generální ředitelství Regional Policy Directorate-Generale dříve DGXVI Evropské komise.

3.2.1.3 Kohezní fond

Vedle Strukturálních fondů existuje od roku 1993 **Kohezní fond** (Fond soudržnosti). Poskytuje prostředky těm členským zemím, které nedosahují 90 % průměrné úrovně HDP na obyvatele EU a zároveň usilují o splnění maastrichtských kritérií vstupu do Hospodářské a měnové unie. Tato kritéria jsou přísná zejména v oblasti deficitu státních financí a velikosti státního dluhu, proto EU pomáhá prostřednictvím Kohezního fondu financovat těmito zemím investice s dlouhým obdobím návratnosti, tj. výstavbu infrastruktury a ekologická opatření. V současné době je pomoc z Kohezního fondu poskytována Řecku, Portugalsku, Španělsku a Irsku.

Kohezní fond podporuje následující typy projektů:

- environmentální projekty přispívající k politice ochrany životního prostředí
- projekty společného zájmu v oblasti dopravní infrastruktury (TEN - transevropské sítě)
- studie a opatření technické pomoci, které podporují environmentální a infrastrukturní projekty (přípravné studie, komparativní studie..).

V letech 1993-1999 Kohezní fond pracoval s rozpočtem, který představoval 15,1 mld.EUR (v cenách 1992). Z této částky bylo přiděleno 52-58% Španělsku, 16-20% Řecku, 16-20% Portugalsku a 7-10% Irsku. Podoba Kohezního fondu je zachována i po roce 2000. Roční finanční dotace pro současné členské státy by měla být v letech 2000-2006 poskytována v rozsahu asi 3 mld.EUR ročně [22].

V České republice rovněž probíhají přípravy, které umožní v budoucnu plně využívat Strukturální fondy a Fond soudržnosti. Dá se očekávat, že strukturální fondy budou mít pozitivní a velmi významný dopad na tempa růstu národních hospodářství a tudíž urychlí proces snižování rozdílů v rozvoji mezi novými a stávajícími členskými státy. Tento rozdíl však zůstane zřejmý přinejmenším ještě několik desítek let. Kromě toho bude středně a dlouhodobý vliv strukturálních fondů na výkonnost národních ekonomik záviset na jejich dopadu na strukturální faktory působící na konkurenceschopnost, jako například know-how, kvalifikace pracovníků, inovační aktivita a podobně.

Strukturální fondy by mohly významně přispět ke zmenšování regionálních disparit mezi novými členskými státy. Může však existovat volba mezi dosahováním vyššího růstu národního hospodářství a tímto zmenšováním regionálních disparit. Regionální disparity v rámci EU se zmenšují jen velmi pomalu. Nejvýznamnější přínos budou strukturální fondy mít zřejmě pro strukturální změny na národních a regionálních úrovních.

3.2.2 Půjčky od Evropské investiční banky a Evropského investičního fondu

Evropská investiční banka (EIB) byla založena článkem 198e Smlouvy o ES (od 1.5.1999 je tento článek přečíslován na článek 266). Má sídlo v Lucemburku a jejím hlavním cílem je přispívat k rovnovážnému a trvalému růstu ekonomiky jednotného vnitřního trhu EU. Je založena na neziskové bázi a je bankou nejvyšší kvality (rating AAA).

Operuje v následujících oblastech:

- podpora regionálního rozvoje;
- pomoc při realizaci projektů, na které nestačí finanční zdroje ostatních institucí (s důrazem na projekty z oblastí životního prostředí, energetiky, telekomunikační infrastruktury a zvyšování konkurenceschopnosti průmyslu);

- modernizace infrastruktury ve zdravotnictví a ve vzdělávání, při obnově měst (Amsterodamský speciální akční program na podporu růstu a zaměstnanosti);
- pomoc při realizaci projektů spojených se zřízením a fungováním jednotného vnitřního trhu.

Půjčky jsou poskytovány ve formě globální (půjčky jsou přiděleny vybraným bankám, které za stejné výhodných podmínek poskytují půjčky menším žadatelům) nebo individuální půjčky na jednotlivé projekty, které získávají přímo konkrétní žadatelé (projekty větší než 25 mil.EUR). Délka splácení půjček může dosáhnout až 20 let i více. Od roku 1994 poskytuje půjčky EIB také asociovaným zemím.

Evropský investiční fond (EIF) byl jako zvláštní finanční instrument ustaven na základě rozhodnutí Evropské rady (hlav států a vlád členských zemí EU) z Edinburghu, konané v prosinci roku 1992. EIF začal řádně fungovat v červnu 1994. Na jeho základním kapitálu se podílejí Evropská investiční banka (40 %), Evropská komise (30 %) a více než 20 % ho upsaly různé banky a finanční instituce všech členských zemí EU. Takto vybaven 2 miliardami EUR poskytuje Evropský investiční fond záruky k půjčkám a vstupuje zejména do velkých infrastrukturních projektů, jakými jsou např. transevropské dopravní, energetické a telekomunikační sítě. V těchto případech záruka EIF pokrývá zpravidla až 50 % objemu investice. EIF pomáhá i malým a středním podnikům, v tomto případě však nekomunikuje s firmami přímo, ale poskytuje záruky přes prostředníky, tj. specifické fondy a instituce, které jsou jeho partnery.

3.2.3 Jaké podpory poskytuje EU a jaké stát?

Již v procesu přípravy ČR na členství v EU dochází u nás k zmnožení a jistému prolnutí různých druhů podpor. Vedle podpory průmyslu a podnikání financované ze společného rozpočtu EU, jež se distribuuje přímo nebo přes domovský stát podnikatelům, existují akce a finance na podporu průmyslu a podnikání, které financuje a rozděluje z vlastního rozpočtu sám domovský stát. Ani naším vstupem do EU nebudou dosud čistě národní systémy podpory plně nahrazeny asistencí ze strany EU. Národní systémy podpor průmyslu a podnikání budou existovat dál a navíc budou (a již dnes jsou), posíleny a doplněny zdroji z rozpočtu EU. Poskytování prostředků ze zdrojů EU je však podmíněno povinností dodržovat přísná, společná pravidla kontroly čistoty hospodářské soutěže.

Prakticky to znamená, že již dnes, a ještě ve větší míře po vstupu ČR do EU, může být domácí firma podpořena:

- a. z podpůrného programu specificky domácího (pouze důsledně podřízeného společným pravidlům hospodářské soutěže a kontroly státní pomoci v EU);
 - b. z programu rozvíjeného vlastním státem za finanční podpory EU (resp. EIB, EIF);
- z programu vytvořeného a koordinovaného přímo EU, který je otevřen firmám příslušné kategorie z jakékoli členské, jakož i přidružené země EU.

3.2.3.1 Podpory průmyslu a podnikání ze zdrojů EU

Evropská unie disponuje širokou škálou nástrojů a programů, které jsou určeny k podpoře nejen průmyslu a podnikání, ale i celého hospodářství. Některé z nich byly speciálně vytvořeny pro přidružené země, jiné jsou otevřeny zájemcům jak z členských, tak i přidružených zemí. Programy určené pro Českou republiku lze zhruba rozdělit následovně:

3.2.3.2 Evropské a mezinárodní programy otevřené i pro ČR

Pro průmysl České republiky jsou otevřeny následující programy: Pátý rámcový program pro mezinárodní spolupráci ve výzkumu a vývoji, Stejně příležitosti pro muže a ženy, SAVE II, ECOS-Ouverture, EUREKA.

3.2.3.3 Předpřístupové fondy, příprava na strukturální fondy

Program PHARE (dále Phare) byl zřízen v roce 1989 jako iniciativa Evropské unie podporující rozvoj demokratických států ve střední a východní Evropě. Poskytuje finanční granty na posílení hospodářské transformace a posílení demokracie v těchto státech. Česká republika se stala příjemcem zdrojů z Phare v roce 1990. Rokem 1999 Phare dokončilo své financování v rámci Víceletého indikativního programu 1995-1999. Víceletý indikativní program byl zaměřen na tyto klíčové oblasti (podpora legislativní a institucionální integrace s EU, podpora infrastrukturní integrace - podpora sociální a hospodářské integrace). Od roku 1998 je program Phare postupně přesměrován na podporu institucí a harmonizace českého práva s právem EU. Od r. 2000 probíhá pokračování programu Phare s novou filosofií, tzv. Phare 2000. Národním koordinátorem všech programů Phare v ČR je Centrum pro zahraniční pomoc.

Programy Phare je možné v souladu s určenými prioritami (rozvoj soukromého sektoru, evropská integrace, infrastruktura, rozvoj lidských zdrojů, sociální sektor) rozdělit na:

- národní programy - tvoří cca 80% prostředků
 - programy pro soukromý sektor: podpora MSP, zahraniční investice, regionální rozvoj, obchod, podpora exportu;
 - programy na podporu evropské integrace: celní správa, standardizace, statistika, průmyslové vlastnictví;
 - infrastruktura: financování energeticky úsporných projektů, transevropské sítě;
 - rozvoj lidských zdrojů: rozvoj trhu práce, obnova vzdělávacího systému, odborné školství;

- vícenárodní programy

- programy zaměřené na: zajišťování jakosti/standardů, spolupráci v ekonomické oblasti, rozvoj MSP, program společných podniků, životní prostředí, dopravu, energetiku, telekomunikace, jadernou bezpečnost, duševní a průmyslové vlastnictví, statistiku; horizontální programy - tvoří cca 5% prostředků;
- programy přeshraniční spolupráce (*Cross Border Cooperation - CBC*)

programy: CBC Phare ČR/Rakousko, CBC Phare ČR/Německo, CBC mezi přidruženými zeměmi, trilaterální přeshraniční spolupráce.

Programy SAPARD jsou programy pro přípravu na využívání podpor v zemědělství a ve venkovských oblastech. Prostředky programů Sapard je možno využívat od roku 2000.

Program ISPA je program podpory rozvoje dopravní infrastruktury a ochrany životního prostředí. Také tohoto programu je možno využívat od r. 2000.

3.2.3.4 Spolufinancování s mezinárodními bankami a institucemi

Průmyslové podniky zde mohou využívat především financování s pomocí půjček od Evropské investiční banky, Evropského investičního fondu, Evropské banky pro obnovu a rozvoj.

3.3 Regionální operační program vlády ČR

Regionální operační program (ROP) patří mezi základní strategické dokumenty, jejichž zpracování a schválení podmiňuje čerpání prostředků z fondů EU na rozvojové projekty v rámci regionů (statistických jednotek NUTS 2) v období 2000 - 2006. Před vstupem do EU Česká republika užívá předvstupní programy pomoci, jako jsou PHARE, ISPA a SAPARD. Podmínkou přijetí této pomoci je existence celé řady potřebných dokumentů, mezi nimiž vedle Národního rozvojového plánu (RDP) pro republikovou úroveň hrají klíčovou roli na úrovni regionů NUTS 2 právě ROP. Tyto dokumenty jsou podkladem pro Rámec podpory Společenství (CSF), jehož výstupem je mj. objem a specifické určení prostředků na podporu rozvoje kandidátských zemí EU [22].

Regionální politika České republiky se uskutečňuje podle "Zásad regionální politiky vlády" schválených usnesením vlády ČR č. 235 z 8. dubna 1998. Postup prací na rozvojových dokumentech pro přípravu vstupu České republiky do EU vycházel z požadavků, jež na obsah dokumentů klade příslušná legislativa EU, a to i se zohledněním souboru nových nařízení, jež Rada (ES) přijala 21. června 1999. Dále byl určen zejména usnesením vlády České republiky z 11. ledna 1999 č. 40 k zabezpečení přípravy pro využívání Strukturálních fondů (SF) a Fondu kohezního (CF). Tímto usnesením vlády byl též zřízen Národní programový výbor

(NPC-ESC) a Monitorovací výbor (MC-ESC) pro oblast hospodářské a sociální soudržnosti. V rámci resortů, odpovědných za realizaci Sektorových operačních programů, byly zřízeny Přípravné výbory. Jednalo se o tyto obory: průmysl, doprava a spoje, lidské zdroje, cestovní ruch, multifunkční zemědělství, rozvoj venkova. Pro řešení problematiky životního prostředí byla zajištěna obdobná opatření též na Ministerstvu životního prostředí.

Klíčovou náplní konzultačních dokumentů bylo stanovení priorit, jež jsou dále rozpracovávány v Sektorových i Regionálních operačních programech. Vláda České republiky projednávala jak navrhované priority, tak i všechny konzultační dokumenty na své schůzi 14. července 1999 a ve svém usnesení č. 714/1999 k návrhu sektorových a regionálních priorit Národního rozvojového plánu (RDP) České republiky na léta 2000 až 2006 přijala opatření k dalšímu postupu prací na dokončení a předložení ucelené verze Národního rozvojového plánu s tím, že stanovené priority budou sloužit rovněž jako základ pro vypracování Sektorových a Regionálních operačních programů.

Vláda též stanovila, že přednostně budou zpracovány vybrané pilotní operační programy (3 regionální a 2 sektorové), aby byla získána zkušenost s vytvářením dokumentace a s poskytováním této pomoci pro její postupné rozšiřování na další regiony i sektory. Jedná se o tyto pilotní operační programy:

Regionální operační program regionu (NUTS 2) Severozápad

Regionální operační program regionu (NUTS 2) Ostravsko

Regionální operační program regionu (NUTS 2) Střední Morava

Sektorový operační program konkurenceschopnost

Sektorový operační program lidské zdroje pro oblast zaměstnanosti a vzdělávání

Přestože region NUTS 2 - Severovýchod nepatří mezi pilotní regiony, je zpracování ROP podmínkou pro možné čerpání prostředků z fondů EU již v předvstupním období.

V důsledku historického vývoje se průmyslové kapacity soustředily do malého množství "průmyslově exponovaných oblastí". Vznikly tak "průmyslové mikroregiony", které jsou svým významem určující jak pro výrobní základnu průmyslu v ČR, tak i pro sociální a ekonomickou situaci v daném kraji.

Téměř dvě třetiny průmyslových výrobků byly v roce 1999 vyrobeny v 31 ze 76 okresů a v hlavním městě Praze. Přibližně dvě třetiny objemu výroby jsou tedy soustředěny na 40 % území ČR.

3.4 Aspekty vstupu ČR do EU z hlediska regionalizované strukturální politiky

ČR spatřuje ve vstupu do EU šanci rychlého rozvoje a především zvýšení životního standardu. Zvláště silně bude působit efekt dlouhodobé imitace a dohánění. Na druhé straně náklady spojené se vstupem mohou být vysoké. Lze však předpokládat, že kdyby naše země zůstala mimo EU, negativní výsledky by byly ještě větší.

Vstup do EU znamená pro ČR, že musí rozhodujícím způsobem vstoupit na trajektorii rozvoje, která je charakterizována imitačním modelem. V první fázi bude převládat napodobování institucí, legislativy a organizačních struktur (institucionální imitace). Imitace inovací (včetně technologií) bude až na druhém místě.

Vstup do EU přinese z hlediska strukturální politiky pravděpodobně tyto výhody:

- Nové podnikatelské a obchodní příležitosti a zahraniční investice
- Uplatňování zásad volného obchodu a zamezení antidumpingových opatření vůči českému zboží
- Nárok na pomoc ze strukturálních fondů pro zaostalejší regiony (respektive pro všechny regiony ČR) s tím, že finanční prostředky by mohly být využity především na výstavbu infrastruktury (dopravní i podnikatelské)
- Účast v programech EU týkajících se podpory MSP, podpory vědy a výzkumu, technologií a inovací a podobně.

Pokud jde o závazky či problémy, vstup do EU pravděpodobně vyvolá:

- Další otevření české ekonomiky s přilákáním silné zahraniční konkurence
- Postoupení části suverenity v oblasti pravidel fungování vnitřního trhu EU
- Tlak na vyrovnání cen a platů, což má za následek ztrátu výhody levné pracovní síly
- Nezbytnost přizpůsobení zemědělské a obchodní politiky zásadám a pravidlům EU
- Nezbytnost zásadní změny postojů, myšlení a postupů manažerů v mikrosféře.

Strukturální politika představuje do jisté míry určité know-how vlády, usilující o svůj příspěvek ke zvýšení konkurenční schopnosti odvětví či segmentů trhu. Nelze ani přeceňovat ani podceňovat účinnost strukturální politiky, stejně tak jako nelze považovat určité přístupy jako jednou dané doktríny. Základními vodítky pro strukturální politiku vlády by měly být současné vysoce sofistikované postupy strukturální politiky v hospodářsky vyspělých zemích a soubor představ o podobě ekonomického systému a jeho výkonnosti v posttransformačním období.

4 LIBEREC – PŘITAŽLIVOST MĚSTA PRO INVESTORY

Následující kapitola posuzuje město Liberec z hlediska přitažlivosti pro potenciální investory. Tato problematika je značně subjektivní. I zástupci zahraničních firem jsou jen lidé a často dají na dojmy. Například bezesporu dobře připravená PZ v Klášterci nad Ohří – a podle CzechInvestu zóna s velkým potenciálem - se setkala s nevelkým zájmem investorů. Jedním z důvodů mohl být nepříliš příjemný pohled na sousední elektrárnu Pruněřov.

4.1 Obecné údaje

Liberec je dominantním městem Libereckého kraje ležícího na severu Čech v blízkosti německo - polských hranic. Liberecký kraj (okresy Liberec, Česká Lípa, Jablonec nad Nisou, Semily) svojí rozlohou představuje 4 % z celkové rozlohy České republiky. Žije zde 4,2 % obyvatel České republiky. Je součástí tzv. Euroregionu NISA, který sdružuje okresy Libereckého kraje České republiky, dolnoslezské části Polské republiky a saské části Spolkové republiky Německo.

Okres Liberec patří mezi nejseverněji položené okresy. V rámci Libereckého kraje se svou rozlohou řadí na 2. místo, počtem obyvatel je v Libereckém kraji největší. Tento poměrně rozsáhlý územně správní prostor se člení na 7 mikroregionů s pověřenými úřady Liberec, Frýdlant v Čechách, Nové město pod Smrkem, Hrádek nad Nisou, Chrastava, Český dub a Hodkovice nad Mohelkou.

Město Liberec leží v atraktivním přírodním prostředí obklopeno zelení Jizerských a Lužických hor. Dominantou Liberce je hora Ještěd (1012 m n.m.) s lanovou dráhou a horským hotelem, který slouží i jako spojové přenosové zařízení. Počtem obyvatel je šestým největším městem v České republice. Liberec je významným centrem průmyslu, obchodu a vzdělání s bohatou historickou tradicí.

První písemná zpráva o Liberci pochází z roku 1352. Oblast Liberecka v minulosti patřila k nejvyspělejším oblastem Střední Evropy. Z původně bavlnářského a vlnářského centra se stala významnou průmyslovou oblastí s textilní a sklářskou výrobou. Po druhé světové válce tato oblast produkovala výrazné procento veškeré československé průmyslové výroby s orientací na lehký spotřební průmysl, zvláště textilní, strojírenský, elektrotechnický a výrobu plastických hmot. V letech 1970-1980 zde došlo k významnému rozvoji těžby a zpracování uranu, která byla v devadesátých letech silně zredukována.

S rozvojem soukromého podnikání po roce 1990 v Liberci vzniklo mnoho podnikatelských subjektů, převážně v oblasti obchodu a stavebnictví. Počtem registrovaných firem na 1000 obyvatel patří Liberec na jedno z předních míst v České republice. K nosným průmyslovým odvětvím patří výroba strojů a přístrojů, kovodělných výrobků, textilní a plastikářský průmysl. Finálními výrobky řady průmyslových podniků jsou komponenty pro výrobu automobilů.

4.2 Demografické údaje

Region (okresy Liberec, Jablonec nad Nisou, Semily, Česká Lípa).....	428 937 obyvatel
Okres (mikroregiony s pověřenými úřady Liberec, Frýdlant v Čechách, Nové město pod Smrkem, Hrádek nad Nisou, Chrastava, Český Dub, Hodkovice nad Mohelkou).....	159 460 obyvatel
Liberec.....	99 794 obyvatel

Počtem obyvatel patří Liberecký kraj mezi kraje s relativně malým počtem obyvatel. Podílí se na obyvatelstvu České republiky méně než 5 %. Průměrný věk liberecké populace roste a jeho současná úroveň je asi o 1/2 roku vyšší než celorepublikový průměr. Rovněž údaje o věkové struktuře obyvatelstva lze označit za perspektivně málo povzbudivé. Například podíl za interval 0-5 roků činí 4,3 %, což zaostává za průměrem ČR o 1,7 procentního bodu (tzn. asi o 30 %). Naopak z krátkodobého ekonomického úhlu pohledu se dnešní věková struktura obyvatelstva jeví příznivě, a to kvůli nadprůměrnému zastoupení populace ve věku 15-24 a 25-60 let. Základní údaje o pohybu obyvatelstva Liberce z druhé poloviny 90. let svědčí o nepříznivém demografickém vývoji. Postupný pokles počtu obyvatel města začal v roce 1991 a je dán nejen přirozeným úbytkem (narození-zemřelí), ale hlavně úbytkem mechanickým (přistěhovalí-vystěhovalí). Ten zřejmě způsobuje nedostatek bytů a jeho váha představuje více než dvojnásobek přirozeného úbytku. Prognóza vývoje počtu obyvatel města předpovídá postupný pokles až na úroveň 97 tisíc v roce 2020, přitom však předpokládá kladné migrační saldo.

4.2.1 Vzdělání

V Liberci je letitá tradice vzdělávání a školství, české a německé školy včetně odborných školních zařízení vykazovaly již v minulosti vysokou úroveň. Současné školství v Liberci představuje ucelený systém základního, středoškolského a vysokoškolského vzdělání pro všechny věkové a mnohé zájmové skupiny studentů.

Struktura učňovských oborů, středních a vysokých škol Libereckého regionu vycházela z historických tradic výroby (textilní, strojírenský, plastikářský a sklářský průmysl), přičemž zde vyrostly i střední umělecké školy nadregionálního významu. Od r. 1996 došlo vlivem optimalizace středního školství k poklesu počtu středních škol a odborných učilišť. Nově se odborné školy i učiliště zaměřují především na ekonomiku, obchod, služby.

Technická univerzita v Liberci spolupracuje se 60-ti zahraničními univerzitami z téměř celého světa. Vědecko-výzkumná činnost Technické univerzity v Liberci se rozvíjí v rámci grantů vypisovaných nejhrůžnějšími institucemi v České republice i v zahraničí. Mnoho výzkumných projektů se realizuje rovněž ve Výzkumném ústavu textilních strojů, a.s. v Liberci.

4.2.2 Nezaměstnanost

V listopadu 2001 dosáhla nezaměstnanost v Liberci 7,9 %. To znamená, že se město Liberec v počtu nezaměstnaných osob pohybuje pod celorepublikovým průměrem. Ten činil ve stejné době 8,5 %. Rozsah pracovních příležitostí v okrese Liberec výrazně poklesl především po roce 1997, přestože se obyvatelstvo okresu vyznačuje nadprůměrnou vzdělaností zejména v technických oborech. Tato situace souvisí s útlumem uranového průmyslu, rozdělením a zeštíhlením velkých textilních a stavebních podniků i se zánikem několika větších firem.

V Libereckém kraji jsou rozdíly mezi obecnou mírou nezaměstnanosti a mírou registrované nezaměstnanosti malé. Územní diferenciaci mezi okresy není zvláště výrazná. Vývoj průměrné mzdy v okrese Liberec zaostává za vývojem mezd v České republice (mzdy představují přibližně 90% průměrné mzdy v České republice).

4.3 Doprava

Liberec může těžit ze své výhodné geografické polohy. Liberecký kraj hraničí s Polskem – 130 km, s Evropskou unií (hranice se Spolkovou republikou Německo - 20 km) a leží blízko významných evropských dopravních koridorů. Vzdálenost od Ústí nad Labem a Hradce Králové je do 100 km. Důležitá je čtyřproudová rychlostní komunikace spojující Liberec s Prahou, která umožňuje dosáhnout okraje hlavního města za 45 minut při dodržení rychlostních limitů. Její plánované prodloužení na státní hranici umožní napojení na dálniční síť Spolkové republiky Německo. Severočeská magistrála (I/13) spojuje Liberec s velkými městy v severních Čechách až k lázeňskému městu Karlovy Vary. Od mořského přístavu (Polská republika - Szczecin) je Liberec vzdálen 280 km, nejbližší říční přístav (Česká republika - Děčín) je 70 km daleko.

Silniční doprava

Liberec leží mezi dvěma důležitými dálničními tahy evropské dopravní sítě :

D8 Praha - Ústí nad Labem - Německo (Dresden)

D11 Praha - Hradec Králové - Polsko (Lubawka - Legnica).

Hlavní dopravní osu tvoří rychlostní komunikace:

R10 Praha - Turnov – Liberec

R35 Hradec Králové - Turnov - Liberec.

Spojení se zahraničím dále zajišťují silniční trasy:

I/10 Turnov - Harrachov (přechod do Polska - Jakuszyce)

I/13 Turnov - Habartice (přechod do Polska - Zawidów, Zhořelec, Poznaň, Štětín)

I/35 Turnov - Hrádek nad Nisou (přechod do Polska - Porajow a do Německa - Zittau).

Liberec má rozvinutý systém místní dopravy. Dopravu obyvatelstva zajišťují 3 linky tramvajové a 18 linek autobusových. Celková délka tratí je 185 km.

Železniční doprava

Na území Libereckého kraje je provozována poměrně hustá a stabilní železniční síť. Liberec je významným uzlem železničních tratí. Na trati Liberec - Frýdlant v Čechách - Zawidow je v České republice jediný železniční hraniční přechod do Polska využívaný i pro nákladní dopravu. Přechod Černousy - Zawidow je

zařazen do systému mezinárodní kombinované dopravy AGTS. Na trati Liberec - Hrádek nad Nisou - Zittau je přechod do Německa pro osobní dopravu.

Letecká doprava

a) Vnitrostátní letecká doprava – letiště Liberec má v současné době statut veřejného mezinárodního letiště s celoročním provozem dočasně pozastaven, slouží pro soukromé a sportovní lety a jako stanoviště vrtulníků letecké záchranné služby. Jsou zde vytvořeny podmínky pro přestavbu a rozšíření tak, aby mohlo být používáno pro pravidelnou přepravu osob letadly označení 2C o maximální vzletové hmotnosti 25t pro 40 osob. V současné době jsou prověřovány možnosti dalšího využití letiště.

b) Mezinárodní letecká doprava – mezinárodní letiště v Praze - Ruzyni je od Liberce vzdáleno 102 km po dálnici (cca 60 minut). České aerolinie nabízejí spojení z Prahy do více než 50-ti destinací v Evropě, Severní Americe, severní Africe, Asii a Středním východu. Vnitrostátní linky ČSA do Brna a Ostravy jsou odbavovány několikrát denně. Nákladní leteckou dopravu zajišťují České aerolinie Cargo.

4.4 Bytová výstavba

Bytový fond města Liberce tvoří ze čtvrtiny byty postavené před rokem 1919. Více než polovina počtu bytů se nachází v domech postavených po roce 1960, především formou panelové výstavby. Bytový fond lze hodnotit jako značně zastaralý, průměrné stáří se pohybuje okolo 50 let, což představuje nejvyšší hodnotu ve srovnání s ostatními statutárními městy České republiky. Intenzivní výstavba bytů probíhala především v letech 1975-1980, zvláště pak ve formě družstevní výstavby. Po roce 1990 ve výstavbě bytů došlo k útlumu. Počty zahajovaných bytů jsou v posledních letech nízké, dostavba nových bytů stagnuje. Tato skutečnost byla vyvolána vysokým růstem cen pozemků, stavebních materiálů, prací a omezením staveních podpor ze strany státu.

4.5 Životní prostředí

Životní prostředí regionu prochází řadou významných změn. Došlo k zásadnímu poklesu emisí škodlivin v ovzduší, postupně jsou realizovány čistírny odpadních vod a zabezpečené skládky odpadů. Na druhou stranu nejednoznačně lze hodnotit změny ve využívání krajiny a s posilování její ekologické stability a estetické funkce. Město Liberec lze z hlediska kvality ovzduší zařadit mezi oblasti, které zaznamenaly v posledních letech významné zlepšení. Především roční průměry imisí znečišťujících látek polévatého prachu a oxidu siřičitého poklesly mezi lety 1993 a 1997 dokonce na polovinu (díky nižší míře spalování nekvalitních fosilních paliv), v případě oxidů dusíku není zlepšení tak výrazné (zřejmě kvůli vzrůstající míře automobilizace a plynofikaci). Náchylnost Liberecké kotliny ke vzniku inverzních situací a převládající proudění větru ve směru umístění velkých energetických zdrojů na území Polska a Německa však nadále hlavně v zimních měsících způsobují dvoj až trojnásobné překročení limitů pro průměrnou denní koncentraci škodlivin v ovzduší.

4.6 Analýza města Liberce o jeho přitažlivosti pro potenciální investory

4.6.1 Vnitřní analýza - pozitivní a negativní stránky

Tato vnitřní analýza zkoumá vnitřní charakteristiky města Liberce, které mají přímý nebo nepřímý pozitivní, respektive negativní dopad na rozhodování místních i vnějších investorů zda umístit svou investici do Liberce nebo do jiného města regionu nebo České republiky.

4.6.1.1 Přímý vliv na investice

Mezi tyto vnitřní faktory patří záležitosti týkající se základní charakteristiky města v oblasti ekonomického rozvoje: pracovní síla a otázky její profesní skladby a adaptability na nástup nových výrobních postupů a technologií, míra diverzifikace místní ekonomiky, dopravní dostupnost a obslužnost, technická infrastruktura (tedy sítě a zejména jejich kvalita a kapacita absorbovat příchod větších investorů a nárůst průmyslové činnosti), dostupnost ploch a prostor pro komerční a průmyslový rozvoj, ale i kapacita odborných vzdělávacích zařízení a jejich schopnost efektivně rekvalifikovat pracovní sílu, míra nezaměstnanosti, či existence a kvalita asistenčních služeb podnikatelům a investorům ze strany veřejného sektoru.

Pozitivní stránky

Vedle již zmíněné příznivé geografické polohy města, jeho výchozí pozici směrem do Polska a Německa a kvalitního a rychlého silničního dopravního spojení s průmyslovými centry středních Čech Prahou a Mladou Boleslaví, je výhodné také konkurenční postavení města v regionu - v okolí (do 50 km) neexistuje významnější město, které by mohlo investorům nabídnout podmínky srovnatelné s Libercem. Dále samotný fakt, že zde probíhá příprava nových pozemků pro průmyslové využití v lokalitě průmyslové zóny a existuje vůle města a podnikatelů komunikovat a spolupracovat. Dobrá je také komunikace mezi okresním, krajským úřadem a radnicí.

Ve srovnání s jinými velkými městy ČR je zde poměrně vyšší vzdělanostní struktura obyvatelstva a s tím spojený intelektuální potenciál města, ale i regionu, k čemuž přispívá kvalitní síť středních odborných škol a působnost výzkumně - vývojové a vzdělávací základny Technické Univerzity v Liberci, která poskytuje řadu typů vzdělání. Vysoká úroveň vědy a výzkumu, především v textilním průmyslu.

Investoři také mohou preferovat lokality v jejichž blízkosti se nachází letiště. To se v Liberci nachází, ačkoliv má zatím pozastaven statut mezinárodního letiště. Je zde také dostatek volných prostorů a objektů nabízených k využití drobným a malým podnikatelům a dobře diverzifikovaná ekonomika ve městě. Pozitivní je působnost systému Euroregion NISA, Regionální rozvojové agentury, Okresní hospodářské komory a jejich spolupráce v oblasti ekonomického rozvoje města. Město také realizuje velkou míru veřejných investic (školy, doprava,...), s tím souvisí vyšší objem zakázek místním podnikům, posilování

kupní síly a zvýšení objemu prostředků, které zůstávají v regionu. Význam města se celorepublikově zvýšil vznikem VÚSC a ustanovením Liberce jako krajského města.

Negativní stránky

Nynější propad textilního a strojího průmyslu, zatímco ekonomika města z celkového pohledu může být považována za dobře diverzifikovanou, odvětví průmyslu má nevyhovující skladbu a některé podniky na hranici existence. Horší spolupráce mezi podnikateli a veřejným sektorem. V centru města se nachází množství průmyslových ploch, které nejsou v současné době využívány produktivně.

Současné výstupy zejména odborného školství nejsou zcela v souladu s poptávkou podniků (chybí univerzální adaptabilní absolvent), na druhé straně nejsou podnikatelé připraveni komunikovat se školami a předvídat svou poptávku za 4 roky.

Chybí jednotný informační systém (celistvý soubor dat, funkční systém předávání dat mezi různými institucemi). Město má zastaralý územní plán, nový je teprve ve fázi schvalování. Nepříliš dobrá dopravní situace v centru města vycházející z historického prostorového uspořádání centra města, špatná situace v dopravě v klidu - parkování.

4.6.1.2 Nepřímý vliv na investice

Existují vnitřní charakteristiky města, které zdánlivě nepůsobí přímo nebo významně na rozhodnutí investora, zda realizovat investici v Liberci nebo někde úplně jinde. Tyto faktory se často týkají otázek kvality života, životního prostředí, občanské vybavenosti, sítě kulturních, sociálních, zdravotnických a sportovních zařízení, rekreačních příležitostí, fyzického vzhledu města a jeho atraktivity pro návštěvníky a nové obyvatele, situace v oblasti dostupnosti kvalitního bydlení, míra identity občanů s městem a ostatní aspekty kvalitního sociálního životního prostředí. Výše zmíněné vlivy mají pro podniky různého zaměření různě významný nepřímý vliv na jejich prosperitu. Obecně lze ale říci, že pokud investor srovnává dvě lokality rovnocenné z hlediska přímého vlivu na jeho podnikání, vybere si tu, ve které jsou lepší životní podmínky.

Pozitivní stránky

Velká diverzifikace v oblasti vzdělávání - síť místních škol je schopna poskytnout celou škálu typů vzdělání (hlavně odborné). Investoři se rozhodují dle atraktivity prostředí, ve městě jsou atraktivní podmínky pro kulturní, společenské a sportovní vyžití což přispívá k dobré kvalitě života místních obyvatel. Přírodní podmínky v okolí města jsou příznivé pro rozvoj turistiky a rekreace. Důležitá je přítomnost dobře vybavené nemocnice a funkční rychlé záchranné služby. Rozsáhlá je síť sociálních služeb. Město má předpoklady a začíná pracovat na rozvoji bydlení.

Existence škol poskytujících jazykové vzdělání přispívá k jazykové znalosti obyvatel, která je na poměrně dobré úrovni (blízkost k německým hranicím).

Negativní stránky

Zastaralý bytový fond města, stagnace bytové výstavby brání vyšší mobilitě obyvatelstva. Zlepšující se, ovšem stále ne ideální úroveň životního prostředí působí negativně na zdraví lidí. Především v zimních měsících jsou častá překračování limitů pro koncentrace škodlivin v ovzduší.

V Liberci je absence účelnějšího nakládání s komunálním odpadem. Nemožnost třídění domovního odpadu přímo domácnostmi prostřednictvím speciálních typů kontejnerů pro různé druhy odpadu. S tím souvisí i další zpracování a recyklace PET – lahví. Ty jsou, na rozdíl od situace v jiných městech ČR, spalovány libereckou spalovnou.

4.6.2 Vnější analýza - hrozby a příležitosti

Tato část analýzy se zabývá vnějšími faktory a vlivy, které mohou představovat pozitivní (příležitosti) nebo negativní (hrozby) dopad na město a jeho schopnost zrealizovat připravovanou strategii ekonomického rozvoje. Jde především o ty vnější jevy, které město samo nemůže nijak ovlivnit, a které mají celoregionální nebo celonárodní (celosvětovou) platnost.

Příležitosti

Rozvoj automobilového průmyslu. Existuje příležitost zaměřit marketingové aktivity Liberce na výrobce z oblasti automobilového průmyslu, kteří budou moci využít silné stránky dobrého dopravního spojení s Mladou Boleslaví a výchozí polohy do Polska (ovšem za předpokladu, že budou ve městě připraveny průmyslové pozemky).

Rozvoj služeb HI-TECH. V současné době existuje příležitost zaměřit se na investory v oblasti administrativy a "HI-TECH" služeb (call centra, back-office atd.) tento sektor je v současné době v západní Evropě nejrychleji rostoucím a Liberec má předpoklady pro přilákání tohoto typu investic - kvalifikovaná pracovní síla, objekty a plochy pro komerční rozvoj.

Integrovaný dopravní systém. Realizace projektu integrovaného dopravního systému (ve spolupráci měst Liberec a Jablonec nad Nisou, podniků, ČD, ČSAD ...) přispěje k efektivnějšímu pohybu osob v oblasti. Nový územní plán. Vznik nového aktuálního územního plánu, který vytvoří podmínky pro realizaci strategie ekonomického rozvoje města. Mistrovství světa v lyžování. Město Liberec hodlá kandidovat na uspořádání mistrovství světa v lyžování v roce 2007. Realizace této akce podpoří mezinárodní význam města.

Vstup ČR do EU. Vstup ČR do EU představuje pro Liberec stejně jako pro jiná města v ČR řadu příležitostí spočívajících zejména v rozšířených možnostech alokace externích zdrojů do města, rozšíření trhu pro místní

exportně orientované podniky, stoupající důvěra v ČR jako zemi s dobrým investičním prostředím apod. Zlepšení makroekonomických ukazatelů ČR, což bude mít pozitivní vliv na rozhodování vnějších investorů o investování do České republiky.

Zvyšující se mobilita obyvatelstva. Oproti negativnímu vývoji v české (i liberecké) populaci, kdy dochází k přirozenému úbytku obyvatelstva, lze sledovat trend zvyšující se ochoty obyvatel stěhovat se za prací. Tento trend rostoucí mobility obyvatelstva a jeho pokračování je příležitostí pro Liberec, neboť ten je atraktivním místem pro život, a má šanci vyrovnat pasivní přirozené saldo pozitivním přírůstkem mechanickým.

Hrozby

Nížejší úroveň podpory podnikání ve srovnání se západními zeměmi. Možnosti měst ovlivňovat kvalitu podnikatelského prostředí ve srovnání se západními zeměmi jsou omezené. Trvání tohoto stavu představuje hrozbu pro podnikatelské klima v Liberci.

Stárnoucí populace. Věková struktura populace je v současné době dobrá, nicméně vývoj je výrazně negativní - obyvatelstvo v Liberci (stejně jako v celé ČR) stárne, což představuje do budoucna hrozbu vyšších sociálních a zdravotních výdajů, či postupné snižování počtu lidí v produktivním věku - t.j. objemu HDP vytvořeném ve městě.

Podnikatelské prostředí. Obecně špatná morálka v podnikání (i ve společnosti), nerespektování zákonů. Tento vnější jev vede k degradaci podnikatelského prostředí a je hrozbou pro další úspěšný rozvoj podnikání v Liberci i jinde v ČR.

Vznik VÚSC. Faktický vznik VÚSC (reforma veřejné správy) povede ke snížení veřejných prostředků, které bude mít město k dispozici pro svůj rozvoj, neboť vznikne další článek veřejné správy, který spotřebuje další veřejné zdroje.

Hospodářská recese v zemích EU, které představují 68 % českého exportu. Především pak SRN, která se podílí 36,1 % na našem zahraničním obchodu[39].

Největší nevýhodou proti ostatním městům ČR byla neexistence lokality určené pro průmyslové investice. Na špatnou situaci s absencí rozsáhlejších připravených ploch pro podnikání a možnost výstavby podniků na zelené louce v Liberci, zareagovala jako první Investorská-inženýrská, a.s. a zahájila tak projekt průmyslové zóny Liberec Jih.

5 PRŮMYSLOVÁ ZÓNA – LIBEREC JIH

Průmyslová zóna Liberec Jih je v České republice první nestátní průmyslovou zónou. Investorem a nositelem projektu je privátní subjekt – Investorsko – inženýrská, a.s., Liberec. Ovšem při vzniku průmyslové zóny pomáhal také stát. Příprava a realizace je podporována i městem, které s developery uzavřelo smlouvu o vzájemné spolupráci. Státní pomoc se uskutečnila prostřednictvím převodu více než 35 ha pozemku z Fondu národního majetku na město, jež dotčené plochy okamžitě do projektu vložilo.

Vládní program rozvoje průmyslových nemovitostí neumožňoval do roku 2001 poskytování státních dotací v případě, jestliže je developerem privátní subjekt. Investorsko inženýrská však byla schopna tvořit průmyslovou zónu ze svých zdrojů, a tak se ani nepokoušela změnit systém rozdělování státních dotací.

Průmyslová zóna LIBEREC JIH je lokalizována v jihozápadní části Liberce, v katastrálním území Doubí a Pilínkov. Nachází se v nezastavěném území mezi železniční tratí Liberec - Turnov a stávajícími průmyslovými objekty u ulice České mládeže [2].

- území má rozlohu cca 121,5 ha, z toho cca 75 % je určeno k zástavbě
- skládá se ze dvou částí oddělených biokoridorem a biocentrem, území je celistvé s příznivou morfologií terénu
- zóna je napojena na čtyřproudovou rychlostní komunikaci od Prahy a Mladé Boleslavi a na kapacitní městskou komunikaci ulice České mládeže
- je přístupná městskou hromadnou dopravou, výhledově i prodloužením stávající tramvajové tratě
- nachází se v dosahu komunikace vedoucí do Německa a Polska (výhledově dobudované na rychlostní komunikaci) a železniční sítě
- území zóny je připraveno s kompletní infrastrukturou (páteřní komunikace, hlavní inženýrské sítě, možnost centrálního zásobování teplem)
- průmyslová zóna LIBEREC JIH navazuje na již existující, zatím největší stabilizované výrobní území v Liberci
- koncentrace výrobních kapacit do jednoho celku mimo centrum města nabízí výhodu společného zázemí firem s možnostmi kooperace.

5.1 Využití území průmyslové zóny LIBEREC JIH

Funkční využití ploch průmyslové zóny

Podle platného Územního plánu města Liberec lze území Průmyslové zóny LIBEREC JIH využít k výrobě a skladování, jako doprovodné a doporučující funkce jsou umísťovány: administrativa, služby, výzkum, dopravně technická infrastruktura, zeleň.

Rozdělení území průmyslové zóny

Průmyslová zóna je hlavní obslužnou komunikací a koridorem prvků ekologické stability rozdělena na čtyři základní výrobní sektory. Optimální velikost jednotlivých výrobních ploch v rámci sektorů je stanovena na 2 - 5 hektarů, v případě zájmu investorů mimo toto rozmezí lze umístit i podnikatelské záměry s jinými územními požadavky a to až do vyčerpání území celého sektoru nebo více sektorů.

Velikost jednotlivých sektorů průmyslové zóny

Sektor západ 38,3 ha

Sektor jih 26,2 ha

Sektor sever 32,5 ha

Sektor východ 18,0 ha.

Z toho je využitelných celkem 95 ha pro vlastní výrobní areály.

Hustota zaměstnanců a jejich počet

Optimální poměr vytvořených pracovních míst na 1/ha plochy pozemku výrobních aktivit je 75. Odhad maximálního počtu pracovních míst v zóně leží na hranici 5 000 osob.

Rezervní plochy pro rozvoj závodů

Investor bude mít možnost zakoupit nebo pronajmout rezervní pozemky pro odůvodněný budoucí rozvoj podniku.

Cena pozemků

Cena pozemků je sjednávána individuálně. Vyjednávací cena 450,- Kč/m².

5.2 Podnikatelské aktivity v připravované Průmyslové zóně LIBEREC JIH

Umísťované výrobní a další činnosti musí mít povahu moderních aktivit s nízkým podílem energetických a surovinových vstupů v objemu finálního produktu a s nízkým dopravním zatížením pro oblast. Veškeré činnosti musí splňovat z hlediska vlivu na životního prostředí města kritéria platných právních norem a předpisů v oblasti ekologie pro Českou republiku s přihlédnutím ke specifickým podmínkám města Liberce. Při umísťování konkrétních výrobních programů v Průmyslové zóně Liberec - Jih budou preferovány exportně orientované pokrokové výrobní činnosti a obory, high - tech výroby schopné konkurence v mezinárodním měřítku a technologicky progresivní výroby orientované na kooperaci s firmami a dodavateli v regionu.

Příklady vhodných výrobních a doprovodných aktivit

- Strojírenství: výroba a montáž kovových a plastových dílů a kompletů pro automobilový průmysl osobních i nákladních vozů, energetiku, dopravní a stavební zařízení, konstrukce, obráběcí a tvářecí stroje, nábytkářství, potravinářství, elektrospotřebiče.
- Elektrotechnika: výroba a montáž komponentů počítačové, měřicí, regulační a záchranných telekomunikační techniky, spotřební elektrotechniky, informačních, bezpečnostních a systémů.
- Textilní průmysl: výroba technických textilií pro nejrůznější průmyslová odvětví, pracovních oděvů, pomůcek a speciálního módního či tradičního kusového textilu a doplňků.
- Zneškodňování a hospodárné využití tříděných odpadů z výrobní zóny.
- Servis dopravních prostředků, tepelné, regulační, měřicí, zabezpečovací, komunikační a další speciální techniky firem průmyslové zóny a přilehlého okolí.
- Stavební servis pro průmyslovou zónu.
- Služby výzkumné, vývojové, obchodní, poradenské, informační, finanční, právní, vzdělávací, zdravotní, rekvalifikační, bezpečnostní pro firmy průmyslové zóny a liberecký region.

Příklady nevhodných a nepřipustných podnikatelských aktivit

- Výrobní obory zaměřené na prvotní zpracování surovin (hutě, slévárny, chemický průmysl, dřevařský a papírenský průmysl, zpracování ropy, výroba hnojiv apod.).
- Těžké strojírenství.
- Stavební dvory, betonárky a obalovny štěrků.
- Velkokapacitní dopravní základny a aktivity s vysokým dopravním zatížením oblasti.

Základní kámen zóny byl položen 9. listopadu 2000. Na konci listopadu 2001 měly svého investora zhruba dvě třetiny liberecké průmyslové zóny. Většina firem, jež už podepsaly smlouvy nebo o vstupu do zóny v té době jednaly, dodává pro automobilový průmysl.

5.3 Shrnutí

Zatímco v řadě míst České republiky vznikaly průmyslové zóny již od počátku devadesátých let, nezareagoval stotisícový Liberec na tento boom. Teprve rostoucí přímé zahraniční investice směřující do Česka rozhýbaly soukromé iniciativy v Liberci. Pozitivním impulsem pro investory bylo zavedení systému pobídek, jejichž vliv se začíná příznivě projevovat. Jsou to především finanční podpory a daňové úlevy, které se vztahují na investory přinášející do České republiky nejen kapitál, ale i nové technologie a pracovní příležitosti.

Naše republika nyní figuruje na první příčce v zemích střední a východní Evropy výší přímých zahraničních investic. Liberecká oblast musí hledat strategické partnerství. Důsledkem stagnace tradičních odvětví, provázené rozpadem celé řady podniků, je růst nezaměstnanosti. A protože je naneštěstí podle všeho zatím méně pravděpodobný jejich rozvoj v zastaralých výrobních areálech, je nutné nastartovat ekonomické aktivity v podnicích postavených na zelené louce.

Z podrobné inventury průmyslově využitelných ploch, kterou zpracoval Magistrát města Liberce, je patrné, že stávající nabídka pozemků je v zásadě dostačující. Plošné požadavky zájemců o investování by však nemohly přesáhnout 3 ha. Nabídka větších souvislých ploch je totiž v kotlině pod Ještědem velmi úzká a prakticky absentuje souvislé připravené území s plochou nad 10 ha. Strategičtí investoři mají ale zájem převážně o velké plochy.

Průmyslová zóna Liberec Jih je založena s cílem podpořit potřebnou diversifikaci, modernizaci a rozvoj hospodářské základny města a jeho prosperitu v kontextu hlubokých ekonomických a společenských přeměn v České republice v posledním desetiletí 20. století. Pro tento účel získala Investorsko – inženýrská a. s. Liberec do majetku pozemky a další nemovitosti, jejichž využití pro daný cíl v souladu s územním plánem odpovídá schválené koncepci rozvoje výrobních ploch na území města Liberce.

Regionální operativní program (ROP pro statistickou územní jednotku NUTS 2 – Severovýchod schválený vládou České republiky) v jednom ze stěžejních Opatření č. 2. 3., které nese název „Vytvoření příznivých podmínek pro nové podnikatelské investice“ konstatuje, že šance přivést do regionu silné investory s potřebným investičním kapitálem, získat větší počet stabilních pracovních příležitostí a v návaznosti na ostatní podnikatelské aktivity nastartovat hospodářský rozvoj není myslitelná bez cílevědomé realizace a funkčního využití PZ. Z tohoto pohledu se jeví příprava, nabídka a maximální možné urychlení využití komplexně připravené průmyslové zóny Liberec Jih v jihozápadní části Liberce o celkové ploše cca 120 ha pro současný rozvoj celé ekonomické i společensko – sociální úrovně Liberce i celého regionu jako zcela zásadní.

Výhodou bude, vedle napojení na budovanou sousední čtyřproudovou komunikaci I/35 vedoucí do Německa a Polska, kompletní infrastruktury včetně centrálního zásobování teplem a napojení na MHD, bezpochyby také bezprostřední návaznost na již existující průmyslovou oblast efektivních a ekonomicky silných firem, jako jsou Peguform a Meritor ve výrobním okrsku Dolní Hanychov, Doubí a Rochlice – Vesec. To do značné míry i předurčuje možný charakter budoucích uživatelů připravené lokality, jak je stručně popsáno výše.

Neopomenutelný je rovněž synergický efekt realizace zóny na další rozvoj bytové výstavby, dopravy, cestovní ruch i celkové společensko – sociální klima ve městě i širším okolí. Zvýšení pracovních příležitostí ve městě a to nejen v rámci samotné průmyslové zóny, ale i v množství subdodavatelských a kooperujících firem. Další dopady lze předpokládat především ve zkvalitnění celkového konkurenčního prostředí a tlaku na stávající podnikatelské subjekty.

To, že je tato průmyslová zóna realizována soukromým investorem nikoliv státem, je v našich podmínkách první výjimka a nesporná výhoda. Investor nemusí čekat na to, kolik peněz mu vláda pro jeho projekt vyčlení, realizace projektu může probíhat mnohem rychleji.

Marketingová strategie lákání investorů by se měla zaměřovat především na velké finanční instituce, ale i firmy v oblasti Hi-Tech, jež v mnoha případech využívají umístění svých zasilatelských center, telefonních operátorů a laboratoří do center mimo hlavní město, kde jsou nižší náklady při zachování kvality pracovních sil. Tento faktor má podobně jako připravenost a dostupnost pozemků pro průmyslovou výrobu výrazně konkurenční charakter a ta města, která jsou schopna nabídnout investorům pracovní sílu odpovídající jejich požadavkům, dostanou přednost před těmi, kde investora čekají vyšší náklady spojené se školením personálu potřebným k rozběhu výroby. Ještě větší šanci na úspěch pak mají ta města, která provozují vzdělávací systém natolik rychlý a pružný, že je schopen bezprostředně reagovat na potřebu konkrétního investora nebo zaměstnavatele a poskytnout mu zaměstnance s požadovaným odborným výcvikem.

Ideálním modelem udržování vyšší kvality pracovní síly z hlediska ekonomického rozvoje je tedy existence pružně reagujícího vzdělávacího systému, který poskytuje nejen tradiční vzdělávání obyvatelstvu v prvních desetiletích života, ale hlavně možnosti a příležitosti rekvalifikace a celoživotního vzdělávání s jasným záměrem odlišit kvalitu liberecké pracovní síly od ostatních konkurenčních měst.

V některých českých příhraničních městech se blízkost hranice – původně považovaná za přednost – ukázala jako brzda příchodu investic. Někteří investoři totiž očekávají, že po našem vstupu do EU, bude právě v blízkosti hranic nejvyšší tlak na růst mezd. Doufejme, že toto nebude případ Liberce. Ostatně dosavadní zájem investorů tomu příliš nenasvědčuje. Město v tomto směru velmi dobře spolupracuje s agenturou CzechInvest.

Je nutné se zmínit, že po příkladu první budované PZ v Liberci již byly započaty přípravné práce na druhé lokalitě určené pro investory – Eurocentru Liberec – Obchodní a průmyslové zóně Liberec – Růžodol. Developerem je společnost Eurocentrum plus, a. s. Svou velikostí bude menší než předchozí lokalita, má se rozprostírat na celkové ploše 69 hektarů. Z toho 25 ha bude plocha zastavěná pozemními objekty, 22 ha bude připadat na zpevněné plochy a komunikace a 22 ha budou zabírat zelené plochy. Má vyřešeny majetkoprávní vztahy – vlastníkem pozemků je pouze jeden majitel. Lze říci, že vyjma velikosti, má Eurocentrum shodné vlastnosti a tudíž i předpoklady, jako byly uvedeny u PZ Liberec Jih.

Fakt, že se sázka na budování průmyslových parků a orientace na přímé zahraniční investice dlouhodobě vyplácí – především přílivem technologií a manažerskými dovednostmi, čímž je přispíváno k restrukturalizaci ekonomiky – je možné doložit na příkladu tchaj-wanského hospodářství. V následující kapitole je pojednáno o restrukturalizaci tamějšího zaostalého agrárního hospodářství v průmyslově vyspělé zemi, jejíž průmysl se orientuje především na high-tech a výrobu s vysokou přidanou hodnotou.

6 TCHAJ-WAN, ZEMĚ PRŮMYSLOVÝCH PARKŮ

Nebudeme se zabývat politickou situací v zemi. Lze říci, že politická izolace v podstatě nijak neohrozila ekonomický rozvoj země, která se zařadila do první generace „asijských tygrů“ a mnozí tu dokonce hovoří o „hospodářském zázraku“.

Ekonomický vývoj Tchaj-wanu lze rozdělit do těchto etap:

- 40. léta – období hospodářské obnovy země
- 50. léta – přednostní rozvoj zemědělství a výroby spotřebního zboží s cílem nahradit jejich dovoz domácími produkty
- 60. léta – dynamický rozvoj lehkého průmyslu
- 70. léta – rozvoj kapitálově a technologicky náročného průmyslu (ocelářský, chemický, lodářský apod.)
- 80. léta – stimulace průmyslu náročného na vědu a výzkum (high-tech)
- 90. léta – postupná restrukturalizace průmyslu spojená s dalším posilováním odvětví vyrábějících špičkové výrobky s vysokou přidanou hodnotou.

6.1 Sázka na průmyslové oblasti a parky

Koncem 40. let byl Tchaj-wan chudou agrární zemí, s minimální průmyslovou základnou. V 50. letech bylo hlavním cílem země rozvíjet zemědělskou produkci a získat tak devizy pro nákup surovin, polotovarů a strojního zařízení, potřebných pro výrobu domácího zboží, které by nahradilo dovážené. Trend náhrady dovozu a rozvoj vývozu pokračoval i v 60. letech a v té době také začaly vznikat první průmyslové oblasti (parky) a exportní zóny. Tato koncepce se v následujících letech stala rozhodující strategií průmyslové politiky Tchaj-wanu a že byla správná, potvrzuje skutečnost, že proti roku 1952 stoupl HDP země 66krát a objem zahraničního obchodu, který v roce 1960 činil pouze 303 mil. USD, se zvýšil více než 600krát! [19]

V současné době je na Tchaj-wanu v provozu celkem 114 průmyslových oblastí na celkové ploše 32,9 tisíce hektarů. V roce 1997 hostilo tehdejších 95 průmyslových oblastí (13,4 tisíce ha) celkem 9 340 průmyslových podniků s 358 tisíci pracovníky a v jednotlivých regionech země se staly rozhodující silou pro dynamický rozvoj tamějšího zpracovatelského průmyslu.

Pro názornou představu o tom, co představuje v tchaj-wanském podání průmyslová oblast, je vhodné uvést základní parametry průmyslového parku Lin Hai, který je lokalizován u přístavu Kaohsiung, druhého největšího města země. Rozkládá se na ploše 2 333 ha, z toho samotné podniky zabírají 1 998 ha. Je jich tu soustředěno celkem 572, z toho nejvíce z oblasti elektrotechnického průmyslu (182) dále z ocelářství (62), chemického (82) a dřevozpracujícího průmyslu (30). Najdeme tu však také kontejnerovou dopravu (31 podniků), lodářský průmysl (18), potravinářský průmysl (18), elektronický průmysl (15) atd. Součástí parku

je rozvinutá infrastruktura (vozovky, transformátorové stanice, telekomunikace, vodní hospodářství, čistírna odpadních vod a zpracovna odpadů, administrativní budovy apod.). V parku se podařilo vytvořit **40 tisíc pracovních míst** a má výborné spojení s blízkou dálnicí, letištěm a přístavem.

Průmyslové oblasti (parks) jsou orientovány buď odvětvově (např. petrochemie, elektronika, součástková základna pro automobilový průmysl), nebo pro ruční práce (např. výrobky z bambusu či ze dřeva), pro mladé podnikatele (ve věku do 40 let), mohou však mít i široké zaměření a v chudších regionech sloužit pro rozvoj agrární produkce. V počátcích byly průmyslové parks budovány unifikovaně pro všechna odvětví zpracovatelského průmyslu, tento model však již ztratil své opodstatnění a nyní se tyto parks budují tak, aby maximálně vyhovovaly diverzifikované poptávce.

6.1.1 Typy průmyslových zón na Tchaj-wanu

Vedle čistě průmyslových, existují na Tchaj-wanu také tzv. technologické parks, které jsou jakýmsi mezistupněm mezi čistě vědeckými a tradičními průmyslovými zónami. Navíc se v poslední době začal na Tchaj-wanu používat pojem „inteligentní průmyslové parks“, což je nejvyspělejší forma průmyslového parks, která plně odpovídá současnému vysokému stupni rozvoje vědy a techniky, a jejich rozhodujícím cílem je maximálně uspokojovat rostoucí poptávku po high-tech výrobcích s vysokou přidanou hodnotou. Status inteligentních parks dosud na Tchaj-wanu získalo 20 zón, jejich hlavním zaměřením jsou high-tech odvětví (software, biotechnologie, aeronautika, informační technologie apod.)

Patří k nim i vědecký a technologický park Hsinchu, který se rozkládá na ploše 580 hektarů přibližně 80 kilometrů od Thaj-pej a je jakousi replikou kalifornského Silicone Valley či japonské Cukuby. Jeho parametry jsou natolik pozoruhodné, že stojí za to je uvést. Počet pracovníků činí 68 410. Ti jsou zaměstnáni v 245 firmách. Největší podíl firem připadá na integrované obvody (96) a na osobní počítače a periférie (44). Dále jsou zde zastoupeny podniky podnikající v oblasti telekomunikací (37), optoelektroniky (35), přesného strojírenství (18) a biotechnologie (15). Z celkového počtu firem je 202 domácích a 43 zahraničních (z toho 27 z USA, 6 z Evropy a 10 z Asie). Celkem bylo v tomto parks proinvestováno 13 mld. Dolarů a prodej výrobků roste v posledních letech velmi rychle. Není výjimečný ani meziroční 20 % nárůst prodeje. Největší objem exportu z této zóny směřuje do USA (v roce 1997 2,4 mld. USD, to je 29 % z celkového objemu), dále do Hongkongu (15 %), Japonska (14 %) a do Singapuru (11 %). Zajímavá je i vzdělanostní struktura v parks, neboť zhruba 58 % z osazenstva jsou vysokoškoláci a 33 % středoškoláci. Průměrný věk tu činí 31 let a zajímavé je, že mírnou převahu zde mají ženy (52 %) nad muži.

6.1.2 Exportní zóny na Tchaj-wanu

Exportní zóny zde existují už více než třicet let a jsou tři. První byla založena koncem roku 1966 v Kaohsiungu a postupně k ní přibýly další dvě v Nantzi a v Tantzí. Díky štědré podpoře státu, některých agentur a místních samospráv tu bylo do konce roku 1997 investováno celkem 1,93 mld. USD, z toho 27,5 %

přispěli čistě domácí investoři, 22 % zahraniční společnosti a zbývajících 50, 5 % joint-ventures. Tři exportní zóny se rozkládají na celkové ploše 192 ha, což znamená, že na každý hektar připadá téměř 8,5 mil. dolarů investic. Celkový export realizovaný těmito zónami v roce 1997 dosáhl 7 934 mil. USD. V současné době v těchto třech zónách pracuje přes 57 tisíc lidí a výhledově, v souvislosti s další restrukturalizací zón (vč. rozšíření skladovacích ploch a modernizace podniků), tu má kolem roku 2005 dosáhnout agregovaná výroba společností 50 mld. USD při počtu 89 tisíc lidí. Se zřizováním dalších exportních zón Tchaj-wan výhledově neuvažuje.

Tchaj-wan má problematiku průmyslových a exportních zón propracovanu do nejmenších detailů, včetně širokého systému podpor, budování nezbytné infrastruktury, dopadů na životní prostředí. Provoz těchto parků je řízen z centra za pomoci institucí, které přímo podléhají vládě a ministerstvu ekonomiky (Industrial Development Bureau – průmyslové parky a exportní zóny či National Science Council – vědecký park Hsinchu). Příkladem dokonalosti propracovanosti této problematiky je příklad jednoho z největších pobřežních parků Chang Hua, který je situován patnáct kilometrů jižně od důležitého přístavu Taichung. Jeho celková plocha představuje 3 643 hektarů, z nichž 2 123 ha je vyčleněno pro samotné průmyslové podniky. Park je vybudován na třech umělých plochách u mořského pobřeží, které jsou propojeny s pevninou pěti komunikacemi. Jednotlivé etapy parku jsou postupně uváděny do provozu a tento smělý projekt má být dokončen do konce roku 2003. V současnosti je jeho plocha využita z více než jedné třetiny a po dokončení tu má pracovat na 140 tisíc lidí. Park Chang Hua je vybavován potřebnou infrastrukturou, to znamená systémem veřejné dopravy, zásobování vodou, elektřinou a plynem, odvodňovacím systémem, čističkou odpadních vod, telekomunikacemi, zábranami proti mořským vlnám a podobně. Je tu vyčleněn prostor pro administrativní budovy a služby všeho druhu (banka, pojišťovna, pošta, obchodní středisko, obchody, další úřady), víceúčelové budovy, výstavní centrum včetně konferenční haly, byty pro rezidenty, rekreační zóny. V každém ze tří distriktů se počítá se sportovními plochami, parky, parkovacími místy, školami, společenskými středisky. Průmysl tu bude zastoupen celkem 138 podniky z oblasti elektroniky, strojírenství, metalurgie, chemie, elektro, zemědělství. Jeho součástí bude rovněž výzkumný ústav zaměřený na vývoj špičkových technologií a výrobků.

6.2 Přeměna Tchaj-wanu na asijsko-tichomořské výrobní centrum

V roce 1995 ministerstvo ekonomiky dokončilo „Podpůrný plán na přeměnu Tchaj-wanu na asijsko-tichomořské výrobní centrum“, který byl schválen vládou dne 22. 6. 1995. Tento záměr určitě není prázdnu frází a důvodů, stát se centrem, má Tchaj-wan celou řadu:

- U mnoha typů výrobků se zařadil do absolutní světové špičky
- Řada nadnárodních korporací má na Tchaj-wanu svá zastoupení, výrobní, vědeckovýzkumnou a operační bázi
- Výroba a produktivita práce tu rostou velmi dynamicky

- Existují zde dobré předpoklady pro alokaci zdrojů a zlepšování standardů ve většině oborů zpracovatelského průmyslu.

Ve výše uvedeném plánu je obsaženo šest dílčích záměrů:

1. Plán na posílení systému vědy a výzkumu a na podporu vědeckých a technologických projektů.
2. Stimulace rozvoje rozhodujících high-tech výrobků a odvětví produkujících zboží s vysokou přidanou hodnotou.
3. Plán pro zakládání a rozvoj inteligentních průmyslových zón.
4. Zdokonalování funkce exportních zón, včetně jejich specializace na exkluzivní skladovací a transdodávkové zóny.
5. Využití know-how Ústavu Chung Shan, které nashromáždil za třicet let výzkumu a vývoje v obranném průmyslu pro potřeby civilních sektorů.
6. posílení integrace investičních společností a jejich funkcí, aktivní podpora investičních záměrů.

ZÁVĚR

Historicky patří ČR k průmyslově vyspělým státům s vysokým podílem průmyslové výroby na tvorbě hrubého národního produktu. Základní cíl českého průmyslu proto musí být zachovat a dále rozvíjet, ale především rozšiřovat konkurenceschopný a efektivně produkující průmyslový potenciál.

Vstupující investor očekává „přátelské“ prostředí, které s ním bude komunikovat. Na tvorbu takového prostředí bychom se měli zaměřit a podporovat jej stejně jako vznik zón. V této souvislosti je potřeba vyzdvihnout význam internetu. S jeho stále masivnějším rozvojem a nástupem internetových služeb se ukazuje stále větší potřeba poskytnutí komplexních informací, které by měly být lehce dosažitelné a snadno dostupné co nejširšímu okruhu potenciálních zájemců a to jak tuzemských, tak zahraničních. U zahraničních je tato potřeba umocněna neznalostí místních poměrů a tím ztíženou orientací po mnoha institucích. Je možné, že by vybudování českého informačního servisního serveru pomohlo vyřešit tento problém.

Hypotéza č. 1 se tedy potvrdila. Stejně tak by ovšem tento problém mohla vyřešit i silnější spolupráce agentury CzechInvest a jednotlivých Regionálních rozvojových agentur. Budování zón postrádá potřebnou koordinaci zainteresovaných agentur. Pobočky RRA se specializují na pomoc při budování PZ. Mají za úkol především zprostředkování a realizaci prohlídek a prezentací PZ pro potenciální investory. Pobočky by ovšem měly být schopné také obstarat příslušný informační servis, zajistit poradenství a kompletaci podkladů pro žádosti o finanční dotace na vybudování infrastruktury PZ. A co se jeví jako zcela zásadní, měly by zpracovat multimediální prezentace zón. Na druhou stranu by také měly vytvořit komplexní výběrová kritéria pro hodnocení potenciálních investorů do PZ.

Významný pozitivní vliv systému investičních pobídek na ekonomiku ČR a na zatraktivnění celkového investičního klimatu dokumentují nejlépe údaje o nárůstu PZI během posledních tří let. Zavedení systému investičních pobídek nemělo vliv pouze na investice, které toto zvýhodnění získaly. Zavedení investičních pobídek bylo jasným signálem vlády o podpoře zahraničních investic, který je výrazným psychologickým faktorem pozitivně ovlivňujícím image České republiky ve světě. **Hypotéza č. 2 byla v tomto směru potvrzena,** ovšem s tou výhradou, že je třeba systém pobídek neustále verifikovat a zdokonalovat. Je důležité poznamenat, že problematika kolem podpory PZI se vyznačuje značnou dynamikou vývoje. Systém pobídek a podpor rozvoje vzniku PZ v České republice je ve fázi neustálého zdokonalování, které je způsobeno konkurencí mezi státy, ale také technologickým vývojem a rozvojem informačních technologií. Příkladem mohou být nově zřízené pobídky do strategických služeb či podpory firemního výzkumu a vývoje. Nebo je přizpůsobován potřebám zákazníků (investorů), jako je tomu v případě podpory akreditací průmyslových zón a podpory výstavby nájemních hal.

Další zdokonalování systému investičních pobídek ovšem není jedinou podmínkou pro zvyšování PZI. Důležité je zdokonalování celkového podnikatelského klimatu a zlepšování úrovně práva a jeho vymahatelnosti. Protože investiční pobídky již nemusí být tím hlavním důvodem, proč investoři volí místo ČR jinou zemi. Co zahraničním firmám vadí na našem prostředí stále, je úroveň legislativy. Kritizují

pomalost soudů, nejistotu v nich vzbuzují některé právní kotrmelce, které se čas od času objeví v návrhu některé právní normy. Příkladem může být loterijní zákon, nebo třeba také zákon o pobytu cizinců v ČR.

Hypotéza č. 3 nebyla potvrzena. Problém již existujících nebo teprve vznikajících průmyslových zón spočívá v tom, že nejsou schopny uspokojit zájem investorů, kteří mají zájem o souvislé plochy kolem 200 ha. Tato mezera by měla být v blízké budoucnosti zaplněna větší podporou přípravy právě takto rozsáhlých PZ.

Je ovšem také třeba přehodnotit příliš růžový pohled na vstupující investory. Je třeba si uvědomit, že PZ je nutnou, nikoli však postačující podmínkou pro získání investora. V současnosti se stále více ukazuje jako výrazná bariéra pro ještě větší příliv investic potenciál lidských zdrojů. Mýtus o naší vysoké kvalifikaci bohužel vytrvale přežívá i přesto, že v některých vysoce kvalifikovaných profesích je již nyní citelný nedostatek odborníků. Tento fakt je jasně zřetelný na údajích úřadů práce v některých krajích.

Úkolem pro budoucnost je využití industriálních prostor zkrachovalých firem, kde jsou většinou nevyřešené právní vztahy a které budou náročné i z hlediska vyřešení starých ekologických zátěží. Jestliže nechceme průmyslovou činností zakrývat další plochy, budou se muset najít zdroje i program jehož pomocí bude takové situace možné řešit. To by odpovídalo nejen poměrům v Evropě, ale dokonce i v liberálnějších Spojených státech. Tento problém začíná být řešen Programem pro podporu průmyslových zón, který počítá v rámci svého podprogramu s regenerací zastaralých průmyslových kapacit.

Jinou nutnou podmínkou při budování PZ je zapojení krajů do přípravy zón a umístování investorů. Kraje ovšem musí být vybaveny všemi pravomocemi, zejména ekonomickými zdroji. Uplatnění principů decentralizace, který už obecně předpokládá efektivnější alokaci zdrojů, je také jedním z důležitých předpokladů optimálního fungování regionální politiky.

Důsledně prováděná regionální politika je předpokladem rychlejšího a efektivnějšího rozvoje regionů a to zejména problémových. Přispívá k jejich ekonomické, sociální, ekologické a kulturní revitalizaci. V období počátků společenské transformace se regionální politika v České republice dlouho netěšila většímu zájmu a byla spíše chápána pragmaticky. Zvyšování meziregionálních rozdílů v průběhu transformace, značný tlak ze zahraničí, především z EU a zákon o VÚSC postupně prohloubil zájem o komplexnější a integrovanější přístupy k regionální politice.

Regionální politika je nyní chápána nejen jako politika zaměřená na vyrovnávání rozdílů, ale zároveň i jako prorůstově orientovaná, k podpoře rozvoje regionů a ekonomiky vůbec. Česká regionální politika se postupně přizpůsobuje pojetí, které je běžné v zemích EU. Názory, že s případnou pomocí ze strukturálních fondů po našem přijetí do EU nebude pak zapotřebí regionální politiku vůbec realizovat, jsou mylné a škodlivé. Stávající praxe EU dokladuje, že vyčleněné prostředky jsou z úrovně centra konkrétní země rozdělovány na

základě evropských pravidel a kritérií podle potřeby do konkrétních regionů. Zásadou vždy bylo a bude, že nejvyšší priorita je určena strukturálně slabým a hospodářsky zaostávajícím oblastem.

Liberec je největším městem Euroregionu NISA a šestým největším městem v České republice. V souvislosti s připravovanými PZ by si do budoucna měl zachovat charakter průmyslového města. Lze konstatovat, že se **hypotézu č. 4 podařilo prokázat**. Liberec je bezesporu významným a silným hráčem na poli proinvestiční přitažlivosti v rámci celé České republiky, avšak tato přirozená dispozice je podmíněna stupněm připravenosti města nabídnout investorovi lepší pozemky, kvalitnější pracovní sílu a lepší servis, než jaké nabízejí konkurenti. Důraz na brzké dokončení příprav průmyslových zón, je jistě namístě a měl by být prvořadou prioritou radnice.

V rámci snah o přilákání investic do ČR lze jednoznačně doporučit orientaci na výrobu s vysokou přidanou hodnotou, zaměření na vědu a výzkum, podporu vzniku inteligentních průmyslových parků, které se budou zaměřovat převážně na high-tech odvětví (software, biotechnologie, informační technologie apod.). Investiční pobídky by dále měly jít především do oblasti strategických služeb na podporu vzniku zákaznických center a call center, která nemají příliš vysoké nároky na dopravní infrastrukturu, na druhou stranu jsou náročnější na telekomunikace. Pokračující zájem o výrobní investice na zelené louce můžeme očekávat ještě v několika příštích letech. Ovšem vzrůstající zájem bude právě o investice do strategických služeb. Pak se těžiště investic přesune do expanzí a reinvestic současných investorů. Samozřejmě dojde i k přestěhování investorů, jejichž výroba je závislá na levné pracovní síle, dále na východ či jihovýchod. To je přirozený proces, tyto výroby však bude možné nahradit již zmíněnými výrobami s vyšší přidanou hodnotou a investicemi v sektoru služeb.

Seznam použité literatury

1. A – Průvodní zpráva, Průmyslová zóna Liberec Jih, Pozemkový fond m. Liberce 2000.
2. B – Souhrnná technická zpráva, PZLJ, Pozemkový fond m. Liberce, 2000.
3. C – Dokumentace k územnímu řízení, PZLJ, Pozemkový fond m. Liberce, 2000.
4. D – Propočet nákladů, PZLJ, Pozemkový fond m. Liberce, 2000.
5. Hampl, M. a kol: Geografická organizace společnosti a transformační procesy v ČR, PF UK Praha 1996.
6. Häussermann, H.: Ökonomie und Politik in alten Industri-regionen Europas, Birkhäuser Verlag, Basel-Boston-Berlin 1992.
7. Opplová, M.: Životní prostředí měst a regionů, VŠE Praha 1994.
8. Vavera, T.: Město Liberec – Ročenka 1998, město Liberec, 1999.
9. Zákon o investičních pobídkách č. 72/2000 Sb., 24. 2. 2000
10. Novela zákona o investičních pobídkách, 25. 4. 2001
11. Měsíční přehled o vývoji nezaměstnanosti v okrese Liberec-leden 2000, Úřad práce v Liberci.
12. Město Liberec: Obecně závazná vyhláška č. 1/2000 o vyhlášení změny závazné části územního plánu sídelního útvaru Liberec v katastrálním území Doubí a Pilínkova v lokalitě Liberec JIH – průmyslová zóna, město Liberec, 2000.
13. Město Liberec: Ročenka Libereckého kraje 1998, město Liberec, 1999.
14. Zpráva vlády o stavu české společnosti, příloha Hospodářských novin, 5. 3. 1999.
15. Zpráva Evropské komise o ČR za rok 1999, příloha Ekonomické revue Hospodářství, 1999 č. 11-12.
16. Andrlé, A.: Zamyšlení nad identitou nových krajů, Ekonomická revue Hospodářství, 1999 č. 8, str. 31-33.
17. Bautzová, L.: Léčba investorem?, Ekonom, 2000 č. 34, str.20-22.
18. Bautzová, L.: PZI – více přínosů než rizik, Ekonom, 2000 č. 6, str. 21-25.
19. Dráždil, M.: Tchaj-wan, země „hospodářského zázraku“, Ekonomická revue Hospodářství, 1998 č. 10, str.19-23.
20. Fojtík, V.: ČR chybí velké průmyslové zóny, Hospodářské noviny, 14. 3. 2001, str.3.
21. Fojtík, V.: Do průmyslových zón půjdou miliardy, Hospodářské noviny, 14. 3. 2001, str.1.
22. Hučka, M.: Některé aspekty vstupu ČR do EU, Ekonomická revue Hospodářství, 1999 č. 5, str.12-15.
23. Jáč, R.: Česká obchodní bilance: zlepšení nebo výkyv?, Ekonomická revue Hospodářství, 1999 č. 7, str. 18-20.
24. Langr, I.: Průmyslová zóna pod Ještědem přivítala své první investory, Právo, str.14, 10. 11. 2000.
25. Mareček, D.: Jsou investice v ČR zárukou budoucího ekonomického růstu?, příloha Ekonomické revue Hospodářství, 1999 č. 2.
26. Pešek, P.: Rozvoj podnikání jako podmínka revitalizace starých průmyslových regionů, Ekonomická revue Hospodářství, 1999 č. 3, str. 10-14.
27. Průmyslová zóna už láká první firmy, Mf Dnes, 10. 11. 2000, str. 2.

28. Mikoláš, Z. – Ludvík, L.: Rozvoj podpory malého a středního podnikání na prahu tisíciletí, *Ekonomická revue Hospodářství*, 1999 č. 9-10, str. 32-40.
29. Štěpánek, P.: Zahraniční investice za 50 miliard korun, *Hejtmanské noviny - příloha Hospodářských novin*, 23. 1. 2001, str. 1.
30. Zahálka, J.: Vznik, význam a činnost euroregionů v severních Čechách, *Ekonomická revue Hospodářství*, 1999 č. 2, str. 33.
31. Pešek, P.: Je česká hospodářská politika dostatečně regionální?, *Ekonomická revue Hospodářství*, 1999 č. 6, str. 16-20.
32. Šetina, S.: High-tech vytlačil těžký průmysl, *Hejtmanské noviny-příloha HN*, 23. 1. 2001, str. 11.
33. CzechInvest: Investiční pobídky (ON-LINE), Praha: CzechInvest, 2001.
Přístup z internetu: [URL: http://www.czechinvest.org/ci/ci_cz.nsf/investment](http://www.czechinvest.org/ci/ci_cz.nsf/investment)
34. CzechInvest: Podpory rozvoje průmyslových zón (ON-LINE), Praha: CzechInvest, 2001.
Přístup z internetu: [URL: http://www.czechinvest.org/ci/ci_cz.nsf/GovernmentWD](http://www.czechinvest.org/ci/ci_cz.nsf/GovernmentWD)
35. Investorsko-inženýrská, a.s.: Průmyslová zóna Liberec JIH (ON-LINE), Liberec: II, a.s., 2000.
Přístup z internetu: [URL: http://www.iias.cz/prum_obsah_02.htm](http://www.iias.cz/prum_obsah_02.htm)
36. MPO, CzechInvest: Vyhodnocení účinnosti investičních pobídek (ON-LINE), Praha: MPO, CzechInvest, 23. 11. 2000, přístup z internetu: [URL: http://www.mpo.cz](http://www.mpo.cz)
37. MPO: Sektorový operační program na léta 2001-2006 – Průmysl (ON-LINE), Praha: MPO, říjen 2000, přístup z internetu: [URL: http://www.mpo.cz](http://www.mpo.cz)
38. MPO: Současná pozice české ekonomiky ve srovnání s EU (ON-LINE), Praha: MPO, 2001, přístup z internetu: [URL: http://www.mpo.cz](http://www.mpo.cz)
39. AMCHAM: Czech Republic 2001, Praha: American Chamber of Commerce in the Czech Republic, přístup z internetu: [URL: http://www.amcham.cz](http://www.amcham.cz)

Seznam příloh

1. *CzechInvest – Výsledek působení agentury, 1 strana*
2. *CzechInvest – Dokončené projekty (stav k 1.11.2001), 4 strany*
3. *CzechInvest – Podpora rozvoje průmyslových zón v roce 2000 – rozdělení dotací k 29.12.2000, 1 strana*
4. *CzechInvest v číslech (1993 – 1.9.2001), 1 strana.*

CZECHINVEST

VÝSLEDEK PŮSOBNÍ AGENTURY

Dokončené projekty celkem

147

Počet dlouhodobých pracovních příležitostí nově vytvořených nebo zachovaných

> 45 811

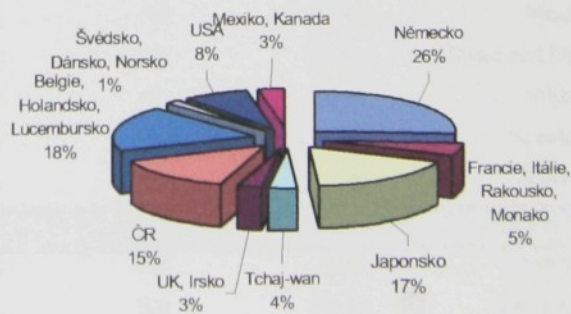
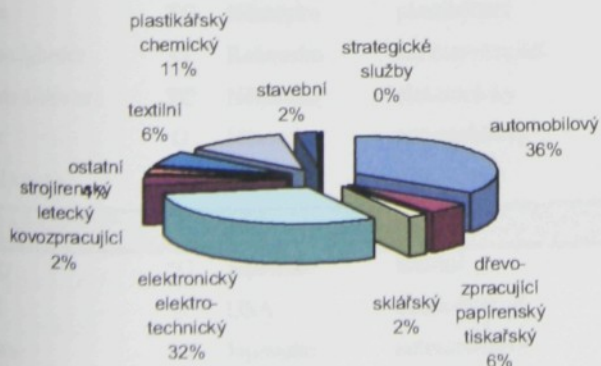
Výše investic celkem

> US\$ 4 611,3 mil.

Investice podle sektorů	Výše investic (mil. USD)	Počet firem	Investice podle zemí původu	Výše Investic (mil. USD)	Počet firem
Automobilový	1609,5	40	Německo	1220,7	34
Elektronický (včetně počítačů), elektrotechnický	1417,3	30	Belgie, Holandsko, Lucembursko	846,5	16
Chemický, plasty	521,2	14	Japonsko	787,2	22
Textilní	287,9	12	Česká republika	675,2	16
Dřevozpracující, papírenský, tiskařský	232	10	USA	350,3	26
Stavební	113,1	7	Francie, Itálie, Rakousko, Monako, Španělsko	241,7	14
Sklářský	107	4	Tchaj-wan	162,5	3
Strojírenský, letecký, kovozpracující	113	16	Mexiko, Kanada	140	2
Strategické služby	12,1	3	Velká Británie, Irsko	118,2	9
Ostatní	198,2	11	Švédsko, Dánsko a Norsko	69	5

Rozdělení sektorů podle výše investic

Rozdělení zdrojových zemí podle výše investic

CZECHINVEST

DOKONČENÉ PROJEKTY (stav k 1. 11. 2001)

Název projektu	Typ	Země	Sektor	Investice (mil. USD)	Vytvořená/ zachovaná prac.místa	Oznámení projektu	Umístění
1993							
Nissho Iwai Corp	JV	Japonsko	hutnický	2,5	70	červenec	Mníšek pod Brdy
Bauer (Nike)	G	Kanada	plastikářský	10	500	září	Žďár nad Sázavou
1994							
Philips	G	Nizozemí	elektronický	5	120	červen	České Budějovice
USG	G	USA	stavební	2,5	52	září	Plzeň - jih
Johnson Controls	G	USA	plastikářský	ns	ns	říjen	Česká Lípa
Draka	G	Nizozemí	elektrotechnický	ns	350	listopad	Velké Meziříčí
ITT	G	USA	automobilový	15	270	listopad	Jičín
Arrow Int.	G	USA	zdravotnický	15	150	prosinec	Hradec Králové
Schade KG	G	Německo	automobilový	33,5	450	prosinec	Blatná
1995							
Lefevere	JV/A	Belgie	elektronický	1,5	100	únor	Blansko
Reekie	TC	V.Británie	strojírenský	ns	ns	únor	Pelhrimov
Astron	G	Lucembursko	stavební	15	70	duben	Olomouc
TDW	G	Německo	automobilový	17,4	250	květen	Mladá Boleslav
Denon	TC	Japonsko	elektronický	1	80	červenec	Liberec
Hualon	JV/A	Tchaj-wan	textilní	22,5	650	srpen	Červený Kostelec
Vyncke	G	Belgie	stavební	1,5	23	prosinec	Brno - venkov
Afrifina	G	Belgie	dřevařský	23	150	prosinec	Nymburk
1996							
Matsushita El.Ind.	G	Japonsko	elektronický	100	900	leden	Plzeň
PLM	G	Švédsko	plastikářský	27	150	leden	Cheb
Toyoda	TC	Japonsko	textilní	ns	ns	leden	Blansko
Valentec	G	USA	automobilový	5	300	únor	Svitavy
Festa	TC	Německo	plastikářský	ns	130	duben	Most
Schweighofer	G	Rakousko	dřevozpracující	33	245	červen	Ždírec nad Doubravou
Rohde Schwarz	TC	Německo	elektronický	ns	ns	říjen	Brno
Butz	G	Německo	automobilový	1,2	220	prosinec	Benešov
AssiDomän	G	Švédsko	papírenský	30	350	prosinec	Žebrák
1997							
Toray	*G	Japonsko	textilní	150	340	únor	Prostějov
Ford	E	USA	automobilový	50	500	červen	Nový Jičín
Showa	*G	Japonsko	automobilový	28	197	červenec	Kladno
EURO-Matsushita	G	Japonsko	elektrotechnický	1,7	100	říjen	Planá u Mar. lázní
Kern	JV/A	Německo	plastikářský	3,4	160	říjen	Jičín
E&M	G	V.Británie	textilní	2	30	listopad	Pecka u Hořic
FIC	G	Tchaj-wan	elektrotechnický	100	430	prosinec	Rudná u Prahy
ns	TC	V.Británie	automobilový	2	300	prosinec	Uherské Hradiště
Eichenauer	E	Německo	elektrotechnický	1	80	prosinec	Pardubice

[illegible]

Název projektu	Typ	Země	Sektor	Investice (mil. USD)	Vytvořená/ zachovaná prac.místa	Oznámení projektu	Umístění
ARN	*G	Norsko	kovozpracující	12	51	leden	Neštětice
Akuma	*E	Lucembursko	automobilový	22,90	460	leden	Mladá Boleslav
Invensys	*BF	Lucembursko	elektronický	16,60	323	leden	Štenberk
Mitas	*E	ČR	automobilový	58	500	únor	Praha/Zlín
Glaverbel Czech	*E	Belgie	sklářský	53,9	83	březen	Teplíce
Philips	*G	Nizozemí	elektronický	624	3250	březen	Hranice
Tyco	*E	USA	elektrotechnický	35,5	1200	březen	Brno - venkov
Matsushita	*G	Japonsko	elektronický	72,65	1440	březen	Plzeň
Autobaterie	*E	ČR	automobilový	18,4	150	duben	Česká Lípa
Ingersoll Rand	*G	USA	automobilový	13	322	duben	Kolín
Parker Hannifin	*G	USA	automobilový	10	300	duben	Chomutov
Kostecké uzeniny	*G	ČR	potravinářský	11	550	duben	Kostelec
Foxconn	*BF	Tchaj-wan	elektronický	40	2200	červen	Pardubice
Mitsubishi Electric	G	Japonsko	automobilový	32	280	červen	Slaný
Flextronics	G	USA	elektronický	20	3000	červenec	Brno
Candy	*G	Itálie	elektrotechnický	29	600	červenec	Podbořany
Arrow	*E	USA	zdravotnický	11,5	300	červenec	Hradec Králové
Guilford	BF	V.Británie	automobilový	4	35	červenec	Humpolec
Tatsuno	JV	Japonsko	strojírenský	ns	ns	červenec	Blansko
Aisan	*G	Japonsko	automobilový	17,5	170	červenec	Louny
Daiho	*G	Japonsko	strojírenský	10	300	srpen	Plzeň
Shimano	G	Japonsko	výroba sportovních potřeb	57	800	září	Karviná
Kronospan	*E	ČR	dřevozpracující	35,7	12	říjen	Jihlava
Rodenstock	*E	Německo	zdravotnický	10,6	30	říjen	Klatovy
Viscofan	*E	Španělsko	plastikářský	9,4	116	říjen	České Budějovice
Otis	*G	Německo	strojírenský	9,4	156	říjen	Břeclav
Matsushita	*G	Japonsko	elektronický	81,7	550	říjen	Pardubice
Torrington	*G	USA	automobilový	19	350	říjen	Olomouc
Saar Gummi	*G	Německo	plastikářský	19,6	515	říjen	Červený Kostelec
Lego	G	Dánsko	plastikářský	ns	ns	říjen	Kladno
Pittsburgh Corning	*G	USA	sklářský	19,8	175	listopad	Klášterec/Ohři
PCC	*G	USA	strojírenský	17,1	100	listopad	Plzeň
Česká rafinérská	*E	ČR	petrochemický	170	40	listopad	Kralupy/Vltavou
2001							
Danone	*E	ČR/Francie	potravinářský	28,6	-	leden	Benešov
Danzer Furnierwerke	*G	Německo	dřevozpracující	18,2	267	leden	Mělník
Nová Mosilana	*E	ČR	textilní	10,0	273	leden	Brno
Infineon Technologies	*E	Německo	elektronický	12,8	200	leden	Trutnov
Trustfin-Vanguard	*E	USA	strojírenský	11,1	192	leden	Vsetín
Dura	*E	Německo	automobilový	16,1	300	leden	Blatná
Toyoda Gosei	*G	Japonsko	automobilový	13,2	130	leden	Klášterec/Ohři
M. Ward Manufacturing	G	Irsko	elektronický	ns	500	leden	Korozluky
Rako	*E	ČR	stavební	30,4	125	únor	Rakovník

Název projektu	Typ	Země	Sektor	Investice (mil. USD)	Vytvořená/ zachovaná prac.místa	Oznámení projektu	Umístění
Koito	G	Japonsko	automobilový	26,3	400	únor	Žatec
IBM	*S	USA	IT expertní centrum	8,8	200	březen	Brno
Mitsubishi+Koyo	JV	Japonsko	automobilový	26,3	260	březen	Slaný
Karlovarské minerální vody	*E	ČR	potravinářský	9,4	130	březen	Mnichov/Kyselka
Continental	*E	Německo	automobilový	51,3	670	duben	Jičín
Onamba	G	Japonsko	elektrotechnický	2,6	300	duben	Olomouc
Splintex	*E	Belgie	sklářský	33,3	88	duben	Chudeřice
Siemens Auto- mobilové systémy	*E	Německo	automobilový	32,7	432	duben	Frenštát pod Radhoštěm
Logit	*E	Itálie	textilní	5,3	55	duben	Podbořany
Osram	E	Německo	elektrotechnický	22	438	duben	Bruntál
Ontex	*E	Belgie	papírenský	13,7	123	duben	Turnov
Prowell	*G	Německo	papírenský	21,8	65	květen	Rokycany
Esab	*E	ČR	kovozpracující	10,6	34	květen	Vamberk
Denso	G	Japonsko	automobilový	100	936	květen	Liberec
Lovochemie	*E	ČR	chemický	31,8	-	červenec	Lovosice
Karsit	*G	ČR	automobilový	11,2	310	červenec	Jaroměř
Chemopetrol	*E	ČR	chemický	246	40	červenec	Litvínov
Velveta	*E	ČR	textilní	9,3	-	červenec	Varnsdorf
Magnesium.Elektron	*BF	UK/USA	kovozpracující	10,3	64	červenec	Litvínov
Valeo	*E	Francie	automobilový	18,6	397	srpen	Žebrák
Furukava	BF	Japonsko	automobilový	0,8	200	srpen	Zdice u Berouna
Kostal	*E	Německo	automobilový	23,1	886	srpen	Zdice u Berouna
Bekaert	*E	Belgie	kovozpracující	19,1	75	srpen	Petrovice u Karviné
Metal	*E	Německo	automobilový	16,7	75	srpen	Ústí nad Labem
Soltima	A	USA	vývoj softwaru	-	40	září	Praha
Setuza	*E	ČR	potravinářský	9,73	-	září	Ústí nad Labem
Cebal	*G	Německo	kovozpracující	19,2	150	září	Velim
Accenture	*S	USA	centrum sdílených služeb	3,3	500	září	Praha
Textron	*G	USA	automobilový	5,8	150	říjen	Hodonín
Holzwerke	*G	Německo	dřevozpracující	11,6	82	říjen	Ždírec nad Doubravou

* uděleny pobídky

G Greenfield project- projekt na zelené louce

E druhá fáze - expanze

BF Brownfield - projekt v existující hale

JV Joint Venture

TC výrobní spolupráce

S strategické služby

ns nespecifikováno, firma si nepřeje zveřejnění

kurzíva firma uzavřela svoji pobočku

Podpora rozvoje průmyslových zón v roce 2000 - rozdělení dotací k 29.12.2000

Město/ obec	Připravená	Dotace			Převod
	plocha *	Infrastruktura	Výkup pozemků	Cellkem	pozemků PF ČR
	(ha)	(tis. Kč)	(tis. Kč)	(tis. Kč)	(ha)
Pobídkové projekty					
1 Bilina	10	4 500	0	4 500	-
2 Hodonín	7,3	1 919	0	1 919	-
3 Hradec Králové	9,5	0		0	0,95
4 Hranice	52,8	56 000	20 000	76 000	7,8
5 Karviná	12,0	9 500	0	9 500	-
6 Kuřim	11,4	500	0	500	-
7 Kvasiny	13	5 765	0	5 765	-
8 Plzeň	50,0	56 000	0	56 000	-
9 Podbořany	11,8	6 500	0	6 500	-
10 Přestanov	8,8	11 000	0	11 000	-
11 Slaný	14,5	15 000	0	15 000	1,6
12 Šumperk	13,4	2 800	0	2 800	-
13 Valašské Meziříčí	51,0	0	10 000	10 000	-
14 Vrchlabí	12,5	3 000	0	3 000	2,6
15 Žebrák	10,5	4 500	0	4 500	-
Rozvojové projekty					
16 Havlíčkův Brod	10,6	2 000	0	2 000	-
17 Jihlava	43,3	9 000	0	9 000	26
18 Kamenice nad Lipou	11,7	3 500	0	3 500	-
19 Klášterec nad Ohří	53,0	14 500	0	14 500	-
20 Kopřivnice	25,7	25 000	25 973	50 973	6
21 Krnov	16,6	18 000	0	18 000	-
22 Liberec	121,5	0	0	0	35,4
23 Olomouc	10,1	6 000	0	6 000	-
24 Ostrava - Hrabová	21,3	7 000	0	7 000	-
25 Ostrava - Mošnov	22,5	13 500	0	13 500	-
26 Pardubice	53,5	18 500	0	18 500	2,4
27 Písek	10,4	4 483	0	4 483	-
28 Prachatice	10,3	7 500	0	7 500	1,1
29 Prostějov	15,4	3 500	0	3 500	-
30 Rumburk	29,8	0	0	0	16,6
31 Třinec	19,0	15 000	0	15 000	-
32 Uničov	27,7	6 000	0	6 000	-
33 Velké Meziříčí	10,1	10 000	0	10 000	-
34 Žďár nad Sázavou	18,4	4 000	0	4 000	2,2
Cellkem	819,4	344 467	55 973	400 440	102,7

* Velikost plochy jejíž příprava byla v daném roce podpořena.

Příprava některých z uvedených ploch byla podpořena již v předešlých letech, některé budou podpořeny opět v letech následujících.

CZECHINVEST

CZECHINVEST V ČÍSLECH (1993 – 1.9.2001)

Počet zahájených projektů		1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	Celkem
Počet úspěšně dokončených projektů		22	34	101	112	100	146	111	138	161	835
Investiční pobídky podle manuálu z toho:	celkem	2	7	8	9	9	16	26	35	31	143
	na zelené louce	1	7	4	6	5	9	17	21	8	78
	ostatní	1	-	4	3	4	7	9	14	23	65
	požádáno	-	-	-	-	-	8	18	7	-	33
podle zákona	usnesení vlády	-	-	-	-	-	5	15	13	-	33
	podpis memoranda	-	-	-	-	-	-	15	16	1	32
	požádáno	-	-	-	-	-	-	-	54	30	84
	příslib	-	-	-	-	-	-	-	14	29	43
Počet pracovních příležitostí		>570	>1 392	>1 323	>2 295	>2 007	>3 967	>4 793	>18 373	>8 026	>44 684
Výše plánovaných investic (v mil. USD)	celkem	500	1.392	493	2 165	967	3 102	4 300	12 909	2 908	28 736
	na zelené louce	-	-	-	-	-	1609	4850	11883	7717	26 059
	pobídkové	>12,5	>71	>81,9	>196,2	>338,1	>732,5	>688,2	>1 560,25	>864,4	>4 545,05
	na zelené louce	10	>71	>56,9	196,2	281,7	726,1	625,7	1 074,75	193,3	3 235,65
Počet regionálních zástupců	pobídkové	-	-	-	-	-	692,1	481,5	1368,7	854	3 396,3
	zařazeno do databáze	8	10	11	11	10	12	14	15	14	-
	Program podpory domácích subdodavatelů MPO							500	500		1 000
	předané profily*								2 710	2150	4 860
Systém podpory průmyslových zón MPO	fin. prostředky přidělené ze st. rozpočtu na přípr. zón (tis. Kč)						34,2	167,22	400,5	520	1122
	přípravovaná plocha celkem (ha)						52,5	421,1	819,4	-	965,6**
	počet připravovaných prům. zón v jednotlivých letech						2	20	34	-	46**
	Počet kmenových zaměstnanců	15	19	24	28	32	31	41	53	57	-
Příspěvek ze státního rozpočtu (mil Kč)		5,15	8,52	15,04	20,15	28,24	36,79	53,39	86,471	93	346,751

* Počet profilů českých firem z databáze subdodavatelů předaných zahraničním společnostem

** Některé zóny jsou připravované v několika letech, proto se nejedná o kumulativní součet

V30/
02 H